

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki
na lata 2016 - 2019
z perspektywą na lata 2020 – 2023

GMINA DUSZNIKI

Październik 2015

Zamawiający:

Gmina Duszniki

ul. Sportowa 1

64-550 DUSZNIKI

Wykonawca:

KonsultEKO s.c.

ul. Bydgoska 55D/5

64-920 PIŁA

www.konsulteko.pl

biuro@konsulteko.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	4
2. ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	6
3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE	8
3.1. <i>Materiały merytoryczne</i>	8
3.2. <i>Podstawy prawne</i>	9
II. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY	10
1. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA GMINY DUSZNIKI	10
2. BUDOWA GEOLOGICZNA	11
3. HYDROGRAFIA	13
4. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	13
5. TURYSTYKA I REKREACJA	16
5.1. <i>Ochrona przyrody a prawo miejscowe</i>	16
5.2. <i>Świadomość ekologiczna mieszkańców</i>	17
5.3. <i>Prognozowane kierunki zmian</i>	18
III. ANALIZA PRZYRODNICZYCH UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH GMINY DUSZNIKI	19
1. UWARUNKOWANIA HYDROGRAFICZNE	19
2. UWARUNKOWANIA GEOLOGICZNE	19
3. WALORYZACJA PRZYRODNICZA GMINY DUSZNIKI, OCHRONA PRZYRODY W TYM OBSZARY NATURA 2000	21
IV. WSKAZANIE W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA PRIORYTETÓW ZADAŃ KONIECZNYCH DO REALIZACJI W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ NA TERENIE GMINY DUSZNIKI W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA	24
1. HYDROGRAFIA I HYDROGEOLOGIA	24
1.1. <i>Wody podziemne</i>	24
<i>Charakterystyka GZWP „Dolina Kopalna Samy”</i>	25
1.2. <i>Wody powierzchniowe</i>	25
1.3. <i>Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych</i>	38
2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	39
2.1. <i>Zaopatrzenie w wodę</i>	40
2.2. <i>Gospodarka ściekowa</i>	45
3. WSKAZANIE PRIORYTETÓW ZADAŃ KONIECZNYCH DO REALIZACJI W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ NA TERENIE GMINY DUSZNIKI	54
3.1. <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>	54
3.2. <i>Cele i priorytety dla ustalenia listy przedsięwzięć gminy</i>	56
3.3. <i>Zadania własne gminy i koordynowane, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidziane do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska</i>	57
4. OCHRONA POWIETRZA	58
4.1. <i>Energia odnawialna i jej racjonalne wykorzystanie</i>	58
4.2. <i>Analiza stanu jakości powietrza i zmiany klimatu</i>	62
4.3. <i>Analiza stanu istniejącego</i>	66
4.4. <i>Lista priorytetowych przedsięwzięć Gminy Duszniki</i>	79

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

4.5. Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć	79
4.6. Lista przedsięwzięć Gminy i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska	80
5. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM	85
5.1. Oddziaływanie hałasu	85
5.2. Analiza stanu istniejącego	86
5.3. Obszary wymagające programów naprawczych.	87
5.4. Przewidywane kierunki zmian.	87
5.5. Przyjęte cele i priorytety.	87
5.6. Lista przedsięwzięć własnych Gminy i koordynowanych wynikających z Programu Powiatu oraz z dokumentów, koncepcji jej władz i postulatów rozmaitych środowisk	88
5.7. Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacja przedsięwzięć.	89
5.8. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.	89
6. POŁA ELEKTROMAGNETYCZNE	92
6.1. Stan istniejący	94
6.2. Przewidywane kierunki zmian.	98
6.3. Przyjęte cele i priorytety.	98
6.4. Lista proponowanych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach programu.	99
7. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI	101
NADRZĘDNY CEL PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI:	101
PRIORYTETY EKOLOGICZNE	101

V. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

1. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY PROGRAMOWO-PLANISTYCZNE	102
2. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	102
3. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY FINANSOWE	103
4. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY KARNE ORAZ ADMINISTRACYJNE	105
5. FUNDUSZE WSPOMAGAJĄCE WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	105
6. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW I EDUKACJA MIESZKAŃCÓW	108
7. UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W POSTĘPOWANIACH ADMINISTRACYJNYCH	112
8. NOWE PODEJŚCIE DO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	113

VI. PROCEDURY KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. PROCEDURY KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	114
2. MIERNIKI POSTĘPÓW W REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	114
3. INSTYTUCJE I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA KONTROLĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	115
4. PROCEDURY KONTROLI REALIZACJI	116
5. PROCEDURY AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	117

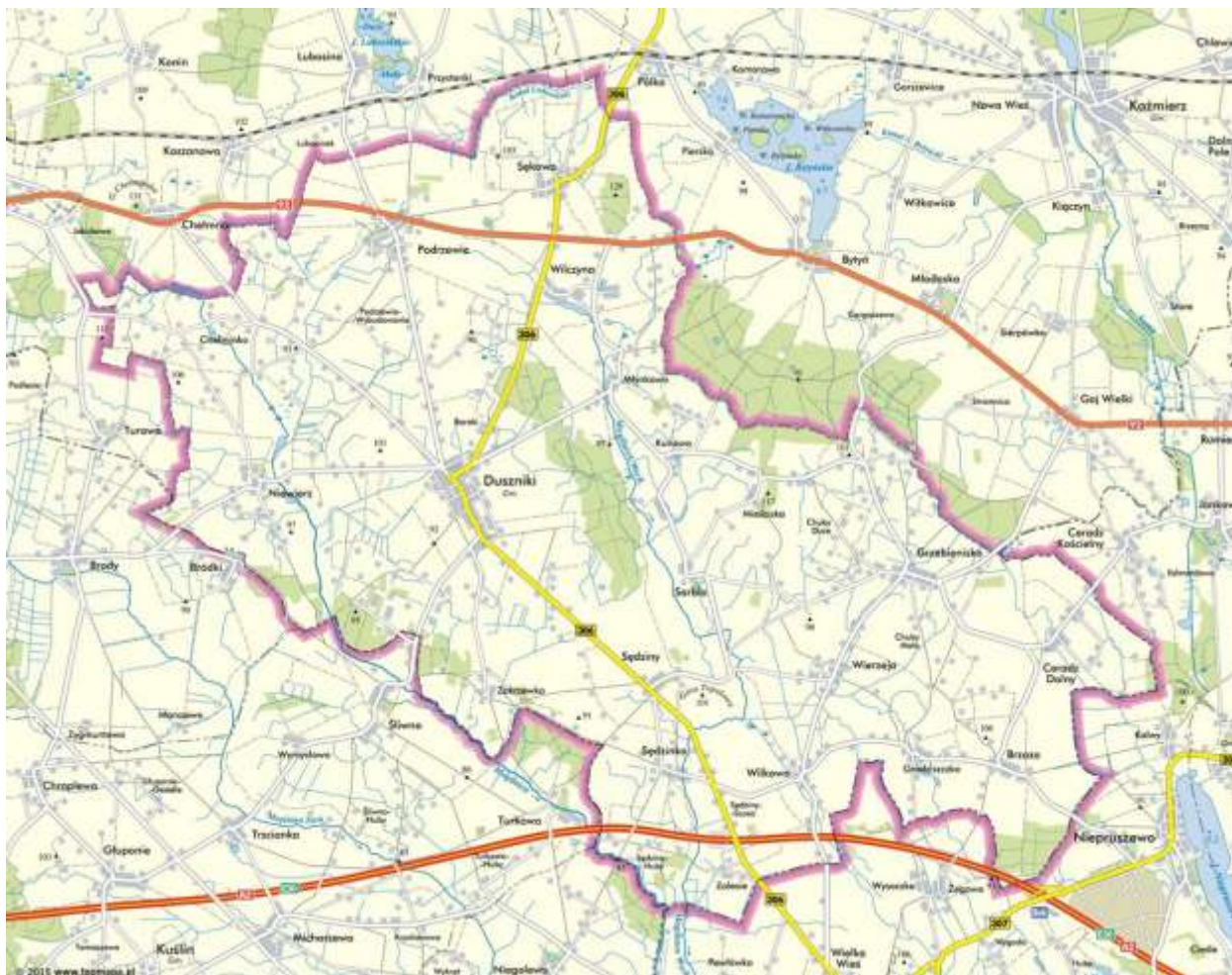
VII. STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

I. WSTĘP

1. Przedmiot i zakres opracowania

Celem niniejszego dokumentu jest opracowanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki.

Źródło: www.google.pl

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Program ochrony środowiska definiuje cele i zadania na najbliższe cztery lata, tj. 2016-2019 oraz cele i zadania długookresowe z perspektywą do 2023r., monitoring realizacji programu oraz nakłady

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

finansowe potrzebne na wdrożenie założeń programu. Program Ochrony Środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska zgodny jest z Polityką ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” M.P. z 2009r. Nr 34, poz. 501).

Program określa również poziomy celów długoterminowych.

Głównym celem Programu jest określenie zasad polityki ochrony środowiska Gminy Duszniki. Program Ochrony Środowiska w pełni odzwierciedla tendencje ogólnopolskiej i europejskiej polityki proekologicznej.

Główne cele europejskiej polityki ochrony środowiska to:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
 - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - sprawiedliwości międzyregionalne i międzygrupowej,
 - równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada przezorności ,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Program przedstawia aktualną sytuację środowiska Gminy, uwzględniając uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju Gminy. Program określa priorytetowe działania i harmonogram zadań w zakresie ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrody, racjonalnego gospodarowania środowiskiem i edukacji ekologicznej z podziałem na zadania własne Gminy i zadania koordynowane. Opis uwarunkowań realizacyjnych Programu zawiera jego wdrożenie, ewaluację i monitoring.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Program Ochrony Środowiska określa wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej państwa, a w szczególności:

- cele i priorytety,
- program zadaniowy,
- uwarunkowania prawne, ekonomiczne, społeczne.

Projekt Programu Ochrony Środowiska zgodnie z art. 17 ust. 2 podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu. Jednocześnie należy podkreślić, że Wójt Gminy, zgodnie z art. 17 ust. 4, zapewnia możliwość konsultacji społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, Program ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy, uchwała Rada Gminy. Ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zmianami) wprowadza obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania programów i przedstawienia ich Radzie Gminy.

2. Zadania programu ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki pełni następujące zadania:

1. jest instrumentem wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju przez władze Gminy,
2. jest instrumentem strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska,
3. jest nośnikiem informacji na temat zasobów środowiska naturalnego oraz stanu poszczególnych jego komponentów,
4. jest analizą problemów i zagrożeń ekologicznych, proponując jednocześnie sposoby ich rozwiązania,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

5. jest cennym źródłem informacji pomocnym przy konstruowaniu budżetu Gminy i powiatu,
6. stanowi bazę informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Program obejmuje zagadnienia merytoryczne, takie jak ochronę środowiska, gospodarkę leśną i wodną, ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami, bezpieczeństwo ekologiczne, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, propagowania proekologicznych form działalności gospodarczej.

Programy gminne powinny zawierać:

- zadania własne gminy, finansowane w części lub całości ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane – pozostałe zadania finansowane ze środków przedsiębiorstw i zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego.

Gminne programy ochrony środowiska muszą uwzględniać wszystkie wymagania obowiązujących przepisów prawnych. Powinny także brać pod uwagę przyjęte programy rządowe:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (uchwała Rady Ministrów Nr 16 z dnia 5 lutego 2013r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności. M.P. z 2013r., poz. 121),
- Polityka energetyczna Polski do 2030r. (obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030r. M.P. z 2010r. Nr 2, poz. 11),
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009r. o podjęciu przez radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032” M.P. z 2009r. Nr 50, poz. 735),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” M.P. z 2009r. Nr 34, poz. 501).

Programy ochrony środowiska muszą spełniać warunki wynikające z zasad pozyskiwania wsparcia finansowego z Unii Europejskiej.

Gminne programy ochrony środowiska powinny być skoordynowane z programami przyległych jednostek administracyjnych, szczególnie w zakresie programów ochrony wód i ochrony powietrza. Koordynacja wymagana jest także w zakresie planów dotyczących ochrony różnorodności przyrodniczej, w celu zachowania spójności korytarzy ekologicznych, przy realizacji programu NATURA 2000 oraz programu ochrony obiektów przyrodniczych leżących na granicy obszarów objętych programami ochrony środowiska.

Przygotowanie Programu Ochrony Środowiska jest konsekwencją realizacji polityki ekologicznej państwa przedstawionej w „II Polityce Ekologicznej Państwa” oraz „Programie Wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa”.

3. Materiały wyjściowe

3.1. Materiały merytoryczne

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki na lata 2008 - 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Duszniki,
- Ocena relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu,
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Duszniki i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne, pozostające

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla Gminy,

- opracowano uproszczony harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Gminy, dostępne źródła finansowania,
- wskazano sposoby wdrażania i zasady monitorowania Programu,
- wizje lokalne w terenie.

3.2. Podstawy prawne

- ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013r. poz.1235 ze zmianami),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zmianami),
- rozporządzenie Rady Ministrów 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zmianami)
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012r. Nr 145 ze zmianami);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz. U. z 2013r. poz. 21 ze zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie ustalenia katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206);

II. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY

1. Krótka charakterystyka Gminy Duszniki

Źródło: BIP Urząd Gminy Duszniki

Gmina Duszniki położona jest w centrum województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 40 km od Poznania. Zajmuje obszar 15628 ha, w 20 miejscowościach (17 sołectw) zamieszkuje ok. 8500 mieszkańców.

Ziemia dusznicka leży w dorzeczu dwóch ramion rzeki Mogilnicy, na falistej równinie urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. Pozostałością po lodowcu są także niewielkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). W dawnych czasach była to kraina porośnięta lasami, obfitująca w dzikie zwierzęta. Za czasów pierwszych Piastów znajdowało się tu kilka grodów stanowiących przedpole obronne Poznania. Obecnie gmina ma typowo rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują prawie 85%, lasy jedynie 6% powierzchni gminy. Istnieje tu ok. 800 indywidualnych gospodarstw rolnych. Przeważa produkcja trzody chlewnej i produkcja zbóż, czemu sprzyjają korzystne warunki przyrodnicze, w tym wysoki – ponad 70% udział gleb III i IV klasy. Na terenie gminy nie ma wielkiego przemysłu, są za to liczne zakłady rzemieślnicze, dobrze rozwinięta sieć handlowa, hurtownie z materiałami i środkami do produkcji roślinnej, firmy budowlane i transportowe.

Liczba mieszkańców – ogółem 8736 - Według stanu na dzień 31.08.2015 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

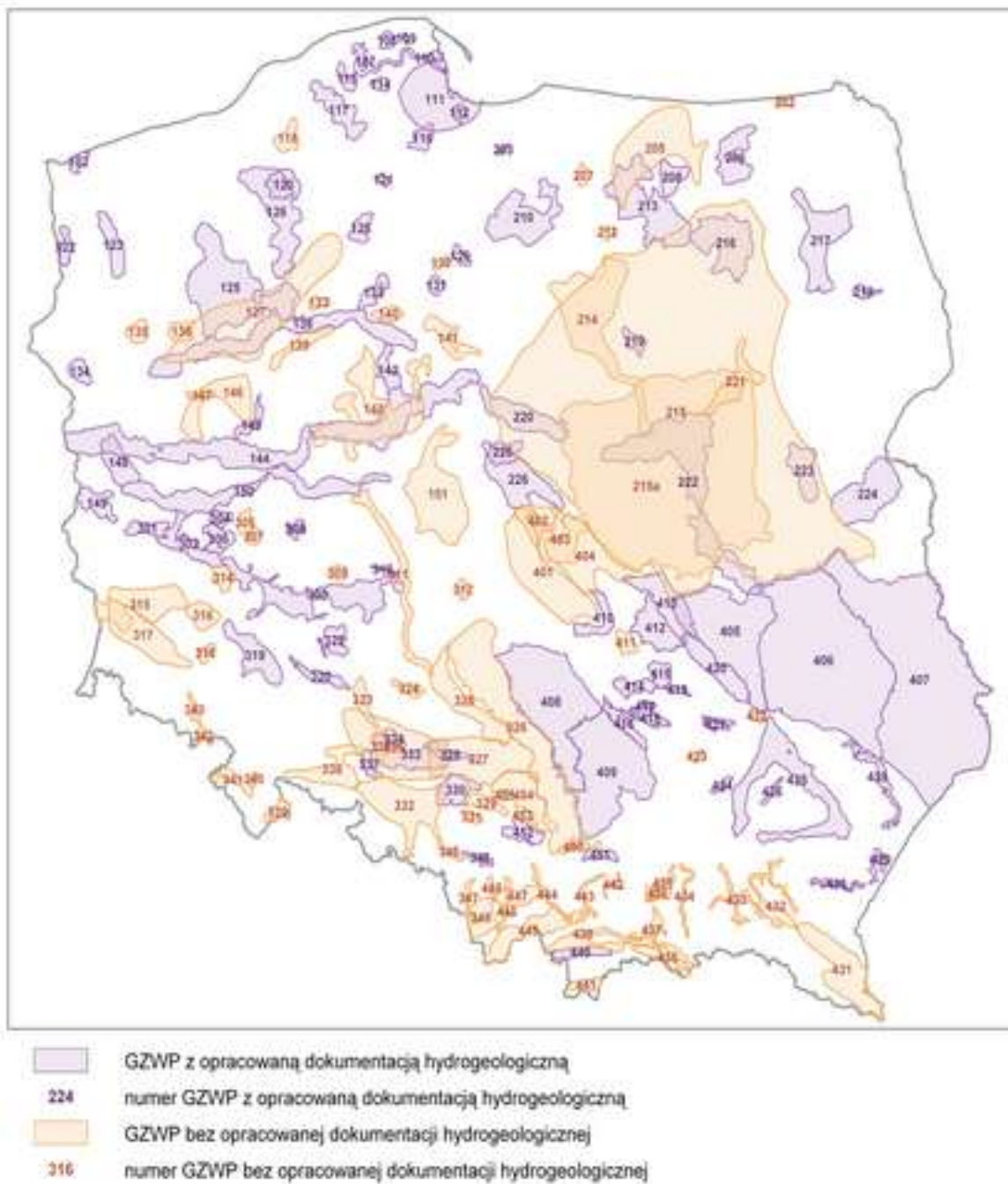
2. Budowa geologiczna

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg. Kondrackiego) obszar Gminy leży w: Prowincji Niż Środkowopolski, Podprowincji Pojezierze Południowo-Bałtyckie, Makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, Mezoregionie Pojezierze Poznańskie. Gmina Duszniki leży na falistej równinie moreny dennej, urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. W jej równinnym krajobrazie dominują położone wokół wiosek pola uprawne i łąki.

Pod względem geologicznym obszar Gminy tworzą utwory trzecio- i czwartorzędowe. Utwory trzeciorzędowe to osady z oligocenu i miocenu, ułożone na ogół poziomo. Utwory czwartorzędowe to przede wszystkim poziomy glin morenowych rozdzielonych lokalnie osadami rzecznyymi w postaci piasków, żwirów i iłów.

Zasięg Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

źródło: www.pgi.gda.pl

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

3. Hydrografia

Teren gminy Duszniki należy do zlewni rzeki Obry. Przez Gminę płyną rzeki: Mogilnica Górna (38 km), Mogilnica Wschodnia (31 km), Mogilnica Mała (9 km). Są tutaj dwa małe, płytkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). Obszar Gminy jest pokryty licznymi ciekami wodnymi i rowami - dopływami Mogilnicy. Zlewnia rzeki Mogilnicy zajmuje prawie cały obszar gminy ze spływem w kierunku południowym do rzeki Warty. Skrawek północny gminy jest odwadniany przez rzekę Samę w kierunku północno-wschodnim. Natomiast wschodnia część jest położona w zlewni rzeki Samicy Stęszewskiej z kierunkiem spływu południowo-wschodnim do rzeki Warty.

4. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Duszniki jest obszarem intensywnego rozwoju rolnictwa. Grunty orne stanowią ok. 77% ogólnej powierzchni terenu. Przeważają gleby klas III b - V - 84%, w tym około 25% stanowią grunty klas V, a 60% grunty III i IV. Gruntów klasy VI jest około 7%. Łąki pastwiska zajmują 8,47%, w tym dominują użytki zielone kl. III i IV (2z) średnie i dobre. Wśród gruntów ornych wyraźnie przeważają gleby kompleksu 4 (żytniego b. dobrego) i 2 (pszennego dobrego), a więc gleby dobre i bardzo dobre. Najlepsze gleby, zawierające w warstwie próchnicznej piaski gliniaste mocne o trwałej gruzełkowatej strukturze, posiadające właściwe stosunki powietrzno-wodne, zaliczone są właśnie do 2-go kompleksu pszennego dobrego. W kompleksie tym przeważają czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby pseudobielicowe oraz brunatne właściwe. W dolinie Mogielnicy oraz na obszarze sandrowym występują piaski luźne nawiewane w kompleksach 6 (żytni słaby) i 7 (żytni b. słaby). Gleby Gminy są na ogół korzystnie uwilgotnione (kompleks 2 i 4), cechują się dobrą retencją wód opadowych lub położeniem w zasięgu oddziaływania wód gruntowych, np. czarne ziemie. Okresowo niedoborem wody charakteryzują się gleby kompleksów 5 i 6 oraz 3 zróżnicowane w zależności od pogody.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

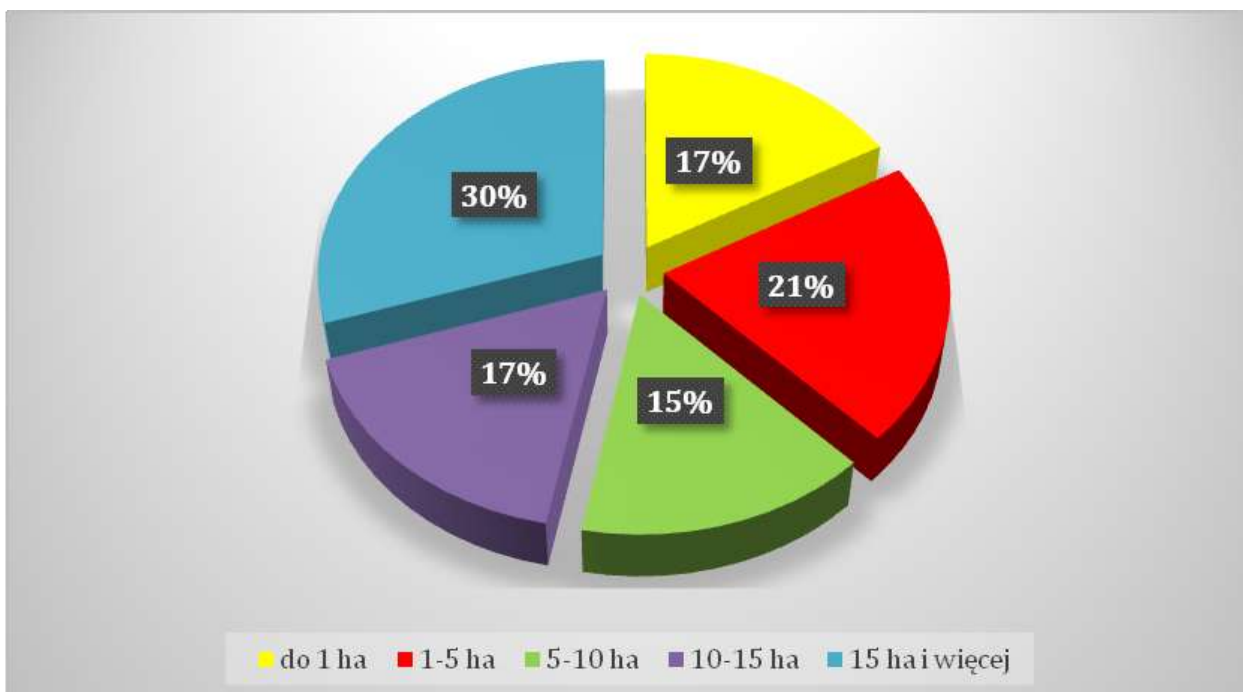
Poważny problem stanowi degradacja gleb związana ściśle z działalnością gospodarczą. Erozja gleb powoduje zmywy powierzchniowe, prowadzące do ciągłego wynoszenia materiałów z powierzchniowych poziomów gleb i stopniowe skracanie profilu glebowego. Zmywy te w charakterystyczny sposób pogarszają jakość wód, głównie powierzchniowych, poprzez wzrost koncentracji azotanów i fosforanów (wymywanie związków chemicznych).

Przesuszenie pokrywy glebowej spowodowane jest:

1. wylesieniem obszarów mających predyspozycje ekologicznych terenów leśnych i ich rolnicze zagospodarowanie,
2. powszechnym odwodnieniem terenów zabagnionych,
3. zmniejszeniem zdolności retencyjnej gleb,
4. zabiegami melioracyjnymi przyspieszającymi odpływ wody glebowo-gruntowej.

(źródło powyższego akapitu: „Raport o stanie Gminy Duszniki na rok 2015”)

LICZBA GOSPODARSTW POD WZGLĘDEM WIELKOŚCI

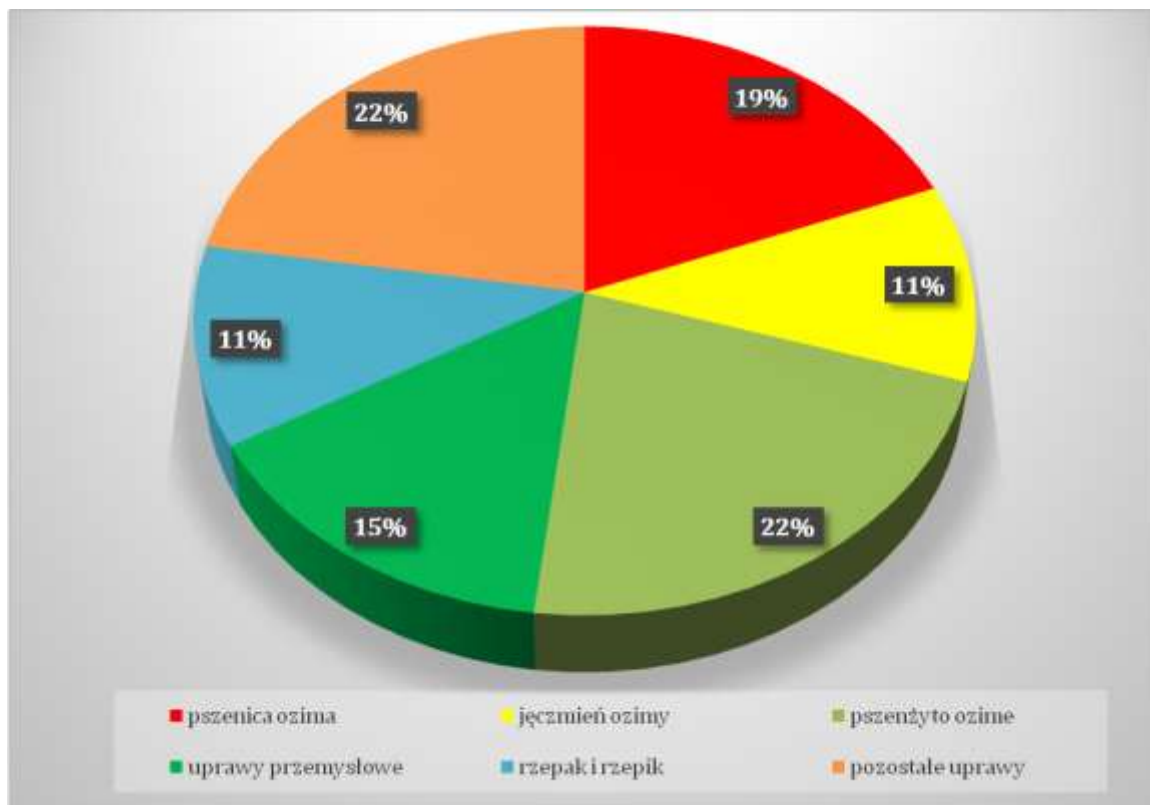

źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Analiza pokazuje, iż około 30% ogółu gospodarstw posiada powierzchnię powyżej 15 ha. Gospodarstw o powierzchni oscylującej w granicach 1-5 ha jest 21%, zaś gospodarstw małych do 1 ha jest około 17%.

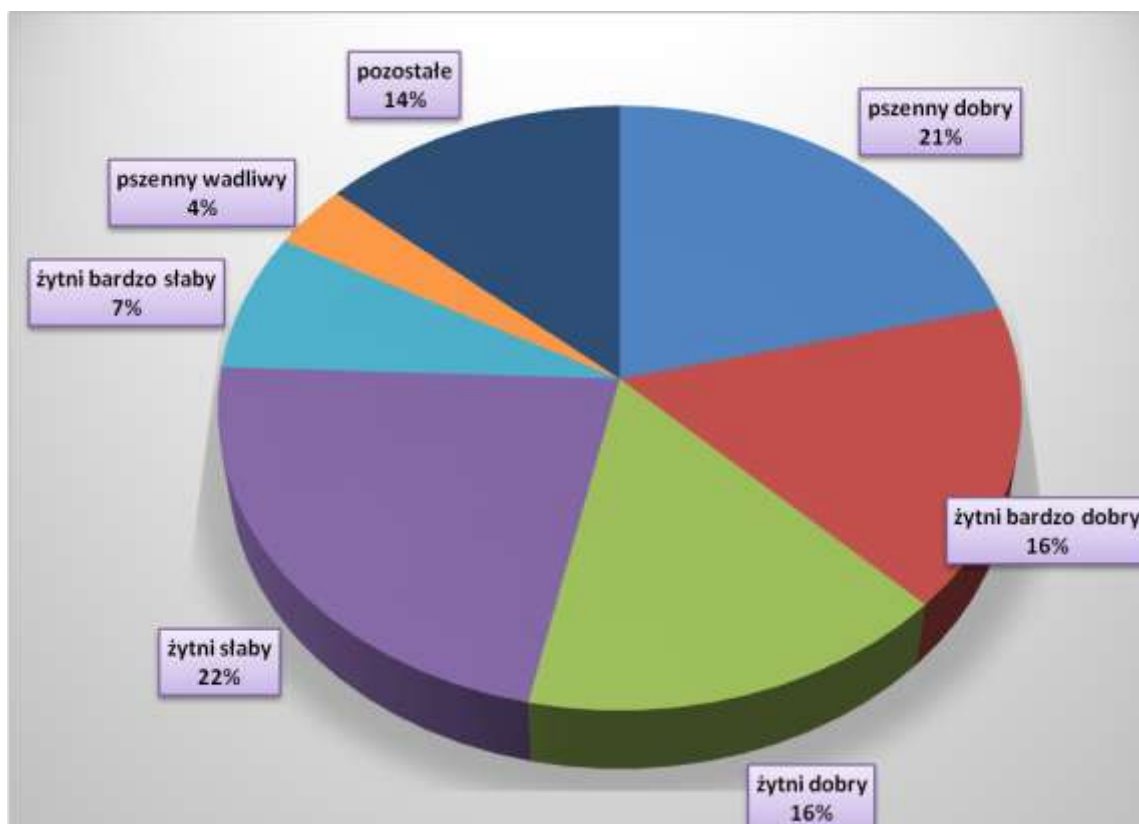
UPRAWY NA TERENIE GMINY DUSZNIKI

Źródło: DANE GUS

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

KLASY GRUNTÓW NA TERENIE GMINY DUSZNIKI

Źródło: Urząd Gminy Duszniki

5. Turystyka i rekreacja

5.1. Ochrona przyrody a prawo miejscowe

Problematyka ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego traktowana jest marginalnie. Ogranicza się ona na ogół do podstawowych stwierdzeń lub pobieżnej inwentaryzacji pojedynczych tworów przyrody lub do zaznaczenia na mapie korytarza ekologicznego, albo granic formy ochrony przyrody. Brak jest natomiast jakiegokolwiek pogłębionej analizy w prognozach oddziaływania na środowisko, wykonywanych dla potrzeb planów. Zespoły planistyczne opracowujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z konieczności nie mogą wykorzystywać szczegółowych danych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

inwentaryzacyjnych z powodu ich braku. Brak jest także najczęściej w takich zespołach przyrodników. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wykonywane najczęściej są wyłącznie przez urbanistów, którzy pomijają bardzo często problematykę ochrony przyrody. Plany nie zawsze w sposób właściwy przedstawiają problematykę leśną.

5.2. Świadomość ekologiczna mieszkańców

Istniejące zagrożenie przyrody, np. wypalanie i przyczyny występujących zmian w szacie roślinnej, bezpośrednio wykazują na stosunkowo niski stan świadomości mieszkańców na temat potrzeb i zasad ochrony przyrody. Stan ten w niczym nie odbiega od pozostałych terenów naszego kraju. Ważna jest zatem edukacja ekologiczna.

źródło: www.google.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

5.3. Prognozowane kierunki zmian

Należy przewidywać, że niekorzystny stan ochrony przyrody będzie się pogłębiał o ile nie zostaną na ten cel przeznaczone znaczne środki finansowe i o ile nie uzyska on pełnej akceptacji społecznej. Pogłębiać się też będą negatywne zmiany krajobrazowe oraz następować będzie spadek różnorodności biologicznej. Procesy te zachodzą bowiem bardzo intensywnie, a ich zatrzymanie jest już w wielu przypadkach niemożliwe.

Zadania własne

L. p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródło finansowania	Ocena ważności w hierarchii zadań
1	2	3	4	5	6	7

Zadania własne

1	wydawanie zezwoleń wyłącznie na uzasadnione wycinki drzew i krzewów oraz konsekwentne stosowanie sankcji karnych w przypadku ujawnienia samowoli przy wycięciu drzew lub krzewów, a także ich zniszczeniu	gmina				
---	---	-------	--	--	--	--

Zadania koordynowane

1	opracowanie projektu wzbogacenia składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych przy uwzględnieniu dostosowania do naturalnej mozaikowości siedlisk	nadleśnictwa, właściciele lasów, zarząd powiatu				
2	dążenie do przebudowy monokultur leśnych w drzewostany wielogatunkowe, ograniczenie zrębów zupełnych, zalesianie nieużytków	nadleśnictwo, właściciele lasów, zarząd powiatu				

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

3	opracowanie Regionalnego Programu Operacyjnego polityki Leśnej	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych województwa, zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina				
---	--	---	--	--	--	--

III. ANALIZA PRZYRODNICZYCH UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH GMINY DUSZNIKI

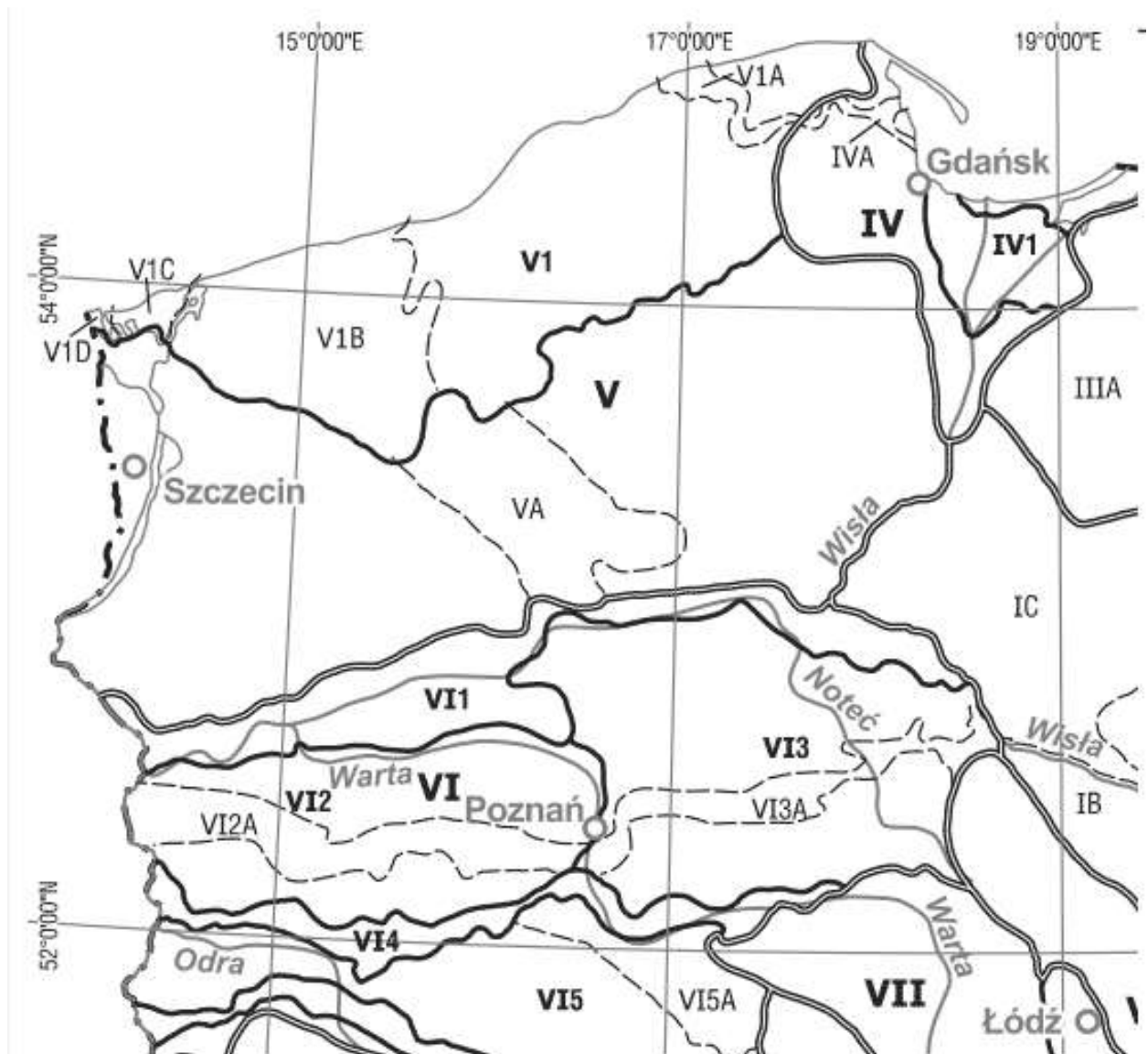
1. Uwarunkowania hydrograficzne

Wskazanie powiązań hydrograficznych ma szczególne znaczenie w zakresie ochrony wód przed potencjalnym zanieczyszczeniem. Ochrona stanu czystości wód jest wspólnym zadaniem wszystkich gmin położonych w obszarze zlewni.

2. Uwarunkowania geologiczne

Wskazanie powiązań hydrogeologicznych ma istotne znaczenie w zakresie ochrony struktur wodonośnych oraz właściwej ich eksploatacji. Również i to zadanie leży w interesie wszystkich gmin położonych w zasięgu tych struktur.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

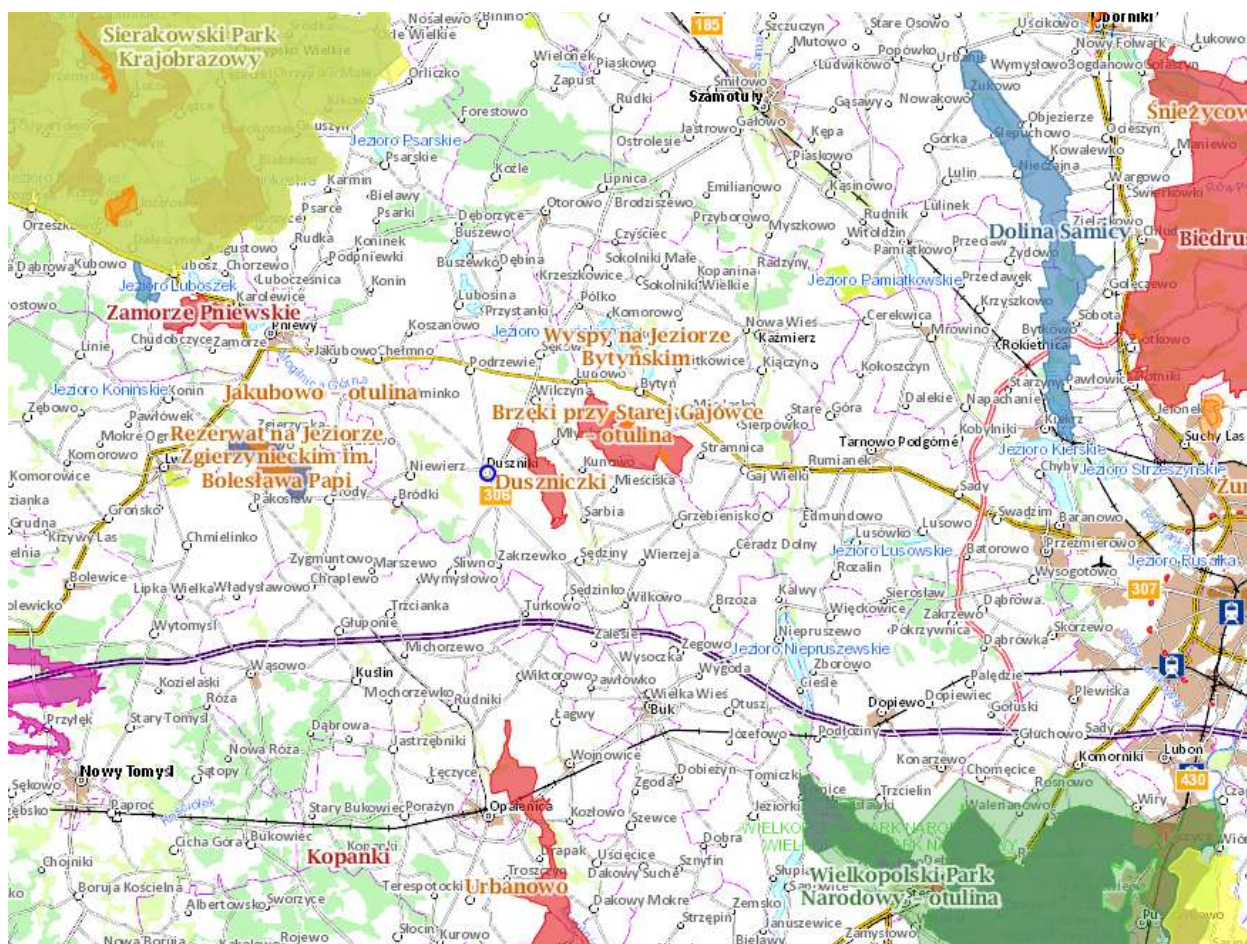

Regionalizacja hydrogeologiczna słodkich wód podziemnych według Atlasu Hydrogeologicznego Polski [2] Makroregion północno-zachodni: V- region pomorski, VI - region wielkopolski; VA - rejon pilski; VI1 - subregion pradoliny toruńsko - eberswaldzkiej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

3. Waloryzacja przyrodnicza Gminy Duszniki, ochrona przyrody w tym obszary NATURA 2000

Rozmieszczenie obszarów chronionych na terenie Gminy Duszniki i sąsiedztwie

źródło: www.gdos.gov.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Analiza odległości w promieniu do 30km

REZERWATY

Nazwa	[km]
Duszniczki	2.94
Bytyńskie Brzęki - otulina	5.78
Bytyńskie Brzęki	5.92
Brzęki przy Starej Gajówce - otulina	6.61
Brzęki przy Starej Gajówce	6.66
Huby Grzebieniskie	7.95
Jakubowo - otulina	8.35
Jakubowo	8.39
Wyspy na Jeziorze Bytyńskim	8.63
Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. Bolesława Papi	8.87
Wielki Las	9.30
Las Grądowy nad Mogilnicą - otulina	10.91

Las Grądowy nad Mogilnicą	11.07
Urbanowo	19.20
Bukowy Ostrów - otulina	20.42
Bukowy Ostrów	20.79
Buki nad Jeziorem Lutomskim - otulina	24.78
Buki nad Jeziorem Lutomskim	24.79
Świetlista Dąbrowa - otulina	29.27
Świetlista Dąbrowa	29.45
Dołęga	29.79

PARKI KRAJOBRAZOWE

Nazwa	[km]
Sierakowski Park Krajobrazowy	14.84

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Pszczewski Park Krajobrazowy	26.56
------------------------------	-------

PARKI NARODOWE

Nazwa	[km]
Wielkopolski Park Narodowy - otulina	20.25
Wielkopolski Park Narodowy	22.32

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Nazwa	[km]
Rynny Jeziora Lusowskiego i Doliny Samy	13.71
Jeziora Niepruszewskiego	15.86
Puszcza Notecka	21.96
Pawłowicko-Sobocki Obszar Chronionego Krajobrazu	25.53

Doliny Samicy Kierskiej w gminie Suchy Las	28.00
"H" Międzychód	28.47

ZESPÓŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Nazwa	[km]
Glińskie Góry	20.20

NATURA 2000 OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY

Nazwa	[km]
Jezioro Zgierzynieckie PLB300009	8.22
Puszcza Notecka PLB300015	14.84
Ostoja Rogalińska PLB300017	20.24
Dolina Samicy PLB300013	26.13

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

NATURA 2000 SPECJALNE OBSZARY OCHRONY

Nazwa	[km]
Grądy Bytyńskie PLH300051	1.82
Ostoja Zgierzyniecka PLH300007	8.22
Dolina Mogielnicy PLH300033	11.46
Zamorze Pniewskie PLH300036	13.24
Ostoja Międzychodzko-Sierakowska PLH300032	15.94
Kopanki PLH300008	18.94
Ostoja Wielkopolska PLH300010	20.24
Dolina Kamionki PLH300031	27.16
Dąbrowy Obrzyckie PLH300003	27.84

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Brak obszarów

**IV. WSKAZANIE W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA
PRIORYTETÓW ZADAŃ KONIECZNYCH DO REALIZACJI
W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ NA TERENIE GMINY
DUSZNIKI W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA**

1. Hydrografia i hydrogeologia

1.1. Wody podziemne

W zasięgu Gminy Duszniki znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Nr 145 pod nazwą „Dolina Kopalna Samy”. Jest to zbiornik czwartorzędowy porowy o średniej głębokości 40 m i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych równych 36 tys. m³/d. Obszar zbiornika pokrywa się z Obszarem Najwyższej Ochrony (OWO), który ma powierzchnię 237 km².

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zasoby wodne poziomu czwartorzędowego w zdecydowanej większości zlokalizowane są w piaskach, żwirach rzecznych i wodnolodowcowych. Wody te mają układ piętrowy, występują generalnie w 2÷3 poziomach. Wody podziemne I poziomu na obszarach równinnych występują na ogół na głębokościach poniżej 1,5 m p.p.t. (pod poziomem terenu), w strefie sandrowej na głębokości od 0 do 2 m p.p.t. Miąższość tych warstw waha się od kilku do 60 m, przy czym średnio wynosi ona 10-30 m. Wyżej wymienione czwartorzędowe struktury wodonośne zasilane są przez wody głębokiego krążenia, infiltrowane z terenów przyległych obszarów wysoczyznowych i w znacznie mniejszym stopniu wody powierzchniowe. W utworach trzeciorzędowych występują generalnie dwa poziomy wodonośne: oligoceński i mioceński. Tworzą je ilaste utwory plicenu oraz mioceńskie piaski drobno i średnioziarniste. Na terenie Gminy Duszniki, w miejscowości Niewierz, zlokalizowany był punkt pomiarowo-kontrolny należący do monitoringu sieci krajowej.

Charakterystyka GZWP „Dolina Kopalna Samy”

Nazwa otworu	GZWP	Gł. stropu	Wody	Stratygrafia	Typ osrodka	Powierzchnia GZWP [km ²]	Zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /d]	Użytkowanie terenu	Ocena jakości	Wskaźniki o stężeniach odpowiadających wodzie niskiej jakości
Niewierz	145	2,4	gruntowe	Q	I	b.d.	36	Obszary zabudowane	b.d.	b.d.

źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

1.2. Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Duszniki znajduje się w zlewniach następujących rzek:

- Mogilnicy Górnej (Mogilnicy),
- Mogilnicy Wschodniej,
- Samicy Stęszewskiej,
- Samy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Dorzecze Mogilnicy zajmuje większą część gminy. Zlewnia Samicy zajmuje część południowowschodnią, rzeka jest dopływem Kanału Mosińskiego. Natomiast zlewnia rzeki Samy – północno-wschodni kraniec gminy, dopływ jeziora Bytyńskiego. Rzeką Mogilnicą nazywane są trzy ciek łączące się ze sobą w rejonie Wojnowic i Troszczyzna. Jako podstawowy ciek przyjmuje się Mogilnicę Górną nazywając ją Mogilnicą, pozostałe ciek o nazwach Mogilnica Wschodnia i Mogilnica Zachodnia uznano za jej dopływy. Mogilnica Górna i Wschodnia przepływają przez gminę Duszniki. W dolnym biegu koryto rzeki dzieli się ponownie na 2 ramiona: Kanał Prut I, odprowadzający 60% wód do Kanału Mosińskiego i Kanał Prut II odprowadzający wody do Obry. Pod względem administracyjnym zlewnia rzeki leży na terenie gmin: Pniewy, Duszniki, Buk, Lwówek, Kuślin, Buk, Opalenica, Granowo.

Całkowita długość Mogilnicy wynosi 67,3 km powierzchnia zlewni to 700 km². Rzeka wypływa z Jeziora Pniewskiego położonego na wysokości 94,1 m n.p.m. Ujście Mogilnicy do Kanału Mosińskiego przez Kanał Prut I następuje w miejscowości Sepno na wysokości 70 m n.p.m. Na terenie podmokłego zagłębienia wysłanego torfem, około 4 km poniżej Turkowa, Mogilnica zbliża się na odległość 0,5 km do Mogilnicy Wschodniej. Stwarza to możliwość kontaktowania się wód obu dorzeczy. Deniwelacje w zlewni osiągają 5 do 10 m.

Najważniejszymi dopływami są:

- prawobrzeżna Mogilnica Zachodnia,
- lewobrzeżna Mogilnica Wschodnia o długości 22,6 km i powierzchni zlewni 133,1 km² uchodząca do Mogilnicy w 32,4 km w miejscowości Wojnowice. Wypływa z sieci rowów na podmokłych łąkach położonych około 1,5 km na południowy-zachód od wsi Wilczyna w gminie Duszniki. Górna część zlewni ma charakter pagórkowatej moreny czołowej zbudowanej z glin i żwirów z licznymi zagłębieniami wypełnionymi wodą oraz gliniastej moreny dennej.

Zlewnię Mogilnicy budują gliny i piaski strefy moreny czołowej. W obniżeniach torfy.

Deniwelacja terenu 10-15 m. Niewielkie fragmenty północnej zlewni (okolice Pniew) zbudowane z piasków sandrowych stanowią obszary bardzo korzystne pod względem infiltracyjnym. Również obszar wysoczyzny niedaleko miejscowości Duszniki charakteryzuje się korzystnymi warunkami infiltracji wód. Duża chłonność gruntów wymaga zachowania szczególnej ostrożności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej w celu zapobieżenia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

degradacji środowiska i ochrony zasobów wód podziemnych. Znacznie mniejsze prawdopodobieństwo zasilania lub skażenia przez infiltrację występuje na obszarach zbudowanych z glin zwałowych, zaliczone są do bardzo niekorzystnych podtypów infiltracyjnych. Dotyczy to prawie całej zlewni Mogilnicy z wyjątkiem wyżej wspomnianych fragmentów oraz zachodnich obszarów odwadnianych przez Mogilnicę Zachodnią i Dopływ spod Władysławowa.

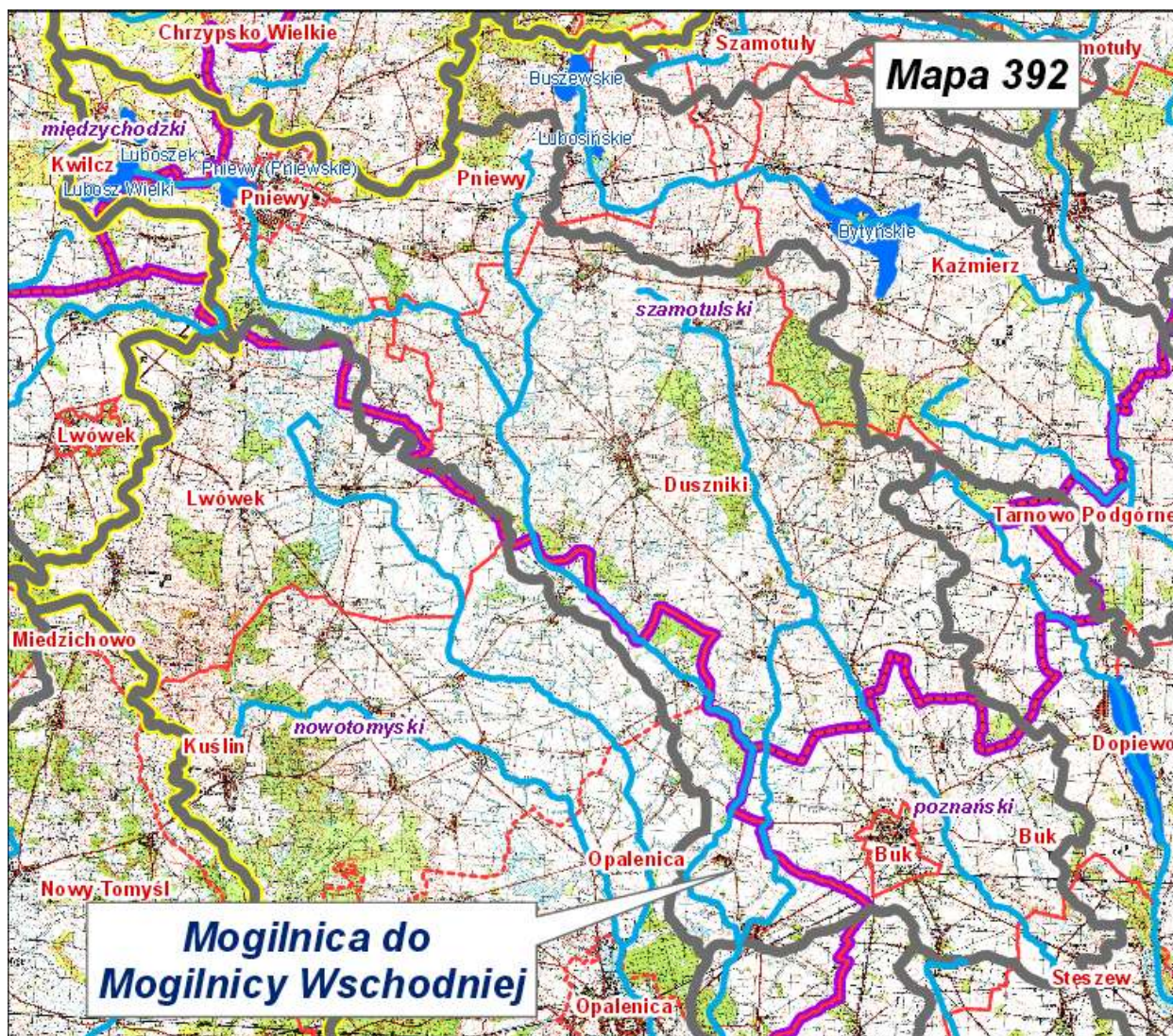
Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) znajdujące się na terenie Gminy Duszniki.

Duszniki	392	125	Dopływ spod Tomiczek Mogilnica Mogilnica Górna Mogilnica Wschodnia	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej
	393	126	Kanał Michorzewski Mogilnica Zachodnia	Mogilnica Zachodnia
	240	606	Dopływ z Tamowa Podgórnego Dopływ ze Stramnicy Kanał Lubosiński Sama	Sama do Kan. Lubosińskiego
	396	131	Samica Stęszewska Trzebawka	Samica Stęszewska

źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl>

Mapy Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) oraz charakterystyka JCWP na terenie Gminy Duszniki:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Legenda

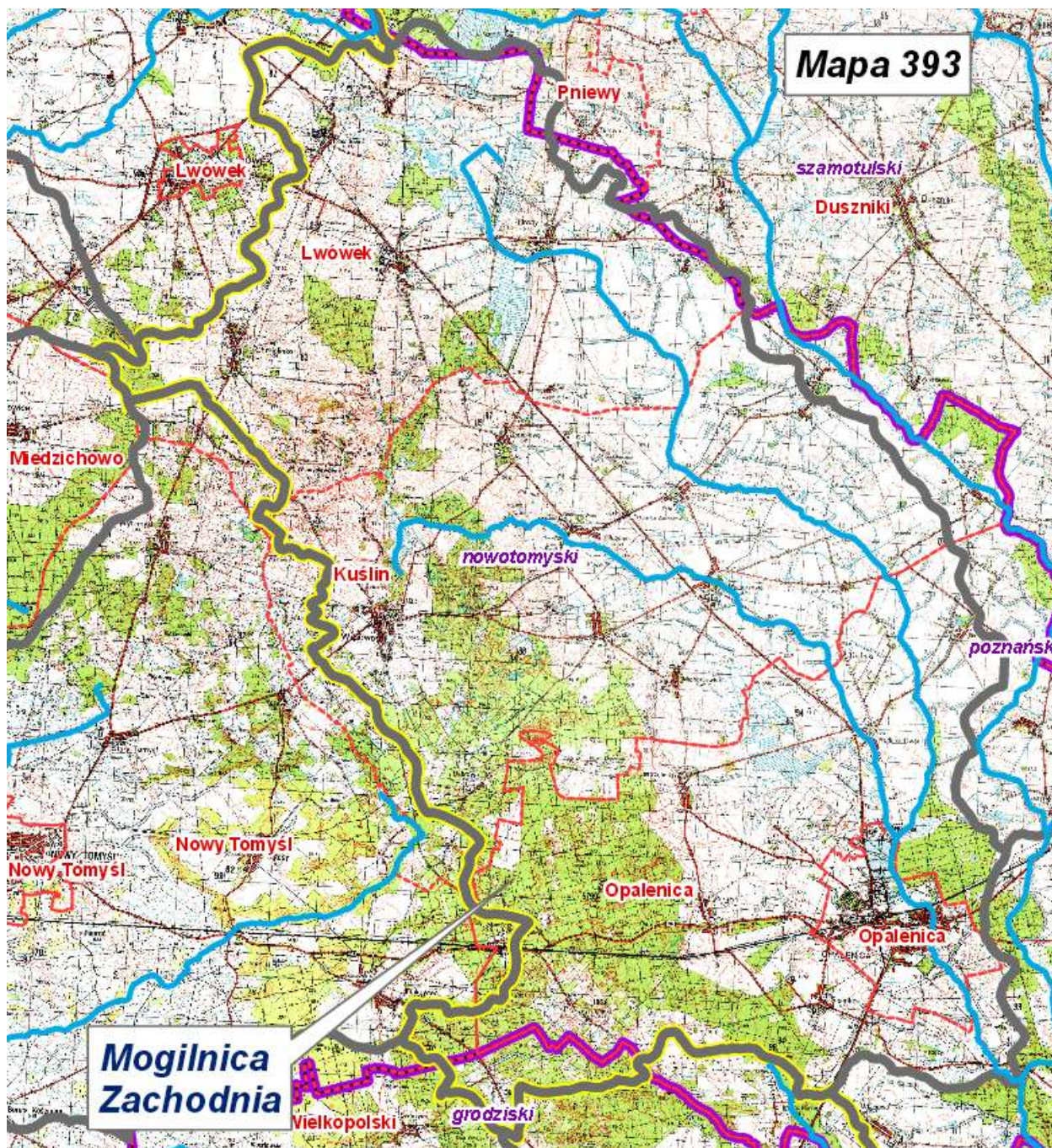
rzeki - jednolite części wód powierzchniowych	granica gminy
granica zlewni jednolitej części wód powierzchniowych	granica powiatu
wody podziemne - jednolite części wód podziemnych	granica województwa
jeziora - jednolite części wód powierzchniowych	granica regionu wodnego Warty
zbiorniki	

źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl>

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

eu_kodJCWP	PLRW6000161856849 RZEKI
nazwa_JCWP	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej
typJCWP	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)
statusJCWP	silnie zmieniona
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 1 / 4(4) - 2 / 4(4) - 3 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty /derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	Z uwagi na intens.roln. - 29,5% pow.zl.zajmuje OSN; wskaźnik gęst.zalud.=79,93m/km ² ; słaby stopień skanal. w zl., a aktualnie założ.tem po rozb.kanal. nie wpłynie istotnie na jak.wód - derog. do 2027r.; silne zm.morfolog. (bud.piętrzące+regulacja)
euKodJCWPD	PLGW650062 W.PODZ
oc_st_iloś	dobry
oc_st_chem	dobry
ocRyz_iloś	nie zagrożona
ocRyz_chem	nie zagrożona
derogacje	-
uzas_derog	-
eu_kodJCWP	PLLW10130 JEZIORO
nazwa_JCWP	Luboszek
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	nie zagrożona
derogacje	brak derogacji
uzas_derog	-
eu_kodJCWP	PLLW10131 JEZIORO
nazwa_JCWP	LuboszWielki
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (2a)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	nie zagrożona
derogacje	brak derogacji
uzas_derog	-
eu_kodJCWP	PLLW10132 JEZIORO
nazwa_JCWP	Pniewy (Pniewskie)
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3 derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim, aby mogła nast.popr.st.wod, nawet przy założ. całkow. elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się, główn.w os.denrych., które w j.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl>

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

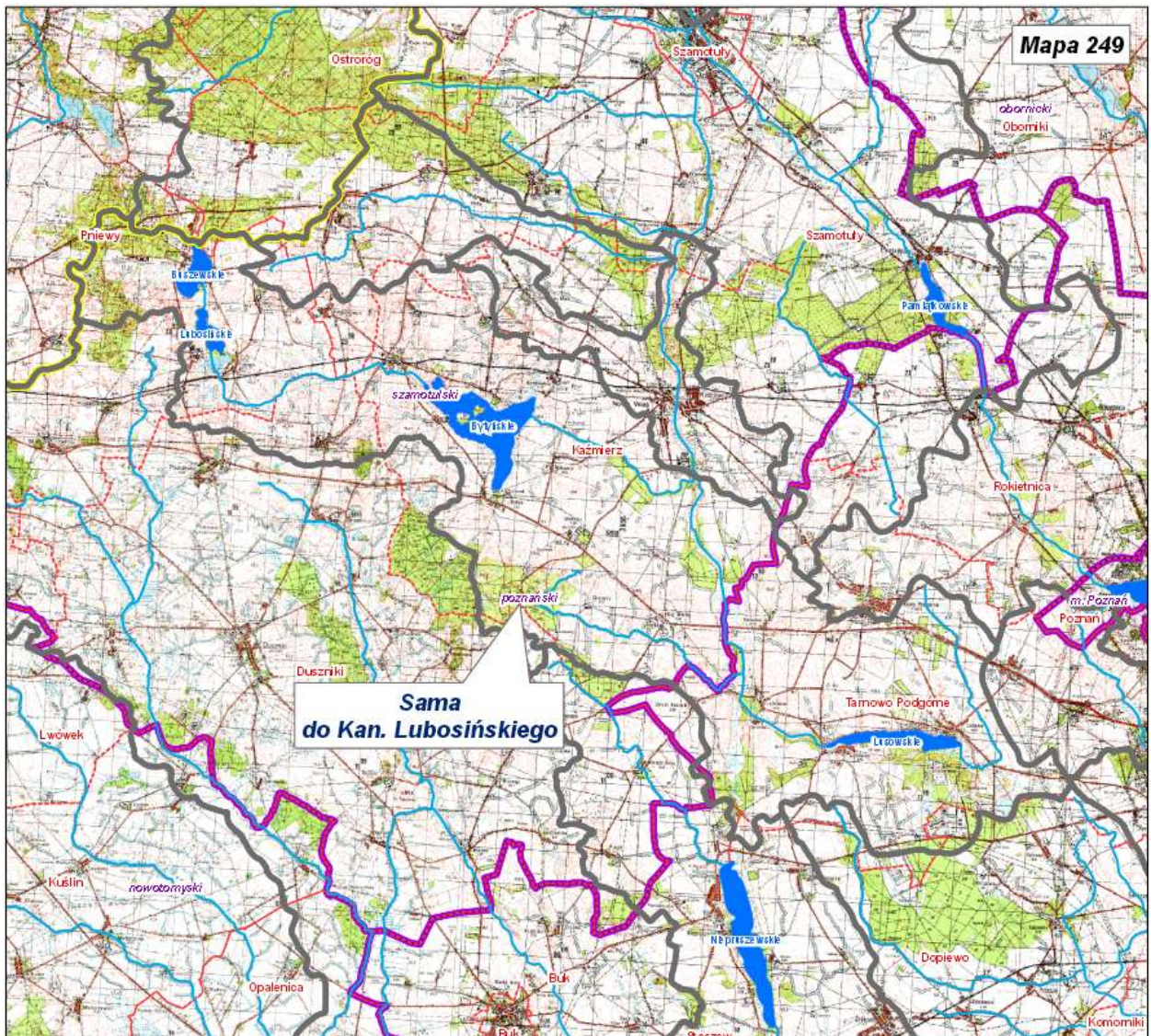
Legenda

- rzeki - jednolite części wód powierzchniowych
- granica zlewni jednolitej części wód powierzchniowych
- wody podziemne - jednolite części wód podziemnych
- jeziora - jednolite części wód powierzchniowych
- zbiorniki
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica regionu wodnego Warty

eu_kodJCWP	PLRW6000161856869 RZEKI
nazwa_JCWP	Mogilnica Zachodnia
typJCWP	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)
statusJCWP	silnie zmieniona
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty
uzas_derog	Ponad 75% pow. zi.zajmują t.rolne; wskaźnik gęst.zalud.= 72,69m /km2; słaby st.skanał.wzi, a aktual.założ.tem po rozb.kanał.nie wpłynie istot.na jak.wód - derog.do 2027r.; silne zm.morfolog. (bud.piętrzące+regulacja)

euKodJCWPD	PLGW650062 W.PODZ
oc_st_iloś	dobry
oc_st_chem	dobry
ocRyz_iloś	niezagrożona
ocRyz_chem	niezagrożona
derogacje	-
uzas_derog	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl>

Legenda

- rzeki - je dnałite części wód powierzchniowych
- granica zlewni jednolitej części wód powierzchniowych
- jeziora - jednolite części wód powierzchniowych
- zbiorniki
- wody podziemne - je dnałite części wód podziemnych
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica regionu wodnego Warty

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

eu_kodJCWP PLRW600025187249 RZEKI
nazwa_JCWP Sama do Kan. Lubosińskiego
typJCWP Cieki łączące jeziora (25)
statusJCWP silnie zmieniona
ocena_stan zły
ocen_ryzyk zagrożona
derogacje 4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości tec

eu_kodJCWP	PLLW10255 JE ZIORO
nazwa_JCWP	Lusowskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (3a)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3 derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim ,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kum ulują się,główn.w os.dennych.,które wj.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

eu_kodJCWP	PLLW10256 JE ZIORO
nazwa_JCWP	Buszewskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (3a)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3 derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim ,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się,główn.w os.dennych.,które wj.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

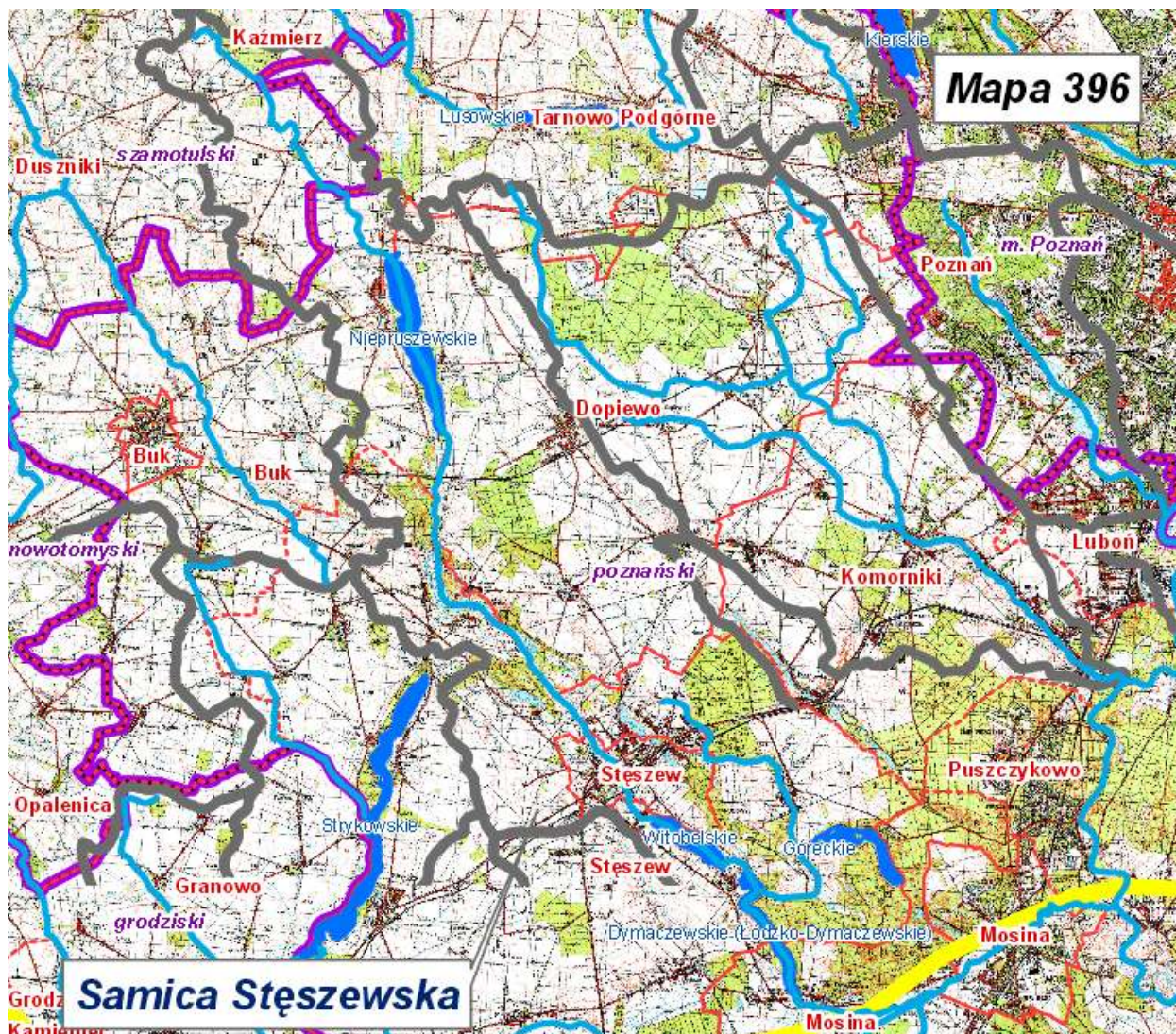
eu_kodJCWP	PLLW10257 JE ZIORO
nazwa_JCWP	Lubosińskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3 derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim ,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kum ulują się,główn.w os.dennych.,które wj.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

eu_kodJCWP	PLLW10258 JE ZIORO
nazwa_JCWP	Bytyńskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim ,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy załóž.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się główn.w os.dennych,które wj.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

euKodJCWPD	PLGW650062 W.PODZ
oc_st_iloś	dobry
oc_st_chem	dobry
ocRyz_iloś	niezagrożona
ocRyz_chem	niezagrożona
derogacje	-
uzas_derog	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl>

Legenda

rzeki - jednolite części wód powierzchniowych	granica gminy
granica zlewni jednolitej części wód powierzchniowych	granica powiatu
wody podziemne - jednolite części wód podziemnych	granica województwa
jeziora - jednolite części wód powierzchniowych	granica regionu wodnego Warty
zbiorniki	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

euKodJCWPD	PLGW650073 W.PODZ	euKodJCWPD	PLGW650062 W.PODZ
oc_st_iloś	dobry	oc_st_iloś	dobry
oc_st_chem	słaby	oc_st_chem	dobry
ocRyz_iloś	zagrożona	ocRyz_iloś	niezagrożona
ocRyz_chem	zagrożona	ocRyz_chem	niezagrożona
derogacje	4(4) - 3 / 4(5) - 1 derogacje czasowe - warunki naturalne/cele mniej rygorystyczne - brak możliwości technicznych	derogacje	-
uzas_derog	długi okres popr.jak.wód podz.,od wprow.progr.działań na pow.Stan JCWpd jest bezpoś.uzależ.od stanu SJCW i ogr.presji z pow.(skład.odp). Po zastos. P.działań osiagn.dobr.st.jest możl.do 2021r.; Plan.ekspl.złóż (w.brunatny) "Czempin", "Gostyń" i "Krzywin"	uzas_derog	-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

eu_kodJCWP	PLRW6000161856969 RZEKI
nazwa_JCWP	Samica Stęszewska
typJCWP	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 1 / 4(4) - 2 / 4(4) - 3 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty
uzas_derog	Z uwagi na intensywne rolnictwo; 24,48% powierzchni zlewni zajmuje OSN; wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący 93,81m/km2
eu_kodJCWP	PLLW10134 JEZIORO
nazwa_JCWP	Niepruszewskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się,główn.w os.dennych.,które w j.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.
eu_kodJCWP	PLLW10137 JEZIORO
nazwa_JCWP	Witobelskie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się,główn.w os.dennych.,które w j.eutroficznych są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.
eu_kodJCWP	PLLW10141 JEZIORO
nazwa_JCWP	Góreckie
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (2a)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3derogacje czasowe - warunki naturalne

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się,główn.w os.dennych.,które w j.eutroficznym są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.
eu_kodJCWP	PLLW10138 JEZIORO
nazwa_JCWP	Dymaczewskie (Łódzko-Dymaczewskie)
typJCWP	Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)
statusJCWP	naturalna
ocena_stan	zły
ocen_ryzyk	zagrożona
derogacje	4(4) - 3derogacje czasowe - warunki naturalne
uzas_derog	6 lat jest okr.zbyt krótkim,aby mogła nast.popr.st.wód,nawet przy założ.całk.elim.presji.W jeziorach zaniecz.kumulują się,główn.w os.dennych.,które w j.eutroficznym są źr.zw.biogen.oddawanych do jezior jeszcze przez b.wiele lat po zaprzest.dopł.zaniecz.

1.3. Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych

Ocena stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych dokonywana jest w oparciu o państwowy monitoring środowiska. Koordynatorem działalności monitoringowej jest:

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska dla sieci krajowych i regionalnych;
- Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dla sieci lokalnych.

Teren Gminy został ujęty w rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty w granicach województwa wielkopolskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2012r., poz. 3143).

Zatem dla podniesienia poziomu jakości środowiska, w szczególności w gminach celowe jest wdrożenie podstawowych zasad „programu”, takich jak:

- stałego monitorowania zasobności gleb w azot i inne składniki pokarmowe, zawartości składników zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych, ze szczególnym uwzględnieniem azotanów, w wytypowanych punktach kontrolno-pomiarowych na terenie zlewni.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

2. Gospodarka wodno-ściekowa

Przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w zakresie świadczenia usług wodociągowo-kanalizacyjnych na terenie gminy Duszniki jest Komunalny Zakład Budżetowy w Dusznikach. Zakład zajmuje się m.in.:

- produkcją wody w 3 nowoczesnych stacjach uzdatniania wody,
- eksploatacją sieci wodociągowej,
- odbiorem ścieków poprzez sieć kanalizacyjną,
- oczyszczaniem ścieków w 3 oczyszczalniach ścieków.

Wszystkie eksploatowane przez Zakład obiekty stanowią własność Gminy Duszniki.

Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosi 1.167. Oznacza to, iż blisko 72% terenu Gminy podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Całkowita długość sieci to ok. 98,4 km. Sieć jest systematycznie rozbudowywana zgodnie z przyjętym programem na lata 2005-2015.

Od 2005 roku wdrażany był „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie Duszniki na lata 2005-2015”, którego celem było podjęcie działań w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej. Działania te dotyczyły w szczególności:

- integracji i rozbudowy systemów wodociągowych,
- zapewnienia niezbędnych dostaw wody do terenów aktywizacji gospodarczej,
- stopniowej wymiany wyeksploatowanych przewodów wodociągowych.

Największe potrzeby inwestycyjne występowały 10 lat temu w dziedzinie gospodarki ściekowej i wymagały kompleksowego uregulowania. Systemem kanalizacji zbiorczej do roku 2005 udało się objąć 25% mieszkańców gminy Duszniki. Docelowo kanalizacją planowano objęcie 76% ludności, a 24% korzystać miało z przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2005-2015 zaplanowano i zrealizowano:

- budowę ponad 85 km sieci kanalizacyjnych,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Podrzewiu,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- budowę 365 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- integrację i rozbudowę systemów wodociągowych,
- stopniową wymianę wyeksploatowanych odcinków wodociągów.

Wartość planowanych zadań oszacowano na ok. 32,7 mln zł.

2.1. Zaopatrzenie w wodę

Teren Gminy zaopatrywany jest w wodę „produkowaną” w 3 stacjach wodociągowych, które zostały zmodernizowane w ostatnich latach: w Dusznikach, Kunowie i Sarbii. Stacje te wydobywają wodę ze studni głębinowych (60-80 m głębokości) i po uzdatnieniu na naturalnych filtrach żwirowych tłoczą do sieci wodociągowych ze stałym ciśnieniem. Zaletą takiego systemu uzdatniania wody jest wykorzystywanie w tym procesie jedynie naturalnych metod - nie stosuje się żadnych metod chemicznych. Zminimalizowano również dawkowanie środka dezynfekującego wodę - woda chlorowana jest jedynie podczas planowego płukania i dezynfekcji wodociągów lub w sytuacji zagrożenia skażeniem bakteryjnym. Omawiane stacje wyposażone są w agregaty prądotwórcze, co pozwala na zapewnienie ciągłości ich pracy.

Wszystko to powoduje, że dostarczana odbiorcom woda jest dobrej jakości - z nawiązką spełnia rygorystyczne normy sanitarne, a jej skład chemiczny i smak jest powodem do zadowolenia dla służb wodociągowych.

System wodociągowy na terenie gminy Duszniki liczy ok. 208 km (a wraz z przyłączami ponad 216 km). Zaopatruje on w wodę niemal 1,7 tys. odbiorców, co daje niemal 100% zwodociągowanie.

Stacja uzdatniania wody w Kunowie

Wydajność średnia dobową: 700 m³/d. Obszar zasilania: Kunowo, Młynkowo, Mieściska, a wkrótce: Sękowo, Wilczyna, rejon drogi krajowej nr 92.

Stacja zmodernizowana w 2003 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Schemat technologiczny:

ujęcie		napowietrzanie		filtracja		magazynowanie		pompowanie
pompami	>>	Z	>>	na filtrach	>>	w zbiorniku	>>	zestawem
głębinowymi		odgazowaniem		żwirowych		retencyjnym		hydroforowym

Jakość wody (wg badań z dn. 19.11.2014 r.):

<u>Parametr</u>	<u>Jednostka</u>	<u>Wartość</u>	<u>Norma</u>
mętność	mg/l	0,69	1
barwa	mg Pt/l	10	15
odczyn	pH	7,5	6,5 - 9,5
żelazo	mgFe/l	0,115	0,2
mangan	mg Mn/l	0,046	0,05

Stacja uzdatniania wody w Kunowice

Źródło: <http://www.kzb-duszniki.pl/woda>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Stacja uzdatniania wody w Sarbii

Wydajność średnia dobową: 1 460 m³/d. Obszar zasilania: Brzoza, Ceradz Dolny, Duszniki (ul. Powstańców Wlkp.), Grodziszczko, Grzebienisko, Sarbia, Sędzinko, Sędziny, Wierzeja, Wilkowo, Zalesie, rejon autostrady.

Stacja zmodernizowana w 2003 r.

Schemat technologiczny:

ujęcie		napowietrzanie		filtracja		magazynowanie		pompowanie
pompami	>>	z	>>	na filtrach żwirowych	>>	w zbiornikach	>>	zestawem
głębinowymi		odgazowaniem		(dwustopniowa)		retencyjnych		hydroforowym

Jakość wody (wg badań z dn. 19.11.2014 r.):

Parametr	Jednostka	Wartość	Norma
mętność	mg/l	0,10	1
barwa	mg Pt/l	10	15
odczyn	pH	7,4	6,5 - 9,5
żelazo	mg Fe/l	0,06	0,2
mangan	mg Mn/l	0,004	0,05

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Stacja uzdatniania wody w SARBII

Źródło: <http://www.kzb-duszniki.pl/woda>

Stacja uzdatniania wody w Dusznikach

Wydajność średnia dobowo: 884 m³/d

Obszar zasilania: Chełminko, Duszniki, Niewierz, Zakrzewko.

Stacja zmodernizowana w 2001 r.

Schemat technologiczny:

ujęcie		napowietrzanie		filtracja		magazynowanie		pompowanie
pompami	>>	z	>>	na filtrach	>>	w zbiorniku	>>	zestawem
głębinowymi		odgazowaniem		żwirowych		retencyjnym		hydroforowym

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Jakość wody (wg badań z dn. 19.11.2014 r.):

Parametr	Jednostka	Wartość	Norma
mętność	mg/l	0,16	1
Barwa	mg Pt/l	10	15
Odczyn	pH	7,2	6,5 - 9,5
Żelazo	mg Fe/l	0,06	0,2
Mangan	mg Mn/l	0,004	0,05

Stacja uzdatniania wody w Dusznikach.

Źródło: <http://www.kzb-duszniki.pl/woda>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

2.2. Gospodarka ściekowa

Blisko 72% terenu Gminy podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Sieć jest systematycznie rozbudowywana zgodnie z przyjętym programem na lata 2005-2015.

W dalszym ciągu należy dążyć do skanalizowania 100% obszaru Gminy poprzez planowane w tym zakresie inwestycje.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Gospodarka ściekowa i osadowa

Zestawienie danych dotyczących systemów oczyszczania ścieków

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		Korzystający		
					mieszkańcy gminy	mieszkańcy innych gmin	liczba innych gmin
			1994	2011			
1.	Sieć kanalizacyjna	km	0	96	~6 776		
2.	Oczyszczalnia ścieków	szt.	0	3	~ 8539	b.d.	1
3.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	0	45	191		

Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych

Podczas sesji w dniu 23 lutego 2005 r. Rada Gminy Duszniki uchwaliła "Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych w gminie Duszniki na lata 2005-2015". Plan określa zamierzenia inwestycyjne na najbliższe 11 lat mające doprowadzić do uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy oraz stworzenia niezawodnego systemu zaopatrzenia w wodę..

W latach 2005-2015 zaplanowano i zrealizowano:

- budowę ponad 85 km sieci kanalizacyjnych,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Podrzewiu,
- budowę 365 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- integrację i rozbudowę systemów wodociągowych,
- stopniową wymianę wyeksploatowanych odcinków wodociągów.

Wartość planowanych zadań oszacowano na ok. 32,7 mln zł.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Oczyszczalnia w Dusznikach

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu BIOBLOK z punktem zlewnym ścieków dowożonych. Oczyszczalnia jest wyposażona w prasę komorową do odwadniania osadu oraz instalację do wapnowania osadu. Oczyszczalnia została oddana do eksploatacji w 2003 roku. Obecnie oczyszczalnia jest obciążona w ok. 65% swojej przepustowości. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny.

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W DUSZNIKACH

Nazwa/ lokalizacja	Rzecz. średnia przepustowość m ³ /d	Pozwolenie wodnoprawne	Wydajność zgodna z pozwoleniem	Obsług. miejscowości	Liczba obsługiwanych osób w poszczególnych miejscowościach
Duszniki	327,0	OS-6223/37/2006 z dnia 17.01.2007 r. (ważne do 17.01.2017 r.)	$Q_{\max h} = 50,0$ m ³ /h $Q_{\text{śr. d}} = 500,0$ m ³ /d $Q_{\max d} = 650,0$ m ³ /d $Q_{\text{roczne}} = 182,5$ tys. m ³ /rok	Duszniki Niewierz	3028

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Źródło: GMINA DUSZNIKI

Oczyszczalnia w Grzebienisku

Oczyszczalnia została oddana do eksploatacji w 2001 roku. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia typu BIOBLOK. Oczyszczalnia jest wyposażona w punkt zlewny oraz workownicę typu DRAIMAD do odwadniania osadu. Obecnie oczyszczalnia jest obciążona w 100% przepustowości. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W GRZEBIENISKU

Nazwa/ lokalizacja	Rzecz. średnia przepustowość m ³ /d	Pozwolenie wodnoprawne	Wydajność zgodna z pozwoleniem	Obsług. miejscowości	Liczba obsł. osób w poszcz. miejsc.
Grzebienisko	200,0	OS.6341.7.2014 z dnia 26.03.2014 r. (ważne do 24.03.2024 r.)	$Q_{\max h} = 17,0$ m^3/h $Q_{\text{śr. d}} = 180,0$ m^3/d $Q_{\max \text{ rok}} =$ $65\ 700,0\ m^3/\text{rok}$	Grzebienisko Ceradz Dolny Wierzeja Sędziny	1462

Oczyszczalnia w Podrzewiu

Ścieki płyną do tej oczyszczalni z Podrzewia, Sękowa i Wilczyny. Punkt zlewny jest zamknięty.

Osady

z oczyszczalni są dowożone do oczyszczalni ścieków w Dusznikach. Oczyszczalnia jest obciążona w 95%, nie planuje się podłączenia nowych dostawców. Odbiornikiem ścieków jest rów melioracyjny.

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W PODRZEWIU

Nazwa/ lokalizacja	Rzecz. średnia przepustowość m ³ /d	Pozwolenie wodnoprawne	Wydajność zgodna z pozwoleniem	Obsług. miejscowości	Liczba obsł. osób w poszcz. miejsc.
Podrzewie	200,0	OS.6341.8.2014 z dnia 26.03.2014 r. (ważne do 24.03.2024 r.)	$Q_{\max h} = 23,0$ m^3/h $Q_{\text{śr. d}} = 210,0$ m^3/d $Q_{\max \text{ rok}} =$ $76\ 650,0\ m^3/\text{rok}$	Podrzewie Sękowo Wilczyna	1748

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Źródło: GMINA DUSZNIKI

INFORMACJE NA TEMAT SKANALIZOWANIA GMINY DUSZNIKI

Wyszczególnienie	Jednostka	2015 r.
Liczba przyłączy	szt.	1.167
Gospodarstwa domowe podłączone do kanalizacji	%	72
Ogółem odprowadzonych ścieków (w tys.)	m ³ /rok	168
Wykorzystywanie mocy przerobowych oczyszczalni	%	35 - 95
Całkowita długość sieci kanalizacyjnej	km	98,4
Liczba oczyszczalni ścieków	szt.	3
Koszt oczyszczania 1m ³	zł	5,95

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Oplata netto z tytułu oczyszczania ścieków 1m ³	zł	5,95
Koszty związane utrzymaniem i funkcjonowaniem sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (w tys.)	zł	1.079
Wpływy z tytułu odprowadzania i funkcjonowania sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (w tys.)	zł	1.079

ŹRÓDŁO: GMINA DUSZNIKI

Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosi 1.167. Oznacza to, iż blisko 72% terenu Gminy podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Całkowita długość sieci to ok. 98,4 km. Sieć jest systematycznie rozbudowywana zgodnie z przyjętym programem na lata 2005-2015.

Od 2005 roku wdrażany był „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie Duszniki na lata 2005-2015”, którego celem było podjęcie działań w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej. Działania te dotyczyły w szczególności:

- integracji i rozbudowy systemów wodociągowych,
- zapewnienia niezbędnych dostaw wody do terenów aktywizacji gospodarczej,
- stopniowej wymiany wyeksploatowanych przewodów wodociągowych.

Największe potrzeby inwestycyjne występowały 10 lat temu w dziedzinie gospodarki ściekowej i wymagały kompleksowego uregulowania. Systemem kanalizacji zbiorczej do roku 2005 udało się objąć 25% mieszkańców gminy Duszniki. Docelowo kanalizacją planowano objęcie 76% ludności, a 24% korzystać miało z przydomowych oczyszczalni ścieków.

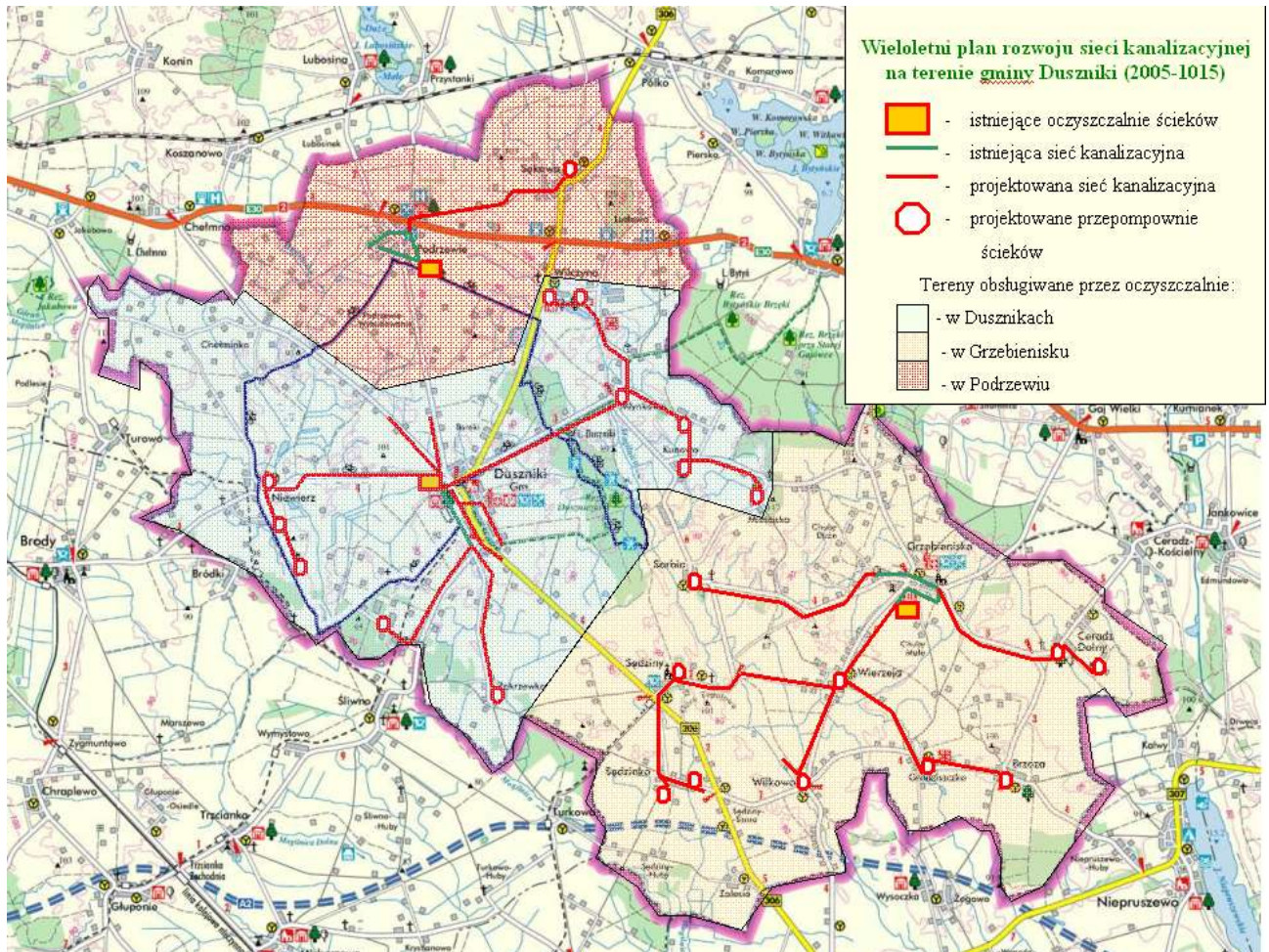
W latach 2005-2015 zaplanowano i zrealizowano:

- budowę ponad 85 km sieci kanalizacyjnych,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Podrzewiu,
- budowę 365 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- integrację i rozbudowę systemów wodociągowych,
- stopniową wymianę wyeksploatowanych odcinków wodociągów.

Wartość planowanych zadań oszacowano na ok. 32,7 mln zł.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

ROZMIESZCZENIE OCZYSZCZALNI ORAZ PLANY INWESTYCYJNE W RAMACH WIELOLETNIEGO PLANU ROZWOJU I MODERNIZACJI URZĄDZEŃ WODOCIĄGOWYCH I KANALIZACYJNYCH W GMINIE DUSZNIKI NA LATA 2005-2015

Źródło: Załącznik nr 1 do uchwały Rady Gminy Duszynki nr XXXI-157/05 z dn. 23.02.2005 r. - Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie Duszynki na lata 2005-2015

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

SIEĆ KANALIZACYJNA NA TERENIE GMINY

ŹRÓDŁO: GMINA DUSZNIKI

Kanalizacja deszczowa:

Poniżej podano wyliczoną powierzchnię całkowitych zlewni ścieków deszczowych z poszczególnych dróg:

	Powierzchnia		Qrok [m ³ /rok]
	ha	m ²	
Drogi gminne	4,2841	42841	18572,00
Drogi powiatowe	0,196	1960	850,00
Drogi wojewódzkie	3,8152	38152	16539,00

Należy jednak wskazać na konieczność maksymalnego retencjonowania wód opadowych i roztopowych w obrębie tej samej zlewni.

3. Wskazanie priorytetów zadań koniecznych do realizacji w perspektywie wieloletniej na terenie Gminy Duszniki

3.1. Gospodarka wodno-ściekowa

3.1.1. Analiza stanu istniejącego

Stopień zagrożenia środowiska przyrodniczego Gminy Duszniki najbardziej widoczny jest w hydrosferze. Zasoby wodne obszaru ubożeją na skutek użytkowania gospodarczego.

Zanieczyszczone wody powierzchniowe odgrywają istotną rolę w zasilaniu wód podziemnych, a istniejące warunki litologiczne stwarzają możliwości infiltracji skażeń z gleby, a pośrednio także z atmosfery w ich głąb. Zawodzi także infrastruktura techniczna – wodociągowanie następuje dużo szybciej niż budowa systemów kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków o odpowiedniej przepustowości. Oprócz tego istnieją nieszczelne szamba oraz nielegalne zrzuty nieczystości płynnych do rowów lub na powierzchnię.

W związku z zapisami Traktatu Akcesyjnego oraz Dyrektywy Ściekowej 91/271/EWG w aglomeracjach (powyżej 2000 RLM) zgodnie z KPOŚK poziom obsługi zbiorczym systemem kanalizacji do 31.12.2015 r. powinien być bliski 100% powstających w aglomeracji RLM. Konsekwencje nie uzyskania tego poziomu będą ponosić gminy. Gmina zamierza zintensyfikować działania mające na celu podłączenie do sieci jak największej ilości mieszkańców. Należy przy tym zwrócić uwagę na możliwość uzyskania dofinansowania na wykonanie przyłączy. Konieczne jest zinwentaryzowanie obiektów znajdujących się w obrębie już istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wymuszenia podłączenia się do sieci. Kolejną ważną sprawą mającą na celu realizację właściwego poziomu obsługi systemem kanalizacji jest stworzenie rejestru oczyszczalni przydomowych zlokalizowanych w granicach Gminy. Oczyszczalnie te zgodnie z projektem Rozporządzenia w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz Dyrektywy, będą musiały spełniać parametry oczyszczonych ścieków także jak w zbiorczej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji (np. redukcja biogenów).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Ochrona wód i gospodarka ściekowa

Usługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków realizowane są na terenach intensywnej zabudowy w sposób zbiorowy (ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków) lub na terenach o zabudowie rozproszonej w sposób indywidualny (ustawy: Prawo budowlane, Prawo wodne, Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

Ustawa prawo wodne, stanowi, że:

- Budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizuje się jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności przez budowę systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków;
- W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska;
- Wprowadzający ścieki do wód lub do ziemi są obowiązani zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem, w szczególności przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie.

W nawiązaniu do powyższego ustawa Prawo wodne zdefiniowała pojęcie aglomeracji jako teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Dlatego też głównym celem odprowadzania i oczyszczania ścieków jest realizacja systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na terenach o skoncentrowanej zabudowie. Ustawa Prawo wodne zobowiązuje gminy do realizacji zadania własnego gminy w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków (ustawa o samorządzie gminnym) na obszarach aglomeracji wyznaczonych na ich terenie w terminach:

- do 31.12.2015 r. w przypadku aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej od 2000 do 15 000;
- do 31.12.2010 r. w przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej powyżej 15000.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zapisy te są transpozycją ustaleń negocjacji z Unią Europejską w sektorze „środowisko”, przeniesionych następnie do Traktatu o Akcesji Polski do Unii Europejskiej.

3.2. Cele i priorytety dla ustalenia listy przedsięwzięć gminy

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa, celem strategicznym do realizacji jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Ten długofalowy cel powinien być osiągnięty do 2015 r., tak jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej dyrektywa 2000/60/WE (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna).

W myśl ustaleń strategicznych, wizją przyszłości Gminy Duszniki jest jej funkcjonowanie według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój. W strategii zrównoważonego rozwoju gminy główny nacisk kładzie się na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Dla realizacji tego celu przewidziano następujące, priorytetowe kierunki działań:

a) gospodarka ściekowa i ochrona wód

Cele szczegółowe

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych
- ograniczenie odpływu zanieczyszczeń ze źródeł liniowych;
- wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie ograniczania ilości odprowadzanych ścieków oraz ich oczyszczania;

Priorytetowe kierunki działań

- wyeliminowanie zrzutów nieczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków (komunalnych i przemysłowych) do wód otwartych i gruntu, poprzez:
 - modernizację (przebudowę-rozbudowę) oczyszczalni ścieków;
 - realizację sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami i rurociągami tłocznymi oraz egzekwowanie przyłączenia się do realizowanych i istniejących sieci kanalizacyjnych;
 - realizację sieci kanalizacji deszczowej.

b) gospodarka wodna

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Cele szczegółowe

- Zmniejszenie zużycia wody do celów socjalnych i przemysłowych
- Przeciwdziałanie zanieczyszczaniu wód podziemnych
- Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w wodę

Priorytetowe kierunki działań

- Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą
- dalsza rozbudowa sieci wodociągowej
- Kontrola eksploatacji indywidualnych ujęć wody – studni i likwidacja ujęć nieużytkowanych
- Rozpoznanie potrzeby ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody i ewentualne wdrożenie ograniczeń przewidzianych dla ochrony wód
- Modernizacja (przebudowa-rozbudowa) ujęć wód podziemnych.

3.3. Zadania własne gminy i koordynowane, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidziane do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska

.Lp	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródła finansowania
1	2	3	4	13	14	15
1	P	Wprowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i systemu kontroli ich stanu technicznego i opróżniania	gmina			
2	P	Opracowanie i wdrożenie kontroli indywidualnych ujęć wody i likwidacji ujęć nieużytkowanych	gmina			
3	P	Inspirowanie i popularyzacja przyjaznych środowisku zachowań podczas prowadzenia działalności gospodarczej	gmina, ODR			

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

4.	P	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej	gmina			
5.	P	Edukacja ekologiczna mieszkańców	gmina, ODR, szkoły, prasa lokalna, instytucje kultury			
Zadania koordynowane						
1	I	zakładanie oczek śródpolnych, stawów, zbiorników retencyjnych	właściciele gospodarstw rolnych			Środki własne, Fundusz Ochrony runtów Rolnych, GFO ŚiGW

P - pozainwestycyjne I - inwestycyjne

4. Ochrona powietrza

4.1. Energia odnawialna i jej racjonalne wykorzystanie

4.1.1 Analiza stanu istniejącego

Warunki klimatyczne

Gmina Duszniki podobnie jak cała Wielkopolska znajduje się pod dominującym wpływem powietrza polarno-morskiego, które latem przynosi ochłodzenie, znaczne zachmurzenie nieba i częste opady, a zimą ocieplenie i odwilż. Ze wschodu i z południa napływają też, choć z mniejszą częstotliwością, suche masy powietrza kontynentalnego. Pozostałe typy mas powietrza, ze względu na rzadkość występowania nie odgrywają znaczącej roli w kształtowaniu klimatu gminy.

Taka cyrkulacja determinuje rozkład kierunku i prędkości wiatru. Przeważają wiatry z sektora zachodniego, głównie z kierunku W i SW /36%/. Udział wiatrów z sektora wschodniego nie przekracza w roku 27 %. Wiatry z kierunku S, SW, SE wieją przez 36 % dni w roku.

Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 3.5 m/s. Najwyższą prędkością charakteryzują się wiatry zachodnie. Maksymalne prędkości wiatru notowane są w zimie i wiosną. Minimum prędkości wiatru występuje w lecie. Średnio w roku, przeważają wiatry słabe o prędkości 1-3 m/s.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Średnia roczna temperatura powietrza, z wielolecia 1951-2000, rzędu /8.0-8.3⁰C/ jest wynikiem wystąpienia skrajnie wysokich temperatur w ostatnim 10-leciu, często przekraczających 9.0⁰ C. Średnia półroczna letniego wynosi 13.9⁰ C, zimowego 2.4⁰ C. W lipcu temperatury maksymalne przekraczają 30⁰ C. Okres średnich dobowych temperatur powyżej 0⁰ C rozpoczyna się wczesną wiosną i utrzymuje do późnej jesieni. Zimy są krótkie i często bezśnieżne.

Roczna suma opadów przekracza 500 mm /517 mm/. Maksymalna suma roczna wynosi 628 mm, minimalna 339 mm. Najwyższe opady występują w okresie letnim, co jest związane z wystąpieniem burz. Pokrywa śnieżna notowana jest, zwłaszcza w ostatnim 20-leciu epizodycznie i utrzymuje się przez kilka dni.

Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Według istniejących opracowań IMGW, Gmina Duszniki, leży w II klasie zasobów wiatrowych /w skali V stopniowej /. Orientacyjny zasób energii wiatru w roku wynosi około 560 kWh z m² powierzchni skrzydeł turbiny na wysokości 10 m w „O” klasie szorstkości. Wartość ta świadczy o możliwości korzystania z energii wiatrowej do celów gospodarczych. Wybór punktowych, optymalnych lokalizacji elektrowni wiatrowych, wymaga jednak prowadzenia rocznej serii pomiarów lub symulacji jednym z istniejących modeli numerycznych np. WasP.

Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wodnej

Gminę Duszniki charakteryzuje brak większych rzek. Niemniej sieć wodna tego obszaru jest stosunkowo bogata, ze względu na istniejące ciek.

Analiza stopnia korzystania z energii biomasy

Wielkopolska to region o przewadze ziem rolniczych, charakteryzujący się wysokimi plonami oraz znaczną obsadą zwierząt na 100 ha użytków rolnych. Jest to wynikiem tradycyjnie wysokiej kultury rolnej i poziomu gospodarowania. Po wejściu do Unii Europejskiej spodziewane jest jednak zmniejszenie się roli rolnictwa w kształtowaniu przyszłych struktur obszarów wiejskich.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W Strategii Wojewódzkiej zakłada się wielofunkcyjny rozwój wsi w zakresie infrastruktury otoczenia rolnictwa oraz zagospodarowanie w tych dziedzinach nadwyżki osób, dziś zatrudnionych w rolnictwie. Pozwoli to zintensyfikować produkcję rolną i stworzyć gospodarstwa towarowe, zdolne do kooperacji i wolnej konkurencji z gospodarstwami farmerskimi krajów Unii Europejskiej.

Używanie słomy i drewna jako paliwa energetycznego, obniża zużycie paliw kopalnych, sprzyja ochronie środowiska /mniejsza emisja tlenków azotu i ditlenku siarki oraz gazów cieplarnianych/ oraz zwiększa dochody sektora rolniczego.

Analiza stopnia korzystania z energii słonecznej

Potencjał energii słonecznej istniejący w powiecie, w tym w Gminie Duszniki klasyfikuje się jako III stopień /w skali IV stopniowej/. Zasób energii gminy waha się od 900 - 950 kWh/m²x rok. Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie jego w energię użyteczną.

Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, natomiast nie zaspokoi, ze względu na dużą zmienność dobową i sezonową w pełni potrzeb grzewczych i przemysłowych. Należy również wspomnieć o ogniwach fotowoltaicznych, które pomimo jeszcze utrzymujących się wysokich kosztów budowy będą miały coraz większe zastosowanie.

4.1.2. Prognozowane kierunki zmian

- zainicjowanie przez Samorząd modelowych instalacji wykorzystujących OZE i ułatwienie możliwości pozyskania funduszy strukturalnych,
- przeprowadzanie edukacji mieszkańców w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii,
- opracowanie programu oszczędzania energii dla gmin z uwzględnieniem wykorzystania energii odnawialnej, stanowiącego impuls do rozwoju drobnej przedsiębiorczości opartej o wykorzystanie OZE,
- zastępowanie przez wytwórców słomy lub odpadów drewna, kotłów węglowych - kotłami zasilanymi biomasą,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

- wdrożenie instalacji pilotażowych w zakresie wykorzystania energii słonecznej /do podgrzewania wody na cele bytowe w budynkach komunalnych lub użyteczności publicznej/ oraz wiatrowej /na potrzeby własne mieszkańców/.

4.1.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

- prowadzenie edukacji mieszkańców /dorosłych i młodzieży/ w zakresie m.in. skutków spalania w piecach odpadów oraz sposobów oszczędzania ciepła,
- prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie wykorzystywania OZE,
- eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych, na rzecz paliw niskoemisyjnych i energii elektrycznej,
- zastąpienie kotłów węglowych o przestarzałej konstrukcji kotłami węglowymi niskoemisyjnymi,
- spalanie w urządzeniach grzewczych paliwa, jakie dopuszcza atest urządzenia.

.p.1	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródła	Ocena ważności w hierarchii zadań
1	2	3	4	5	6	7	8
1	P/I	Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina				
2	I	Termomodernizacja przedsięwzięć w obiektach będących we władaniu gminy	Gmina				
Zadania koordynowane							
1	P	Udział w opracowaniu strategii powiatowej wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina				
2	P	Opracowanie gminnej strategii wykorzystania odnawialnych źródeł energii /	Gmina				
3	P	Propagowanie źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę i biogaz otrzymany	ODR/ Gmina				

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

		z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych					
4	P/I	Wspieranie inicjatyw w zakresie wykorzystania energii odnawialnej /stworzenie punktu konsultacyjnego/	Gmina				
5	I	Pilotażowe wdrożenie w zakresie wykorzystania energii odnawialnej	Gmina/WF OŚi GW				

Termomodernizacja budynków:

Budynki stanowią potencjalne siedlisko chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. jerzyka (*apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*). Zgodnie z § 7 pkt 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (dz. U. Nr 237, poz. 1419) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków, termin i sposób wykonania prac należy każdorazowo dostosować do ich okresów lęgowych.

4.2. Analiza stanu jakości powietrza i zmiany klimatu

Zagadnienia dotyczące ochrony powietrza uregulowane są w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska /t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zm./.

Regulacje związane z ochroną powietrza opierają się na ustawie i rozporządzeniach związanych z ochroną jakości powietrza oraz ochroną przed emisjami.

Celem standardów emisyjnych jest ograniczenie ładunku gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza, niezależnie od sposobu ich wprowadzania.

Ograniczenie ładunku może być realizowane przez:

- normowanie stężeń emisyjnych dla określonych procesów technologicznych,
- normowanie wskaźników emisji gazów i pyłów na jednostkę produktu - ogólna idea procedur BAT /najlepsza dostępna technologia/.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Podstawowym instrumentem, za pomocą którego powinien być kształtowany poziom emisji i realizowane zasady ochrony powietrza, jest pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Ochrona przed emisjami jest prowadzona równolegle z ochroną jakości powietrza, gdyż te działania wzajemnie się warunkują. Ustalenie wymagań jakościowych jest sprecyzowaniem celów ochrony, które powinny być osiągnięte poprzez odpowiednie kształtowanie emisji.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska ochrona powietrza polega na zapewnieniu możliwie najlepszej jego jakości, określonej za pomocą „dopuszczalnych poziomów substancji”. Poziomy te mają charakter standardów imisyjnych. Szczególnym rodzajem norm jakościowych ustalonych dla powietrza mogą być standardy jakości zapachowej. Upoważnienie do ich określenia ma jednak charakter fakultatywny i w Polsce nie są one normowane.

Ustalenie wymagań jakościowych jest pierwszym etapem działań na rzecz ochrony powietrza. Podstawowym założeniem jest obowiązek dotrzymania bądź przywrócenia naruszonych poziomów, kolejnym więc niezbędnym działaniem jest badanie ich przestrzegania. Ocena jakości powietrza i obserwacja zmian prowadzona jest w ramach państwowego monitoringu powietrza.

Dla realizacji tego obowiązku, dokonano podziału terytorium całego kraju na strefy, by przez dokonanie pomiarów jakości powietrza wg ustalonych metodyk, wskazać obszary, gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz dopuszczalnej częstości przekraczania tych poziomów.

Ocena przestrzegania dopuszczalnych poziomów w poszczególnych strefach jest dokonywana corocznie.

Dla obszarów stref, na których stwierdzone zostały naruszenia polegające na przekroczeniu dopuszczalnego poziomu choćby jednej substancji powiększonego o margines tolerancji, konieczne jest przyjęcie programu naprawczego. Zarząd województwa w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

Najważniejsze kategorie źródeł wprowadzających gazy i pyły do powietrza:

1. **Procesy spalania** w produkcji energii oraz transformacja energii, określane również jako energetyka zawodowa, obejmująca np.:
 - elektrownie i elektrociepłownie,
 - rafinerie i zakłady oczyszczania gazu,
 - przemiany paliw stałych.
2. **Procesy spalania w przemyśle**, określane również jako energetyka przemysłowa, obejmująca np.
 - elektrociepłownie przemysłowe,
 - wysokotemperaturowe procesy metalurgiczne w hutnictwie żelaza i metali nieżelaznych,
 - spalania paliw w przemyśle chemicznym, np. przy produkcji nawozów sztucznych, i w przemyśle nieorganicznym,
 - spalania paliw w przemyśle mineralnym, np. przy produkcji cementu, wapna, produkcji mas bitumicznych,
 - hutnictwo szkła,
 - spalanie paliw w przemyśle elektromaszynowym, np. w odlewnictwie i obróbce cieplnej,
 - spalanie paliw w przemyśle rolno-spożywczym, np. przy przetwórstwie mięsa i suszeniu słoju.
3. **Procesy spalania paliw w ciepłownictwie i kotłowniach**, określane również jako inne stacjonarne źródła spalania, obejmujące np.:
 - ciepłownie komunalne i kotłownie lokalne,
 - paleniska domowe,
 - kotłownie w małych zakładach i warsztatach,
 - spalanie paliw w rolnictwie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

4. **Procesy produkcyjne**, określane jako technologie przemysłowe, obejmujące pozostałe procesy, poza spalaniem paliw, które w poszczególnych rodzajach przemysłu stanowią źródło powstawania substancji /charakterystycznych dla procesu/.
5. **Transport drogowy i inny**, określane również jako źródła mobilne, obejmujący poza transportem drogowym również kolejowy, wodny śródlądowy, rolniczy, a także lotniczy i morski.
6. **Zagospodarowanie i unieszkodliwianie odpadów**, obejmujące np.:
 - oczyszczalnie ścieków,
 - składowiska,
 - spalanie odpadów komunalnych, przemysłowych i rolniczych
7. **Gospodarka rolna**, obejmująca np.:
 - uprawy z zastosowaniem nawozów i środków ochrony roślin,
 - chów zwierząt.

Rodzaje substancji powstających w niektórych procesach energetycznych i technologicznych

Lp	Kategoria źródeł emisji	Rodzaj substancji wprowadzanej do
1.	Instalacje do spalania paliw	ditlenek siarki, ditlenek azotu, tlenek węgla, węgiel pierwiastkowy, węglowodory wielopierścieniowe, chloropochodne węglowodorów, związki metali, para wodna
2.	Technologie przemysłowe	wiele różnych substancji związanych z procesami produkcyjnymi, surowcami, stosowaną technologią
3.	Źródła mobilne i maszyny rolnicze	tlenki azotu, tlenek węgla, ditlenek węgla, sadza, węglowodory alifatyczne i aromatyczne, para wodna, pył ze ścierania: opon, powierzchni dróg, okładzin hamulców
4.	Zagospodarowanie i unieszkodliwianie odpadów	metan, niemetanowe związki organiczne,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

amoniak, siarkowodór oraz zapachy

4.3. Analiza stanu istniejącego

Dla oceny stanu zanieczyszczenia powietrza prowadzony jest monitoring emisji zanieczyszczeń, który odzwierciedla rzeczywisty poziom zanieczyszczeń pochodzących z różnych źródeł.

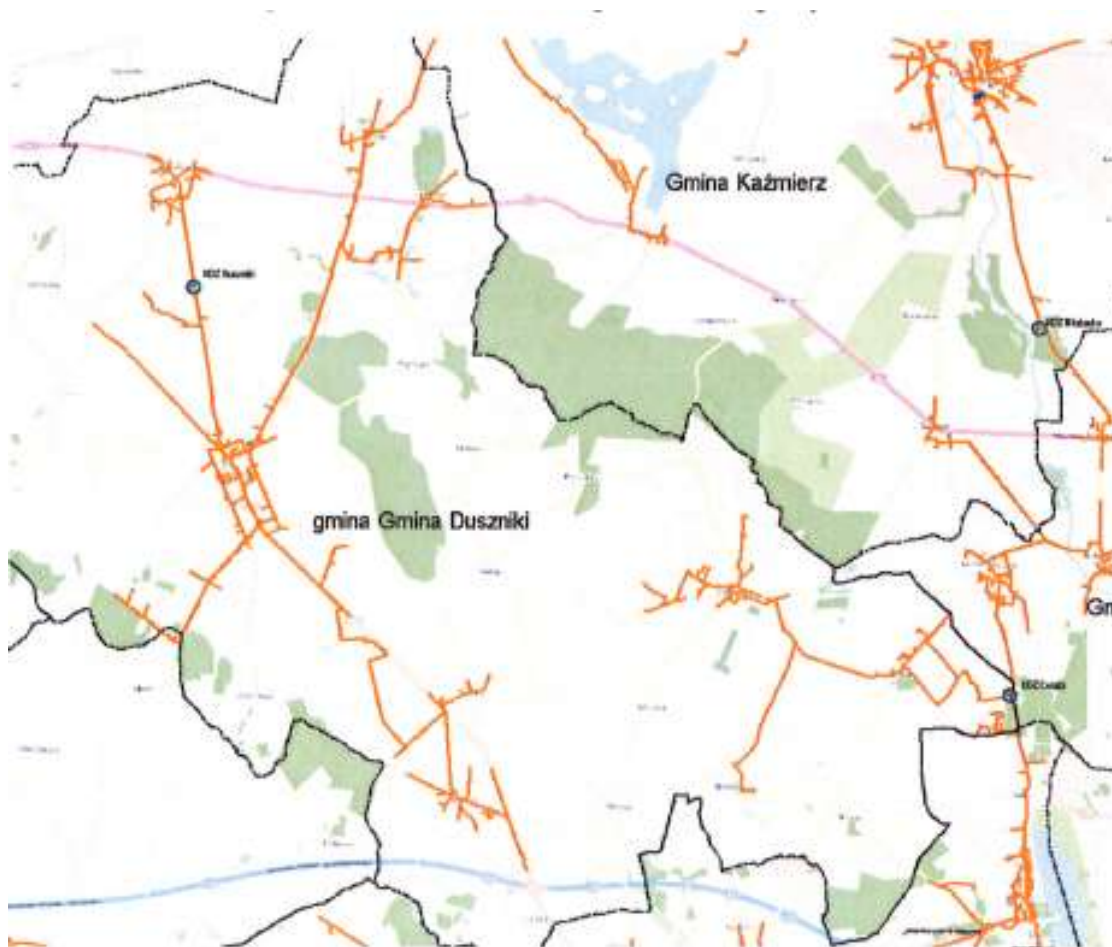
Zapotrzebowanie na ciepło gazowe jest realizowane przez G. EN. GAZ ENERGIA SA z siedzibą w Tarnowie Podgórnym. Gmina nie posiada sieci przesyłowej wysokiego ciśnienia, natomiast istnieje sieć rozdzielcza średniego ciśnienia o łącznej długości 94,953 km.

Z gazu korzysta ok. 50% mieszkańców gminy, a jego zużycie wynosi ok. 3 361 198 m³/rok.

Sieć gazowa z przyłączami na terenie gminy Duszniki jest zasilana w paliwo gazowe w dwóch punktach: KGZ Duszniki i KGZ Ceradz (Modasko).

Schemat sieci średniego ciśnienia G.EN. Gaz Energia na terenie Gminy Duszniki

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

źródło: Urząd Gminy Duszniki

Gmina posiada już uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (UCHWAŁA NR XIII/87/15 RADY GMINY DUSZNIKI z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie: przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Duszniki”.

Na podstawie wyników rocznej oceny jakości powietrza, Wojewoda dokonuje klasyfikacji danej strefy/aglomeracji ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, przypisując danej aglomeracji klasy: A, B lub C (od najbardziej do najmniej korzystnej).

Zaliczenie strefy/aglomeracji do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Przeprowadzona w 2013 r. ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim wykazała na jej terenie przekroczenia poziomu stężeń pyłu PM10 oraz bezo(α)pirenu, co przesądziło o przyznaniu klasy C dla tej strefy. Konsekwencją tej klasyfikacji było sporządzenie „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. POP przyjęty został uchwałą Nr XXXIX/769/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25.11.2013 r.

Program określa ogólny zakres działań do realizacji na terenie województwa wielkopolskiego, który przyniesie docelowo efekt w postaci obniżenia poziomu substancji w powietrzu do wielkości dopuszczalnych.

Problematyka przewietrzania miejscowości

Głównym problemem występującym na terenie Gminy Duszniki jest tzw. niska emisja, związana ze stosowaniem paliwa stałego w urządzeniach grzewczych w budynkach mieszkalnych i w małych zakładach przemysłowo-usługowo-handlowych, dla których nie obowiązują standardy emisyjne, kumulująca się w przypadku obszarów o zwartej zabudowie z emisją z źródeł mobilnych.

W związku z tym, ważnym czynnikiem, który może powodować rozpraszanie substancji jest przewietrzanie większych skupisk źródeł emisji oraz całych miejscowości. Rozpraszanie substancji następuje w wyniku przewietrzania pionowego i poziomego.

Przewietrzanie pionowe związane jest z prądami konwekcyjnymi wstępującymi na terenach aglomeracji miejskiej, która jest źródłem ciepła. Wpływ niewielkich zakładów przemysłowo-usługowo-handlowych na klimat jest minimalny stąd powstające prądy konwekcyjne mają jedynie ograniczony zasięg.

Decydujące znaczenie w gminie ma więc przewietrzanie poziome o którym decyduje odpowiednie rozwiązanie urbanistyczne miejscowości.

Problem przewietrzania winien więc być rozwiązywany na etapie opracowywania planów zagospodarowania. Plany winny:

- zapewniać przewietrzanie miejscowości,
- lokalizować tereny przewidziane pod aktywizację gospodarczą w sektorze N-NE – E /stosunkowo niska częstość wiatru z tego sektora /.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Dwutlenek siarki

Roczna ocena jakości powietrza pod kątem dwutlenku siarki dokonywana jest z uwzględnieniem stężeń 1-godzinnych i 24-godzinnych. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów automatycznych.

W województwie wielkopolskim nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu dla pomiarów 24-godzinnych. Maksymalne stężenia 24-godzinne odnotowane na stacjach prowadzących pomiary automatyczne wahały się od 19 do 49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Na żadnym stanowisku pomiarowym nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu dla pomiarów 1-godzinnych. Najwyższe stężenie – 106 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ – odnotowano na stanowisku pomiarowym w Koninie.

W związku z powyższym wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

Dwutlenek azotu

Roczna ocena jakości powietrza dla dwutlenku azotu dokonywana jest z uwzględnieniem stężeń 1-godzinnych i średnich dla roku. Uwzględniono wyniki pomiarów automatycznych.

W województwie wielkopolskim stężenia średnie dla roku nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu substancji – wahały się od 7 do 22 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nie stwierdzono również przekroczenia dozwolonej liczby przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu dla pomiarów 1-godzinnych. Najwyższe stężenia 1-godzinne odnotowano:

- w Pile przy ul. Kusocińskiego – 286 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom dopuszczalny przekroczone 8 razy, przy dozwolonych 18),
- w Poznaniu przy ul. Polanka – 176 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

W związku z dotrzymaniem wymaganych prawem poziomów dopuszczalnych wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

Pył PM10

W przypadku pyłu PM10 klasyfikacja opiera się na dwóch wartościach kryterialnych: stężeniach 24-godzinnych i średnich dla roku. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów automatycznych i manualnych.

W województwie wielkopolskim na większości stanowisk prowadzących pomiary pyłu PM10 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej częstości przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla 24 -godzin w roku kalendarzowym (tabela 16). Przekroczenia nie odnotowano na stanowisku w Poznaniu przy ul. Szymanowskiego.

Na stanowisku w Nowym Tomysłu przy ul. Sienkiewicza oraz w Wągrowcu przy ul. Lipowej odnotowano przekroczenie stężenia średniego dla roku. Uzyskane stężenie wynosiło odpowiednio 42 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 41 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy poziomie dopuszczalnym 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Stężenia średnie dla roku na pozostałych stanowiskach w województwie wielkopolskim wahały się od 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wszystkim strefom, ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji przypisano klasę C.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Pył PM_{2,5}

W rocznej ocenie jakości powietrza dla pyłu PM_{2,5} klasyfikacja opiera się na jednej wartości kryterialnej – stężeniu średnim dla roku. Ocenę wykonano na podstawie pomiarów manualnych i automatycznych prowadzonych w Poznaniu i Kaliszu; wykorzystano również metodę analogii do wyników z innego obszaru.

W strefie *aglomeracja poznańska* stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla pyłu PM_{2,5}, wartość nie przekroczyła jednak poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji toteż strefę zaliczono do klasy B (uzyskane stężenie pyłu 26 µg/m³); natomiast strefę *miasto Kalisz* ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu powiększonego o margines tolerancji zaliczono do klasy C (uzyskane stężenie pyłu 29 µg/m³). *Strefę wielkopolską*, stosując metodę analogii stref, zaliczono do klasy A.

Ołów – suma zawartości metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM₁₀

W rocznej ocenie jakości powietrza dla ołowiu klasyfikacja opiera się na stężeniach średnich dla roku. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary manualne.

W roku 2014 wykonano pomiary w Pile, Poznaniu, Kaliszu, Gnieźnie, Tarnowie Podgórnym i Ostrowie Wielkopolskim. W ocenie rocznej nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji – otrzymane stężenia średnie roczne wahały się od 0,01 do 0,02 µg/m³. W związku z powyższym wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

Arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren – całkowita zawartość w pyłe zawieszonym PM₁₀

W rocznej ocenie jakości powietrza dla metali i benzo(a)pirenu klasyfikacja opiera się na stężeniach średnich dla roku. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary manualne.

W roku 2014 wykonano pomiary arsenu, kadmu i niklu w Pile, Poznaniu, Kaliszu, Nowym Tomyślu i Ostrowie Wlkp. Natomiast pomiary benzo(a)pirenu prowadzono w Gnieźnie, Pile, Poznaniu, Lesznie, Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim i w Wągrowcu.

Na żadnym stanowisku pomiarowym metali nie odnotowano przekroczeń ustanowionych poziomów docelowych – strefy zaliczono do klasy A.

Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano stężenia benzo(a)pirenu przekraczające poziom docelowy. Na podstawie wykonanych pomiarów wszystkie strefy w województwie zaliczono do klasy C.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Benzen

W rocznej ocenie jakości powietrza dla benzenu klasyfikacja opiera się na stężeniach średnich rocznych. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary automatyczne i analogię stref.

Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji. Otrzymane stężenie średnie roczne wynosiło $0,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W związku z dotrzymaniem wymaganego prawem poziomu dopuszczalnego wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

Tlenek węgla

W rocznej ocenie jakości powietrza dla tlenku węgla klasyfikacja opiera się na stężeniach 8-godzinnych krocących, liczonych ze stężeń 1-godzinnych. Za podstawę klasyfikacji stref przyjęto pomiary automatyczne oraz metodę analogii do wyników z innego obszaru.

W ocenie rocznej nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji. Najwyższe stężenie 8-godzinne krocące liczone ze stężeń 1-godzinnych odnotowano w Pile przy ul. Kusocińskiego – wynosiło $2790 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W związku z powyższym wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

Ozon

Podstawę klasyfikacji stref stanowi parametr – stężenie 8-godzinne, które odnosi się do poziomu docelowego (dopuszcza się 25 dni przekroczeń poziomu docelowego) oraz poziomu celu długoterminowego. Liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego w roku kalendarzowym uśredniana jest w ciągu kolejnych trzech lat.

W województwie wielkopolskim uśredniona liczba przekroczeń poziomu docelowego wynosiła:

- w Poznaniu przy ul. Dąbrowskiego – 8;
- w Koninie przy ul. Kard. Wyszyńskiego – 12;
- na stacji pozamiejskiej w Krzyżówce – 18;
- na stacji podmiejskiej w Borówcu przy ul. Drapałka – 11.

Uśrednienie odnosi się do kolejnych trzech lat pomiarów z okresu 2012–2014.

Natomiast w wyniku modelowania matematycznego przeprowadzonego dla ozonu pod kątem ochrony zdrowia jedynie powiat kępiński wskazano jako obszar z liczbą dni powyżej wartości docelowej - podano wartość 26 dni.

Na podstawie otrzymanych wyników pomiarów, traktowanych jako priorytetowe w ocenie, wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Klasy wynikowe klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia

Na podstawie oceny poziomu poszczególnych substancji dokonano klasyfikacji stref, w których są dotrzymane lub przekraczane przewidziane prawem poziomy dopuszczalne lub docelowe oraz poziomy celów długoterminowych. Każdej strefie, dla każdego zanieczyszczenia przypisano właściwy symbol klasy.

Interpretując wyniki klasyfikacji, w szczególności wskazujące na potrzebę opracowania programów ochrony powietrza, należy pamiętać, że wynik taki nie powinien być utożsamiany ze stanem jakości powietrza na obszarze całej strefy. Klasa C może oznaczać np. lokalny problem związany z daną substancją.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu wszystkie strefy zaliczono do klasy A.

W przypadku poziomu docelowego dla ozonu wszystkie strefy zaklasyfikowano do klasy A. Odnosząc otrzymane wyniki do celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy zaliczono do klasy D2.

Ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10 wszystkie strefy zaliczono do klasy C. W okresie, do którego odnosi się przeprowadzana ocena, na stanowiskach pomiarowych pyłu PM10 w sezonie letnim nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych. Duży wpływ na sytuację aerosanitarną ma również położenie geograficzne, rodzaj i charakter zabudowy, jej lokalizacja oraz możliwość przewietrzania obszaru.

W przypadku pyłu PM2,5 strefę *wielkopolską* zaliczono do klasy A, strefę *aglomeracja poznańska* – do klasy B, natomiast strefę *miasto Kalisz* – do klasy C.

W roku 2014 stwierdzono również przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu; oceniane strefy zaliczono do klasy C.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W roku 2015 dla terenu województwa wielkopolskiego przeprowadzono roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2014.

1. W wyniku oceny:

- pod kątem ochrony roślin *strefę wielkopolską* – dla ozonu, SO₂ i NO_x – zaliczono do klasy A. Stwierdzono natomiast przekroczenie wartości normatywnej ozonu (6000 µg/m³×h) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.
 - pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano:
 - dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz kadmu, arsenu, niklu – wszystkie strefy w klasie A;
 - dla pyłu PM_{2,5} – *strefę wielkopolską* w klasie A, *strefę aglomeracja poznańska* w klasie B, natomiast *strefę miasto Kalisz* – w klasie C;
 - dla pyłu PM₁₀ – wszystkie strefy w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla 24 godzin oraz w dwóch przypadkach przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla roku,
 - dla benzo(a)pirenu – wszystkie strefy w klasie C – ze względu na przekroczenia poziomu docelowego;
 - dla ozonu – wszystkie strefy w klasie A – dla poziomu docelowego;
 - dla ozonu – wszystkie strefy w klasie D₂ – ze względu na poziom celu długoterminowego.
2. Należy podkreślić, że stężenia pyłu PM₁₀ wykazują wyraźną zmienność sezonową – przekroczenia dotyczą tylko sezonu grzewczego.
3. Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim za rok 2014 – WIOŚ POZNAŃ, kwiecień 2015*

Oddziaływanie ciągów i obiektów komunikacyjnych na stan czystości powietrza

Pojazdy poruszające się po drogach wprowadzają gazy i pyły do powietrza. Ilości wprowadzanych gazów i pyłów zależą od natężenia ruchu, struktury ruchu, rodzaju pojazdów /samochody ciężarowe i osobowe/, mocy silników, rodzaju paliwa, wieku pojazdów, nawierzchni dróg. Na stan czystości powietrza wpływają przede wszystkim samochody ciężarowe, przy czym ich oddziaływanie koncentruje się głównie wzdłuż dróg. Emisja generowana przez pojazdy zalicza się do emisji niskiej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Obszary wymagające programów naprawczych

W 2013 r. w województwie wielkopolskim weszły w życie uchwały Sejmiku ustalające trzy programy ochrony powietrza (POP) dla aglomeracji Poznań, miasta Kalisz i strefy wielkopolskiej.

W POP dla strefy wielkopolskiej m.in. poddano analizie źródła emisji oraz ich wpływ na środowisko i zdrowie ludzi. Przygotowano również harmonogram rzeczowo-finansowy określający zadania średnio- i długoterminowe mające na celu poprawę jakości powietrza.

Wśród zapisanych w POP propozycji działań można wymienić:

- obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego przez podłączenie mieszkańców do miejskiej sieci ciepłej,
- wymiana niskosprawnych kotłów na paliwo stałe na kotły węglowe zasilane automatycznie, na kotły gazowe, olejowe, na biomasę,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci pomp ciepła, kolektorów słonecznych, które stanowiłyby uzupełniające źródło pozyskiwania energii ciepłej,
- działania termomodernizacyjne,
- zmianę środków transportu komunikacji miejskiej na autobusy zasilane paliwem CNG, LNG,
- tworzenie przyjaznych dla środowiska stref ograniczenia transportu, popularyzując transport miejskiego oraz rowerowego.

4.3.1. Prognozowane kierunki zmian

Prognozując zmiany stanu jakości powietrza w Gminie Duszniki należy uwzględnić zachodzące zmiany gospodarcze i przyjętą strategię rozwoju.

W przyszłości będzie następować zmniejszanie się wielkości emisji ze źródeł przemysłowych – energetycznych i technologicznych w związku z wprowadzaniem energooszczędnej i materiałoszczędnej technologii, urządzeń energetycznych niskoemisyjnych, korelujące

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

ze wzmocnieniem działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska.

Sukcesywna i zgodna z warunkami technicznymi termomodernizacja istniejących budynków mieszkalnych i użytkowych, stopniowe przejście do niskoenergetycznego budownictwa w przypadku nowych inwestycji budowlanych oraz zaostrożenie standardów energetycznych sprzętu AGD i RTV pozwoli na obniżenie zużycia energii w budynkach na skalę kilkudziesięciu procent. Zmniejszą się przy tym koszty ogrzewania, które stanowią kluczową pozycję w budżecie gospodarstwa domowego w Polsce. W kierunku ten wpisują się działania związane z ograniczeniem i docelową likwidacją „niskiej emisji”, będące obecnie jednym z głównych działań służących poprawie warunków środowiskowych polskich miast i wsi.

Do minimalizacji emisji spalin wzdłuż tras komunikacyjnych przyczynią się:

- usprawnienie układu komunikacyjnego,
- systematyczne odnawianie nawierzchni dróg i ulic krajowych, wojewódzkiej i powiatowych,
- remont i utwardzanie dróg gminnych,
- limity emisji dla wszystkich nowych samochodów, które Polska będzie musiała przestrzegać po wejściu do Unii Europejskiej.

4.3.2. Cele polityki ekologicznej państwa

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa, celem strategicznym do realizacji w perspektywie do roku 2021 jest poprawa jakości powietrza, uzyskanie norm emisyjnych wymaganych przez przepisy UE, konsekwentna likwidacja gazów i pyłów „u źródeł”, coraz szersze normowanie emisji w przemyśle, energetyce i transporcie, wprowadzenie norm ograniczających emisję gazów i pyłów do powietrza w procesie produkcyjnym /w pełnym cyklu życia produktów i wyrobów/.

W II Polityce ekologicznej państwa ustalone zostały ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Limity, które mają zostać osiągnięte to:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50 % w stosunku do 1990 r., w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państwa OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- ograniczenie zużycia energii o 50 % w stosunku do 1990 r. i 25 % w stosunku do 2000 r. również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PBK,
- ograniczenie emisji pyłów o 75 %, ditlenku siarki o 56 %, tlenków azotu o 31 %, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4 % i amoniaku o 8 % w stosunku do stanu w 1990 r.,
- do końca 2005 r. wycofanie z użytkowania etyliny i przejście wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej.

4.3.3. Cele polityki ekologicznej województwa

Dokumentem nadrzędnym wytyczającym cele i kierunki działań w zakresie polityki ekologicznej województwa jest „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego” i „Program ochrony środowiska woj. wielkopolskiego”, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego.

Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, autorzy strategii rozwoju województwa zaproponowali w ramach obszaru przestrzeni 3 cele dot. ochrony powietrza, których realizacja przyczyni się do trwałego podniesienia jakości życia obecnego i przyszłych pokoleń. Cele te stanowią szkielet dla Wojewódzkiego Programu Ochrony środowiska.

Cel 1 Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali województwa, w tzw. "gorących miejscach" (hot spots)

Cel 2 Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych,

Cel 3 Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

4.3.4. Cele polityki ekologicznej powiatu

Planowy rozwój powiatu szamotulskiego uwzględnia potrzeby ochrony środowiska naturalnego. Cel ten będzie realizowany poprzez priorytety i działania ekologiczne, które są zgodne z polityką ekologiczną kraju i województwa. Istotne jest zachowanie cennych zasobów i walorów środowiska przyrodniczego oraz osiągnięcie jego europejskich standardów. Cel ten w zakresie jakości powietrza ma zmierzać do ograniczenia emisji gazów i pyłów oraz edukacji ekologicznej.

Główne priorytety ograniczenia emisji gazów i pyłów to:

- dbałość o utrzymanie i poprawę stanu naturalnego środowiska
- przejścia na proekologiczne nośniki pozyskiwania energii (gaz, elektryczność),
- likwidacja lokalnych źródeł emisji gazów i pyłów,
- wdrażanie przez podmioty gospodarcze bezpiecznych ekologicznie technologii produkcji – promowanie ekologicznych kierunków i form działalności gospodarczej,
- przejście na ekologiczne systemy grzewcze w gospodarstwach domowych, firmach i obiektach użyteczności publicznej,
- propagowanie wykorzystywania źródeł energii odnawialnej,
- budowa elektrowni wiatrowych,
- rozwiązanie problemu składowania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

Główne priorytety edukacji ekologicznej to:

- prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży szkolnej,
- zwiększenie świadomości ekologicznej ludności,
- promowanie zasad zrównoważonego rozwoju,
- wspieranie lokalnych ośrodków edukacji ekologicznej,
- promowanie zasad zrównoważonego rozwoju

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Lista przedsięwzięć priorytetowych w skali powiatu

.lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródła
1	2	3	4	5	6	7
1	P	Decyzje reglamentacyjne – pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta, WIOŚ,			
2	P	Zmiana, cofnięcie pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta, WIOŚ,			
3	P	Decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający z powietrza przyczyn negatywnego oddziaływania na jakość powietrze i przywrócenia stanu jakości powietrza do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień	Starosta, WIOŚ, starosta, podmioty gospodarcze.			
4	P	Decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu	Starosta, WIOŚ,.			
5	P	Kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji	Starosta, WIOŚ,			
6	P	Opracowanie i wdrożenie systemu elektronicznych baz danych o stanie jakości powietrza na terenie powiatu	Starosta, WIOŚ, podmioty gospodarcze			
7	P	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie jakości powietrza na terenie powiatu	Starosta, WIOŚ,			
8	PI	Modernizacja technologii stosowanych w przemyśle pod kątem ochrony powietrza	Jednostki organizacyjne/Starosta/ Gmina/ WIOŚ,			
9	P	Wzmocnienie działań na rzecz prawidłowości i sprawności	Starosta/ biegli,			

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

	prowadzenia procedur oceny oddziaływania na środowisko przy lokalizowaniu i realizowaniu przedsięwzięć mogących w znaczący sposób wpłynąć na stan czystości powietrza oraz wydawania pozwoleń emisyjnych, w tym pozwoleń zintegrowanych	eksperci firmy i uczelnie oferujące szkolenia			
--	---	---	--	--	--

4.4. Lista priorytetowych przedsięwzięć Gminy Duszniki

W oparciu o materiały, takie jak strategie, programy i informacje pozyskane z organów administracji samorządowej, za przedsięwzięcia własne i koordynowane gminy wynikające ze stanowiska organów samorządu lokalnego i społeczeństwa należy uznać następujące działania w celu zmniejszenia poziomu niskich emisji i poprawy infrastruktury drogowej:

- opracowanie i wdrożenie planów gospodarki energetycznej w gminach,
- promowanie alternatywnych odnawialnych źródeł energii,
- wdrożenie programu termomodernizacji przedsięwzięć,
- utwardzanie dróg, renowacje nawierzchni dróg, tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego i rowerowego,

4.5. Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć

Przy wyborze i hierarchii podanych wyżej przedsięwzięć, wynikających z dokumentów wojewódzkich, powiatowych i gminnych, powinny obejmować następujące kryteria:

- kryterium zgodności przedsięwzięcia z polityką państwa, programem ochrony środowiska województwa oraz strategią zrównoważonego rozwoju gmin,
- kryterium wynikające z uwarunkowań szeroko pojętego prawa ochrony środowiska,
- kryterium wynikające z uwarunkowań stanu jakości powietrza prognozowanego zgodnie z przewidywanymi kierunkami zmian,
- kryterium kosztów przedsięwzięcia i czasu trwania jego realizacji,
- kryterium wpływu realizacji przedsięwzięcia na sprawność zarządzania stanem w środowisku w obrębie gminy i dokonywania jego oceny.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

4.6. Lista przedsięwzięć Gminy i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska

Dominujący wpływ na stan jakości powietrza w gminie, a także uciążliwość sygnalizowaną przez mieszkańców, jest ważna niska emisja i zapachy.

Podstawowym przedsięwzięciem, mającym na celu likwidację tego zjawiska jest sukcesywna gazyfikacja gminy, w miarę oddawania kolejnych terenów inwestycyjnych.

Emisję niską można również ograniczyć poprzez zmniejszenie zużycie paliwa stałego a więc przez montowanie kotłów o wysokiej sprawności spalania paliwa, spalaniu w kotłach paliwa, które dopuszcza jego atest lub dokumentacja techniczno-ruchowa, zaprzestaniu spalania w kotłach odpadów, termoizolacja budynków.

Działania te, w dużej mierze poza inwestycyjne, zmniejszą zapotrzebowanie na energię ciepłą i tym samym ograniczą emisję gazów i pyłów do powietrza.

Drewno pozyskiwane z terenów leśnych, z plantacji roślin energetycznych oraz odpady drewna z stolarni, tartaków, zakładów mebli i galanterii drewnianej mogą być wykorzystywane do wytwarzania energii cieplnej, w kotłach przystosowanych do ich spalania.

Wpływ na różne aspekty zrównoważonego rozwoju gminy w tym na wielkość emisji ma modernizacja dróg, polegająca na utwardzeniu wszystkich dróg oraz na zapewnieniu płynności ruchu. Nie utwardzone drogi powiatowe i gminne mogą stanowić znaczące źródło emisji pyłu.

Mimo zwiększenia się natężenia ruchu na drogach, nie przewiduje się pogorszenia stanu czystości powietrza wzdłuż tras komunikacyjnych, gdyż stare samochody będą wycofywane z eksploatacji, natomiast nowe będą musiały spełniać normy EURO określone Dyrektywami obowiązującymi w państwach członkowskich UE.

Przez południową część Gminy (rejon wsi Wilkowo) przebiega autostrada A-2 Świecko - Poznań - Warszawa. Węzeł autostradowy jest zlokalizowany na przecięciu z drogą wojewódzką

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

nr 307 Buk - Poznań w gminie Buk. Dostępność do autostrady jest możliwa poprzez węzły autostradowe. Po północnej i południowej stronie autostrady, w rejonie Sędzinka i Zalesia, znajdują się MOP-y (Miejsca Obsługi Podróżnych).

Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 92 o znaczeniu międzyregionalnym Świecko – Warszawa. Droga nr 92 przebiega przez północną część Gminy.

Dla drogi wojewódzkiej nr 306 wskazane jest utrzymanie rezerw terenowych (pas szerokości 20 m) dla obejść drogowych wsi Duszniki i Sękowo ze względów funkcjonalnych, ponieważ obecna droga przebiega przez obszar obu wsi i ma charakter ulicy obsługującej przylegającą zabudowę.

Drogi powiatowe stanowią podstawową sieć dla ruchu lokalnego. Sieć 17 dróg powiatowych o nawierzchni asfaltowej zapewnia połączenie pomiędzy wsiami w gminie i poza jej obszarem: Są to drogi:

- 1870P Kaźmierz - Grzebienisko - Wierzeja - Buk
- 1881P Jakubowo - Brody
- 1879P Podrzewie - Lubosina
- 1883P Duszniki - Podrzewie
- 1882P Duszniki - Chełmno
- 2734P Duszniki - Brody - Pakosław
- 1885P Duszniki - Michorzewo
- 1884P Duszniki - Młynkowo
- 1886P Wilczyna - Kunowo
- 1887P Kunowo - Mieściska
- 1889P Sędziny - Wierzeja
- 1888P Sarbia - Sędziny
- 1890P Grzebienisko - Ceradz Dolny - Ceradz Kościelny
- 1891P Grzebienisko - Gaj Wielki
- 1892P Ceradz Dolny Brzoza - Żegowo

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

- 1893P Wilkowo – Niepruszewo

- 1894P Wilkowo – Sędzinko

-

Z ważniejszych dróg gminnych należy wymienić 19 tras:

- Niewierz - Turowo

- Kunowo - Bytyń

- Zakrzewo - Śliwno

- Niewierz - Podrzewie

- Podrzewie - Młynkowo

- Sękowo - Krzeszkowice

- Sędziny - Grzebienisko

- Sękowo - Podrzewie

- Podrzewie - Chełminko - Chełmno

- Ceradz Dolny - Kalwy

- Młynkowo - Ludowo

- Brzoza - Żegowo

- Niewierz - Chełmno

- Zakrzewko - Sędziny

- Kunowo Huby - Młynkowo

- Brzoza - Kalwy

- Grodziszczko - Wysoczka

- Sędziny - Niegolewo

- Zalesie - Turkowo

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Dla dróg gminnych wymagana jest co najmniej nawierzchnia gruntowa ulepszona (profilowana, żuźłowa, tłuczniowo-żwirowa, itp.).

Długości dróg	Autostrady	Drogi ekspresowe	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe	Drogi gminne	Drogi pozostałe
Długość dróg na terenie gminy wg kategorii [km]	5	-	7	15	76	93,2	-

Inwestycje planowane w zakresie dróg gminnych:

1. Modernizacja ul. Leśnej w miejscowości Niewierz na odcinku 470 m.,
2. Modernizacja ul. Wiśniowej i Lipowej w miejscowości Sękowo na odcinku 550 m.,
3. Przebudowa drogi Wilczyna-Sękowo.

Lista przedsięwzięć priorytetowych

I.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródła	Ocena ważności w hierarchii zadań
1	2	3	4	5	6	7	8
1	P	Współpraca z Starostą i Marszałkiem w przypadku interwencji zgłaszanych przez mieszkańców w sprawach dot. negatywnego oddziaływanie podmiotów gospodarczych na stan czystości powietrza.	Gmina				
2	P	Sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem i stosowaniem przepisów ochrony powietrza przez osoby fizyczne eksploatujące instalację lub urządzenie w ramach zwykłego korzystania z powietrza	Gmina				
3	P	Wydawanie decyzji nakazującej	Gmina				

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

		osobie fizyczne eksploatującej instalację lub urządzenie, w ramach zwykłego korzystania ze powietrza, wykonanie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na powietrze.					
4	P	Przyjmowanie wyników pomiarów emisji gazów i pyłów oraz zgłoszeń dot. eksploatacji instalacji od osób fizycznych korzystających ze środowiska	Gmina				
5	P	Dbalność nad procedurą przyjmowania ocen oddziaływania na środowisko, na etapie warunków zabudowy	Gmina				
6	I	Rozbudowa sieci gazowych, zmiana systemu ogrzewania	Gmina/mie- szkańcy				
7	I	Poprawa stanu dróg, budowa dróg na nowych osiedlach	Gmina				
8	P	Opracowanie gminnego planu energetycznego z uwzględnieniem odnawialnych źródeł emisji	Gmina				
9	P	Opracowanie planu zmiany źródeł ogrzewania /z węglowego na bardziej przyjazne środowisku/ i realizacja go w odniesieniu do obiektów komunalnych	Gmina				
10	I	Modernizacja kotłowni w obiektach komunalnych /zmiana nośnika energii lub zastąpienie przestarzałych kotłów kotłami niskoemisyjnymi/	Gmina/WF OŚ i GW				
11	P/I	Ulepszenie turystycznych tras rowerowych	Gmina/pro- gramy pomocowe				
12	P/I	Wsparcie przedsiębiorców w opracowanie systemu ISO 14 000 w formie ulg i zniżek podatkowych					
13	P/I	Systematyczne wyznaczanie i uzbrajanie terenów pod inwestycję	Gmina/pro- gramy pomocowe				
14	P/I	Edukacja mieszkańców w zakresie spalania odpadów zanieczyszczonych impregnatami i powłokami ochronnymi	Gmina				

5. Ochrona środowiska przed hałasem

5.1. Oddziaływanie hałasu

Hałas jest uciążliwością o powszechnym zasięgu społecznym – dotyczy wszystkich obywateli, wpływa niekorzystnie na ich zdrowie, utrudnia ich wypoczynek i regenerację sił, pomniejsza efekty pracy ludzkiej, zwiększa prawdopodobieństwo wypadku przy pracy.

Zagrożenie hałasem występuje na terenie całego kraju we wszystkich działach gospodarki narodowej, w środowisku zamieszkania, pracy i odpoczynku człowieka, w tym również w środowisku naturalnym, zakłócanym działalnością człowieka.

Mówiąc o ochronie środowiska przed hałasem, często wspomina się o właściwym klimacie akustycznym, przez co rozumie się zespół zjawisk akustycznych zachodzących w środowisku, wywołanych źródłami hałasu znajdującymi się w tym środowisku lub poza nim. Rozróżnia się klimat akustyczny naturalny np. w pobliżu morza (szum morza), w puszczy (szum drzew, śpiew ptaków, itp.) oraz sztuczny, ukształtowany w wyniku działalności człowieka.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- 2) zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Polskie wymagania prawne w zakresie ochrony środowiska przed hałasem odnoszą się osobno do dwóch pór doby:

- 16 godzin w porze dziennej w przedziale 6:00 - 22:00,
- 8 godzin w porze nocnej w przedziale 22:00 - 6:00.

Wartości dopuszczalnych poziomów dźwięku (równoważnych, oznaczanych L_{Aeq}) w środowisku, zarówno dla pory dziennej jak i nocnej sprecyzowane są w rozporządzeniu Ministra Środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826).

Poziomy te odnoszą się do terenów wymagających ochrony przed hałasem.

Czynnikiem decydującym o przyporządkowaniu danego terenu do określonej kategorii jest sposób zagospodarowania terenu wynikający z zapisu w planie zagospodarowania przestrzennego gminy. Określenie właściwej klasyfikacji terenu należy do zadań gminy.

Ocena stanu akustycznego środowiska polega na wykonaniu mapy akustycznej.

Sporządzenie map akustycznych aglomeracji powyżej 100 tysięcy mieszkańców oraz innych terenów wskazanych w powiatowym programie ochrony środowiska zapewnia starosta. Sporządzenie map terenów poza aglomeracjami, położonych w zasięgu oddziaływania akustycznego dróg, linii kolejowych lub lotnisk, których eksploatacja może spowodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach leży w gestii zarządzającego tymi obiektami.

Za tereny zagrożone hałasem uznaje się obszary o szczególnie drastycznym stopniu degradacji klimatu akustycznego, tj. obszary na których przekroczone są wartości progowych poziomów hałasu. Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne, wymagane jest opracowanie programu działań, zmierzających do likwidacji istniejących niezgodności z wymogami ochrony środowiska.

5.2. Analiza stanu istniejącego

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia Gminy Duszniki, wielkości zajmowanego obszaru, stopnia zurbanizowania, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Hałas przemysłowy może powodować lokalnie istotne przekroczenie norm, jednak jego zasięg jest stosunkowo mniejszy, a techniczne możliwości oraz koszty jego likwidacji, ze względu na punktowy charakter, są łatwiejsze do zaakceptowania. Poważny problem stanowią małe zakłady rzemieślnicze i usługowe powstające na terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej, ponieważ ich powstanie często wymyka się spod kontroli służb ochrony środowiska.

Najskuteczniejsze działania można podejmować zanim jeszcze inwestycja powstanie. Walka z hałasem gdy inwestycja jest istniejącą jest sprawą skomplikowaną. Po zrealizowaniu inwestycji

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

problem zastosowania zabezpieczeń przeciwhałasowych należy do trudniejszych (wykrycie źródła hałasu, wysoki koszt zaprojektowania i wykonania zabezpieczeń). Dlatego też jedną z istotniejszych przyczyn występowania problemów związanych z uciążliwością akustyczną jest właściwa lokalizacja obiektów uciążliwych akustycznie na terenach wymagających komfortu akustycznego. Wobec powyższego jedną z najprostszych metod uniknięcia problemów związanych z hałasem, jest oddzielenie od siebie terenów o kolidujących funkcjach. Istniejące zakłady przemysłowe i warsztaty, powodując nadmierną emisję hałasu w kierunku terenów chronionych, powinny być wyposażone w urządzenia zabezpieczające środowisko przed hałasem. Nowe zakłady przemysłowe należy lokalizować na terenach przeznaczonych pod przemysł.

5.3. Obszary wymagające programów naprawczych.

Do chwili obecnej na terenie Gminy Duszniki nie utworzono obszaru ograniczonego użytkowania – ze względu na przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

5.4. Przewidywane kierunki zmian.

Prognozując zmiany akustyczne środowiska w Mieście należy odnieść się do występujących ogólnokrajowych zmian gospodarczych.

W przyszłości będzie następować zmniejszenie ilości źródeł hałasu przemysłowego i ograniczenie jego zasięgu, zgodnie z obserwowaną tendencją do upadku dużych nienowoczesnych obiektów przemysłowych oraz do wzmocnienia działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska.

5.5. Przyjęte cele i priorytety.

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa można wyodrębnić następujące strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, do osiągnięcia w perspektywie dwóch dekad:

- zmniejszenie narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, przede wszystkim hałasu emitowanego przez środki transportu mającego największy zasięg przestrzenny,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- niedopuszczenie do pogarszania się klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.

W myśl ustaleń strategicznych, wizją przyszłości Gminy Duszniki jest jej funkcjonowanie według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój. W strategii zrównoważonego rozwoju gminy główny nacisk kładzie się na poprawę jakości środowiska w otoczeniu arterii komunikacji drogowej. Cel ten uznaje się za priorytetowy. Przyjęty cel poprawy jakości stanu akustycznego środowiska należy uzupełnić o drugi cel, niepogarszanie stanu środowiska w miejscach gdzie jest on właściwy.

Oba cele strategiczne sformułowane w zakresie ochrony środowiska przed hałasem w polityce ekologicznej państwa należy uznać za priorytety zrównoważonego rozwoju gminy.

5.6. Lista przedsięwzięć własnych Gminy i koordynowanych wynikających z Programu Powiatu oraz z dokumentów, koncepcji jej władz i postulatów rozmaitych środowisk

Opierając się na dostępnych materiałach w postaci strategii, programów i informacji pozyskanych z organów administracji samorządowej za przedsięwzięcia własne gminy, wynikające ze stanowiska organów samorządu lokalnego i społeczeństwa należy uznać:

- uchwalenie ograniczeń w zakresie korzystania ze środowiska, w tym w szczególności kreowanie komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno-krajobrazowych,
- renowację nawierzchni dróg gminnych,
- tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego i rowerowego,
- dbałość o prawidłowy przebieg procedur w sprawie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy,
- wzmocnienie funkcji kontrolnej,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- wymianę informacji o stanie akustycznym środowiska i jego ochronie oraz promocję zachowań proekologicznych,
- działania organizacyjno-inwestycyjne na rzecz zmiany systemu transportu zbiorowego,
- budowę ścieżek rowerowych, prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej przy drogach gminnych.

5.7. Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacja przedsięwzięć.

Dokonując wyboru i hierarchii wymienionych wyżej przedsięwzięć wynikających z dokumentów rządowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, należy przyjąć następujące kryteria:

- kryterium zgodności przedsięwzięcia z polityką państwa, programem ochrony środowiska oraz strategią zrównoważonego rozwoju gminy,
- kryterium wynikające z uwarunkowań szeroko pojętego prawa ochrony środowiska,
- kryterium wynikające z uwarunkowań stanu akustycznego środowiska prognozowanego zgodnie z przewidywanymi kierunkami zmian,
- kryterium wielkości i zasięgu zagrożenia hałasem,
- kryterium ochrony terenu przed hałasem,
- kryterium kosztów przedsięwzięcia i czasu trwania jego realizacji,
- kryterium wpływu realizacji przedsięwzięcia na sprawność zarządzania stanem akustycznym środowiska w obrębie gminy i dokonywania jego oceny.

5.8. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.

Priorytetem, z uwagi na stan zagrożenia i zasięg, a także uciążliwość sygnalizowaną przez mieszkańców gminy, jest hałas drogowy. Sporządzając listę przedsięwzięć, które winny wejść w skład programu, główny nacisk położono na wprowadzenie systemu zarządzania stanem

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

akustycznym środowiska zintegrowanego pomiędzy gminą i powiatem. Inwentaryzacja miejsc zagrożonych hałasem pozwoli na podjęcie optymalnych działań naprawczych.

Ważne jest wzmocnienie funkcji kontrolnej gminy, posiadającej kompetencje wynikające z ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz przepisów związanych. Koniecznym w tym zakresie będzie uporządkowanie planowania przestrzennego pod kątem wprowadzenia w miejscowych planach zasad ochrony przed hałasem.

W poniższej tabeli zawarto przedsięwzięcia, które winny być podjęte w celu zapewnienia jak najlepszego stanu akustycznego środowiska w myśl przyjętych priorytetów.

L. p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna/ Jednostki współpracujące	Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady	Potencjalne źródło finansowania	Ocena ważności w hierarchii zadań
1	2	3	4	5	6	7	8
Zadania własne							
1	I	Modernizacja (przebudowa, rozbudowa, budowa) dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg	gmina				
2	P	Ograniczenie hałasu emitowanego do środowiska przez zakłady przemysłowe poprzez działania kontrolne we współpracy ze Starostą i WIOŚ	gmina				
3	P	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania komfortu akustycznego dla obszaru gminy	gmina				
4	P	Kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno – krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego	gmina				

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

5	P/I	Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu spowodowanego przez pojazdy	gmina				
---	-----	--	-------	--	--	--	--

Zadania koordynowane

1	P/I	Optymalizacja transportu publicznego i rozwój innych rodzajów transportu (nie samochodowych) oraz budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo	zarząd województwa, powiatu/ gminy, przewoźnicy				
2	P	Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenów wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania	WIOŚ, zarząd powiatu, gminy				
3	P	Wzmocnienie działalności kontrolnej w zakresie oddziaływania akustycznego podmiotów korzystających ze środowiska	WIOS/za- rząd powiatu, gminy				
4	P/I	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego na terenie gminy i trendach jego zmian z zastosowaniem najnowszych technik informatycznych i multimedialnych	zarząd powiatu/ gminy, WIOŚ				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

5	P/I	Ograniczenie emisji hałasu poprzez modernizację systemów transportu, w tym w szczególności poprzez tworzenie warunków do rozwoju komunikacji zbiorowej, szerszego wykorzystania transportu kolejowego oraz budowy ścieżek rowerowych przy ciągach komunikacyjnych, optymalizację prędkości ruchu na obszarach zabudowanych	zarząd województwa , gminy/ zarząd powiatu, zarządzający drogami, przewoźnicy				
---	-----	--	---	--	--	--	--

P-pozainwestycyjne, I - inwestycyjne

6.Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne (PEM) występujące w środowisku można podzielić na pola naturalne i pola pochodzenia technicznego (zwane czasami sztucznymi). Ze wszystkich pól naturalnych najlepiej znane jest pole geomagnetyczne. Natężenie tego pola wynosi od 16 do 56A/m. Przy normalnej pogodzie, nad powierzchnią Ziemi, występuje również naturalne pole elektryczne o natężeniu około 120V/m.

Z chwilą wykorzystania energii elektrycznej przez człowieka urządzenia techniczne zaczęły wytwarzać PEM o bardzo różnych częstotliwościach i poziomach natężeń.

Głównymi rodzajami źródeł sztucznych pól elektromagnetycznych występujących w naszym otoczeniu są:

- linie elektroenergetyczne;
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowych;
- stacje radiolokacyjne.

W otoczeniu linii elektroenergetycznych występują, rozpatrywane oddzielnie, pola elektryczne i magnetyczne. Z punktu widzenia ochrony środowiska znaczenie mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110kV bądź wyższych.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Do realizacji ww. wymagań niezbędne jest określenie standardów jakości środowiska, za które należy uznać dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku ustanowione na mocy rozporządzeń.

W rozporządzeniu zawarto zasadę, w myśl której dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych określa się dla miejsc dostępnych dla ludności oraz na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Oznacza to, że obiekty będące źródłami pól elektromagnetycznych muszą być projektowane i lokalizowane w taki sposób, aby w miejscach dostępnych dla ludności nie były przekroczone dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych.

Niezbędnym warunkiem zapewnienia właściwego poziomu ochrony środowiska, przed polami elektromagnetycznymi, jest kontrolowanie tegoż środowiska w ramach państwowego monitoringu.

Cele i działania w dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi określone w Polityce ekologicznej nie dotyczą samorządów gmin i koncentrują się na:

- opracowaniu przepisów wykonawczych i wytycznych zapewniających wdrożenie ustawy Prawo ochrony środowiska,
- stworzeniu odpowiednich struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych,
- zapewnieniu tym strukturom odpowiedniej aparatury do pomiaru pól elektromagnetycznych,
- opracowaniu projektu bazy danych o polach elektromagnetycznych.

6.1. Stan istniejący

Pola pochodzące od urządzeń radionadawczych i radiokomunikacyjnych

Obiektami radiokomunikacyjnymi o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska oddziaływaniu są:

- duże radiowo-telewizyjne centra nadawcze,
- stacje bazowe telefonii komórkowych.

Źródło: google.pl

Stacje bazowej telefonii komórkowej są elementem systemu łączności bezprzewodowej GSM (Global System of Mobile Communication). Standard ten jest najbardziej na świecie rozpowszechnionym standardem cyfrowej telefonii komórkowej w sieci radiokomunikacji

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

ruchowej pracującej w zakresie częstotliwości 900/1800MHz. Zapewnia operatywny sposób komunikowania się pomiędzy jego użytkownikami. Aby mogła funkcjonować łączność przekazywana za pomocą fal radiowych musi istnieć sieć stacji bazowych nadawczo-odbiorczych. Stacje bazowe wyposażone są w anteny rozsiewcze o sektorowej lub, rzadziej dookólnej charakterystyce promieniowania.

Z punktu widzenia ochrony ludzi i środowiska szczególne znaczenie ma właściwa lokalizacja anten, zapewniająca odpowiednią odległość pomiędzy obszarem pracy anten a miejscem ewentualnego przebywania ludzi. Stąd dla zapewnienia wymagań ochrony ludzi i środowiska anteny umieszczane są w miejscach niedostępnych dla ludzi, na znacznej wysokości.

Wysyłane przez antenę nadawczą (sektorową lub radioliniową) sygnału radiowego wiąże się z powstaniem w jej otoczeniu pola elektromagnetycznego niejonizującego. Promieniowanie elektromagnetyczne (pole elektromagnetyczne) o częstotliwości poniżej 10^9 MHz nie ma właściwości jonizujących. Stąd też oddziaływanie biologiczne pola elektromagnetycznego, wytwarzanego przez stacje bazowe telefonii komórkowej, ma zasadniczo inny charakter niż oddziaływanie pola elektromagnetycznego o częstotliwościach wywołujących jonizację cząstek (jak np. promieniowanie ultrafioletowe, promieniowanie X czy też promieniowanie gamma). Anteny odbiorcze stacji bazowej, sterowniki, kable oraz urządzenia zasilające nie są źródłem rozproszonego do środowiska pola elektromagnetycznego.

Pole elektromagnetyczne niejonizujące wytwarzane przez nadawcze stacji są jedynym czynnikiem, który może mieć wpływ na środowisko.

Oddziaływanie stacji bazowej telefonii komórkowej należy więc oceniać przede wszystkim w kategoriach jej wpływu na zdrowie ludzi, oceniając czy w miejscach dostępnych dla ludzi spełnione będą wymagania określone w rozporządzeniu. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych w otoczeniu anten stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzonej do tych anten i charakterystyk promieniowania tych anten. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowej GSM pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM znajdujących się w miastach, a więc najbardziej rozpowszechnionych, pola o wartościach wyższych od

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

dopuszczalnych w praktyce nie występują dalej niż 25 metrów od anten, na wysokości zainstalowania tych anten.

Urządzenia radiolokacyjne zazwyczaj wytwarzają impulsowe pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od kilkuset MHz do stu kilkudziesięciu GHz. Zasięgi oddziaływania stacji radiolokacyjnych są zależne od częstotliwości pracy stacji, częstotliwości powtarzania impulsów, charakterystyk promieniowania anten oraz mocy promieniowanej. Pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych mogą występować do odległości kilkuset metrów od anten stacji radiolokacyjnych, na wysokości zainstalowania tych anten.

Monitoring pól elektromagnetycznych zrealizowany został w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa.

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50tysięcy, w pozostałych miastach,
- na terenach wiejskich.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

1. Zestawienie linii SN-15 kV znajdujących się na terenie Gminy Duszniki będących na majątku i w eksploatacji ENEA Operator Sp. z o.o. oraz ich powiązanie z sąsiednimi gminami.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Lp.	Nazwa linii	Typ (rodzaj) lini	Długość linii w [km]		Powiązanie z gminą
1.	Duszniki-Duszniki 11/2/129	kablowa	0,71	0,71	
2.	Duszniki-Kuślin 11/2/130	kablowa	0,52	0,52	
3.	Duszniki-Wilczyzna 11/2/131	kablowa	5,40	5,40	gm. Kaźmierz
4.	Duszniki-Sękowo 11/2/132	kablowa	5,40	5,40	gm. Pniewy
5.	Pniewy - Turowo 11/2/43	napow. - kablowa	69,49	0,63	gm.Pniewy, gm. Kuślin
6.	Tarnowo Podgórne - Kunowo/Buk/ 11/2/53	napow. - kablowa	56,34	6,15	gm. Pniewy, gm. Kaźmierz

2. Zestawienie zbiorcze linii energetycznych znajdujących się na terenie Gminy Duszniki będących na majątku i w eksploatacji ENEA Operator Sp. z o.o.:

Lp.	Napięcie znamionowe linii w [kV]	X 2010		X 2014	
		Długość linii w [km]	w tym linie kablowe	Długość linii w [km]	w tym linie kablowe
1	WN-110	22,25	0	19,61	0
2	SN-15	119,058	3,748	137,851	18,792
3	nn-0,4 kV	146,441	20,171	170,689	34,409

3. Odbiorcy zlokalizowani na terenie Gminy Duszniki zasilani są ze stacji WN/SN:
- Duszniki,
 - Tarnowo Podgórne
4. Stacje transformatorowe znajdujące się na terenie Gminy Duszniki będące na majątku i eksploatacji RD i odbiorców.

rok	liczba stacji transf. 15/0,4 kV będących własnością ENEA Operator [szt.]	liczba stacji transf. 15/0,4 kV będących własnością odbiorców [szt.]
2010	110	14
2014	121	15

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

5. Lokalne źródła energii elektrycznej - na terenie Gminy Duszniki brak jest lokalnych źródeł energii elektrycznej, natomiast na przedmiotowym terenie planowane do przyłączenia są:

Lp.	Nazwa obiektu	Typ źródła wytwórczego	Moc [kW]
1	FW Sędziny	farma wiatrowa	7500
2	EB Wilczyna	elektrociepłownia	999

6. Plan rozwoju ENEA Operator Sp. z o.o. na lata 2014-2019 dotyczący Gminy Duszniki obejmuje:

- Modernizację sieci SN i nn.
- Przyłączenie odbiorców do sieci SN i nn.
- Przyłączenie źródeł wytwórczych do sieci SN.

Na terenie Gminy Duszniki w 2011 roku powstała stacja elektroenergetyczna GPZ110/15kV w Dusznikach.

6.2.Przewidywane kierunki zmian.

Przewiduje się, że w najbliższych latach będzie następował ciągły rozwój nowych technik telekomunikacyjnych i informatycznych. Mając to na uwadze oraz biorąc pod uwagę rosnące zapotrzebowanie na usługi telefonii komórkowej i łączności internetowej, która w najbliższym czasie będzie się opierać na łączach radiowych, należy się spodziewać w najbliższych latach kolejnych obiektów radiokomunikacyjnych – źródeł emisji pól elektromagnetycznych do środowiska.

6.3.Przyjęte cele i priorytety.

Głównym celem w zakresie ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska dążenie do utrzymania poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

oraz zmniejszanie pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, jeśli nie są one dotrzymane.

W najbliższym czasie zintensyfikowane będą badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Rola gminy w tym zakresie polegać będzie na współpracy ze służbami kontrolno-pomiarowymi, tj. na identyfikacji miejsc wymagających badań.

Jako kolejny cel należy przyjąć zasadę nie wprowadzania zabudowy mieszkaniowej na tereny zagrożone występowaniem pól elektromagnetycznych o poziomach przekraczających poziomy dopuszczalne.

Do realizacji tych celów wprowadza się następujące działania:

- współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi w zakresie nadzoru nad obiektami emitującymi pola elektromagnetyczne,
- przestrzeganie przez samorząd gminy wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska dotyczących prowadzenia procedur ocen oddziaływania na środowisko podczas ustalania warunków zabudowy oraz udzielania pozwolenia na budowę dla stacji i linii elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym,
- lokalizowanie obiektów emitujących pola elektromagnetyczne w sposób nie powodujący przekroczenia standardów ochrony jakości środowiska,
- lokalizowanie linii elektroenergetycznych o napięciu 110kV i wyższym poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego tras przebiegu linii elektroenergetycznych wysokich napięć poprzez pozostawienie w ich sąsiedztwie przestrzeni wolnej od zabudowy.

6.4. Lista proponowanych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach programu.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

LP	TYTUŁ PROJEKTU	OKRES REALIZACJI	WARTOŚĆ PROJEKTU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PLANOWANE NAKŁADY W LATACH 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Podrzewiu	2015	64 750,47	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
2.	Nasadzenie drzew i krzewów na zamkniętym, zrekultywowanym składowisku odpadów w Grzebienisku	2015	18 608,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sędzinko	2016-2017	6 140 000,00	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
4.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Grzebienisko	2016-2017	4 500 000,00	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
5.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Dusznikach i Grzebienisku	2016-2018	Zadanie jest dopiero na etapie sporządzania dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
6.	Budowa oświetlenia ulicznego LED w miejscowościach Gminy Duszniki (Duszniki, Podrzewie, Sędzinko)	2015-2018	551 304,91	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Planowane nakłady: W 2015 r.: 51 304,91; w 2016 r.: 50 000,00; w 2017 r.: 350 000,00; w 2018 r.: 100 000,00.
7.	Budowa sieci kanalizacji deszczowej w Mieściskach	2016-2018	260 000,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
8.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Dusznikach	2016-2019	1 100 000,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
9.	Termomodernizacja i modernizacja energetyczna budynków Szkoły Podstawowej w Grzebienisku i Sędzinku polegająca na wymianie pieca węglowego na piec gazowy lub bardziej energooszczędny	2016-2023	Zadanie nie ma sporządzonej dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu (w PGN dla Gminy Duszniki szacunkowo podano 60 000,00)	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
10.	Termomodernizacja i modernizacja energetyczna budynku Szkoły Podstawowej w Grzebienisku polegająca na wymianie stolarki okiennej (ok. 70 okien)	2016-2023	Zadanie nie ma sporządzonej dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu (w PGN dla Gminy Duszniki szacunkowo podano 60 000,00)	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
11.	Modernizacja infrastruktury energetycznej w miejscowościach Gminy Duszniki polegająca na budowie oświetlenia ulicznego LED lub hybrydowego oświetlenia ulicznego LED	2016-2023	Zadanie jest na etapie sporządzania dokumentacji projektowej (na razie dla miejscowości Grzebienisko, Sękowo, Wilkowo), stąd nie można określić wartości projektu	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W ramach przedsięwzięć, które planuje się objąć w ramach poprawy warunków środowiskowych w Gminie przewiduje się m.in. budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej, modernizację (rozbudowę – przebudowę) oczyszczalni ścieków, modernizację ujęć wód podziemnych i stacji uzdatniania wody, modernizację sieci wodociągowej, termomodernizację obiektów użyteczności publicznej, modernizację (budowę, przebudowę, rozbudowę) urządzeń grzewczych – zmiana nośnika, modernizacja (przebudowa, rozbudowa, budowa dróg).

7. Założenia ochrony środowiska dla Gminy Duszniki

Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki:

Osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.

Priorytety ekologiczne

Priorytety ekologiczne dla Gminy Duszniki sprecyzowano na podstawie diagnozy stanu oraz zagrożeń środowiska a także założeń polityki ekologicznej Polski, województwa wielkopolskiego oraz powiatu.

Priorytety ekologiczne dla Gminy Duszniki:

- Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej,
- Ochrona powietrza atmosferycznego,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym,
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Edukacja ekologiczna,
- Rozwój energetyki odnawialnej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Oprócz konieczności zapewnienia spójności z dokumentami strategicznymi, wyznaczając priorytety ekologiczne, a następnie cele i zadania w zakresie polityki ekologicznej Gminy Duszniki, kierowano się także następującymi zasadami:

- „eliminacji największych problemów”,
- zapobiegania spodziewanym problemom,
- oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
- „zanieczyszczający płaci”,
- odpowiedzialności za prowadzone działania,
- skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

V. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

1. Narzędzia i instrumenty programowo-planistyczne

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- prognozy oddziaływania na środowisko dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- raporty o oddziaływaniu na środowisko sporządzane dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w procedurze oceny oddziaływania na środowisko,

2. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- pozwolenia i decyzje administracyjne,
- przeglądy ekologiczne,
- instrukcje eksploatacji obiektu związanego z gospodarką odpadami,
- strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód ustanowione na terenie gminy,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

3. Narzędzia i instrumenty finansowe

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Duszniki umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych priorytetów. Aby to osiągnąć, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami: finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

ZASOBY FINANSOWE

Realizacja zadań Programu Ochrony Środowiska wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet gminy.

Punktem wyjścia przy formułowaniu zestawienia inwestycji na najbliższe lata były wyniki badania opinii publicznej.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się ponadto: rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej, termomodernizację budynków, rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowę sieci wodociągowej, rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków, modernizację ujęć wód podziemnych, rozbudowę i przebudowę dróg.

ZASOBY ORGANIZACYJNE

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie gminy:

- * Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- * Strategia Rozwoju Gminy.

Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez poszczególne Referaty Urzędu Gminy oraz przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej gminy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W związku z powyższym Gmina Duszniki dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z czym, można przyjąć iż z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansową w gminie, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujących warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w planie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo, iż analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzenia ewentualnych zagrożeń,
- nieumiejętność pozyskania funduszy na realizację zamierzonych działań,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

4. Narzędzia i instrumenty karne oraz administracyjne

- odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko została uregulowana w Kodeksie Cywilnym. Prawo materialne umożliwia każdemu, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko zagraża lub została wyrządzona szkoda, żądać jej naprawienia lub zaprzestania działalności, jeżeli naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić jednostka samorządu terytorialnego,
- odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone środowisku zagrożona jest karą grzywny lub ograniczenia wolności w wypadku wprowadzenia do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie, eksploatacji bez pozwolenia instalacji lub lekceważenia przepisów przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku,
- odpowiedzialność administracyjna sprowadza się do możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska i oddziałujący negatywnie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu i przywrócenia właściwego stanu środowiska,
- administracyjne kary pieniężne są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

5. Fundusze wspomagające wdrażanie Programu Ochrony Środowiska

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki będzie uzależnione od zrozumienia przez władze samorządowe roli i potrzeby wzmocnienia zadań w zakresie ochrony środowiska oraz od przewidzianych na ten cel środków finansowych, które będą miały bardzo istotne znaczenie.

W kontekście zasad dofinansowania zadań związanych z ochroną środowiska zarówno przez instytucje krajowe, jak i dysponujące środowiska Unii Europejskiej, najistotniejsza będzie możliwość zgromadzenia tzw. wkładu własnego w wysokości min 15-25% wartości zadania inwestycyjnego. Zgromadzenie pozostałej części środków będzie możliwe z pieniędzy funduszy spójności.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Realizacja wielu zadań Gminy, jego jednostek i spółek będzie zależała od możliwości pozyskiwania na ich finansowanie środków zewnętrznych oraz wygospodarowaniem w budżecie środków na wkład własny. Wydział powinien być inicjatorem działań mających na celu przygotowanie montażu finansowego przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki krajowe WFOŚiGW w Poznaniu – w zależności od rodzaju przedsięwzięcia, istnieje możliwość ubiegania się o pomoc dotacyjną, przede wszystkim na projekty „miękkie” i pożyczkową na przedsięwzięcia inwestycyjne. W związku z możliwością umarzania części pożyczek od 10 do 40% dla samorządów oraz 10 do 25% dla spółek samorządowych, należy podjąć przez Wydział działania koordynujące przygotowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych, zarówno własnych jak i realizowanych przez jednostki Gminy, by zgodnie z zasadami udzielania pomocy przez Fundusz, uzyskać maksymalne umorzenie a gdzie to możliwe pomoc dotacyjną. Wiąże się to z weryfikacją założeń projektowych inwestycji lub modernizacji oraz ustaleniu harmonogramu ich przygotowania i realizacji. Pozwoli to na maksymalne wykorzystanie preferencyjnych instrumentów finansowych oferowanych przez WFOŚiGW w Poznaniu.

NFOŚiGW – oferuje pomoc finansową w ramach Programów Priorytetowych. Programy na które należy zwrócić szczególną uwagę to:

- KAWKA – program wspierający likwidację niskiej emisji oraz wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- SOWA – energooszczędne oświetlenie uliczne, ograniczenie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia ulicznego, dofinansowanie w formie dotacji do 45% kosztów kwalifikowanych,
- PROSUMENT – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji OZE z przeznaczeniem dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych. Dofinansowanie do 100%, w tym w formie dotacji od 15% do 40% w zależności od rodzaju instalacji i okresu realizacji. Program może być realizowany poprzez samorządy, wojewódzkie fundusze i banki.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Środki unijne w perspektywie finansowej 2014 – 2020

Środki na działania w zakresie ochrony środowiska będą dostępne przede wszystkim w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) oraz regionalnych programów operacyjnych.

POLiŚ to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne.

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska:

- I Oś priorytetowa – Zmniejszenie emisyjności gospodarki, w tym: produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie OZE, poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- II Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu m.in.: rozwój infrastruktury środowiskowej, poprawa jakości środowiska miejskiego, dostosowanie do zmian klimatu w tym zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi.

W ramach WRPO finansowanie ochrony środowiska w ramach priorytetów skierowane będzie m.in. na:

- wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania OZE w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym – obejmuje m.in. głęboką modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne,
- promowanie strategii niskoemisyjnych, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodelowej mobilności miejskiej – obejmuje m.in. zakup niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego, budowę i przebudowę infrastruktury miejskiej w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast, drogi rowerowe, sieci ciepłownicze, oświetlenie uliczne energooszczędne,
 - inwestowanie w sektor gospodarki odpadami,
 - inwestowanie w sektor gospodarki ściekowej,
 - zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Aktualnie trwają prace nad uszczegółowieniem programu. Przyjęcie na szczeblu krajowym i regionalnym linii demarkacyjnej oraz uszczegółowienia programów pozwoli na zdefiniowanie szczegółowości działań objętych wsparciem finansowym a także poziomu dofinansowania.

W programach operacyjnych 2014 – 2020 wzrośnie znaczenie instrumentów finansowych, dotyczy to zwrotnych form finansowania inwestycji. Polegać to będzie na tym, że oprócz dotacji, jak w poprzednim okresie finansowym, część działań inwestycyjnych będzie finansowana z pożyczek, w przypadku wsparcia projektów potencjalnie finansowo wykonalnych.

Aby być przygotowanym do absorpcji środków w ramach programowania 2014+ należy podjąć działania mające na celu ustalenie celów priorytetowych w poszczególnych działaniach i przygotowanie niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej (audyty energetyczne, projekty).

6. Świadomość ekologiczna mieszkańców i edukacja mieszkańców

W Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego przyjęto następujący cel dotyczący edukacji ekologicznej:

„Wykształcenie nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności mieszkańców województwa wielkopolskiego za stan i ochronę środowiska.”

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej: „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku przyrodniczym. Istotne jest, żeby został on osiągnięty zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak też u dorosłych poprzez: edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolną edukację ekologiczną.

Nie ulega wątpliwości, że ważną pozycję w wydatkach Gminy powinna być edukacja. Edukacja mieszkańców jest bardzo ważna z uwagi między innymi na możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych zmierzających do wydawania decyzji dotyczących ochrony środowiska.

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Konstytucyjnych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Dotychczasowa edukacja ekologiczna

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Duszniki prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Ponadto prowadzone są akcje plakatowe na rzecz zmniejszenia się ilości odpadów, akcje sprzątanie świata, odbywają się festyny ekoedukacyjne dla dzieci i dorosłych, które przyczyniają się do zwiększania wrażliwości ekologicznej mieszkańców.

Edukacja ekologiczna formalna (szkolna)

Edukacja ekologiczna obecna jest w formalnym systemie kształcenia. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, wprowadza edukację ekologiczną w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo - dydaktycznym począwszy od II etapu edukacyjnego (klasy IV -VI).

Dzieci i młodzież są najbardziej podatną grupą, szybko przyswajającą nowe, pożądane wzorce zachowań. Z kolei na kształcenie postaw ekologicznych tej grupy ma wpływ wiele czynników takich jak: rodzina, proces nauczania i wychowania, zajęcia pozaszkolne, środki masowego przekazu, grupa rówieśnicza. Od poziomu wiedzy społeczeństwa natomiast uzależniona jest właściwa i skuteczna ochrona środowiska naturalnego. Dlatego właśnie tak ważna jest obecność edukacji ekologicznej w programie nauczania placówek oświatowych.

Na terenie Gminy Duszniki prowadzone są działania mające na celu edukację i promowanie działań proekologicznych. Są to działania skierowane w głównej mierze do dzieci i młodzieży, a poprzez nie do osób dorosłych. Działania te są aktywnie wspierane przez gminę np. poprzez zapewnienie materiałów pomocowych, nagród itp. Przykłady działań edukacyjnych prowadzonych w szkołach:

- coroczny udział w sprzątaniu terenu Gminy – akcja przeprowadzana jest pod nazwą „Sprzątanie Świata”,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- coroczne apele i konkursy z okazji obchodów „Dnia Ziemi”,
- organizacja ekologicznych konkursów międzyszkolnych (w zakresie segregacji odpadów, szczególnie zbieranie małych zużytych baterii oraz puszek aluminiowych),

W ramach edukacji dzieci i młodzieży w Gminie organizowane są w zakresie ochrony środowiska: Sprzątanie Świata, konkursy ekologiczne organizowane w celu promowania i rozpowszechnienia wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów zasad ekologicznego stylu postępowania z odpadami.

Edukacja ekologiczna pozaszkolna

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie niektórych grup osób dorosłych zdobywaniem wiedzy na temat otaczającego ich środowiska, a także możliwości uczestniczenia w działaniach na rzecz jego ochrony. Zachowania obserwowane w społeczeństwie wskazują jednak, że poziom akceptacji dla działań z zakresu ochrony środowiska maleje, a zachowania prokonsumpcyjne dominują nad proekologicznymi. Dlatego rola edukacji ekologicznej i wprowadzanie jej nowych form są nadal bardzo istotne.

Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, możliwościach prawnych uczestniczenia w podejmowaniu decyzji mających wpływ na obecny i przyszły stan.

Proponowane działania w ramach edukacji dla mieszkańców Gminy obejmują także:

- Organizację szkoleń, wykładów i seminariów dla zainteresowanych osób.
- Opracowanie i wdrożenie programów doradczych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami, w tym także możliwości wdrażania technik odzysku odpadów.
- Współpraca z klubami ekologicznymi oraz ośrodkami doradczymi.
- Działania promocyjne.
- Doradztwo indywidualne.

Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona przy udziale szkół różnych szczebli, organizacji pozarządowych. Ważne jest kontynuowanie istniejących już i wpisanych w kalendarz działań ale też inicjowanie nowych obszarów edukacji. Dotyczyć to powinno wszystkich zagadnień

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

związanych z poprawą jakości powietrza oraz jego wpływem na stan zdrowia, z gospodarką odpadami w tym z segregacją, ochroną przyrody, oszczędnościami wszystkich mediów, organizowanie jak największej ilości konkursów z nawet symbolicznymi nagrodami. Należy skupić się na skoordynowaniu działań różnych instytucji i występowaniu zewnętrzne środki dotacyjne na dofinansowanie tych zadań.

Cele w zakresie edukacji ekologicznej

Cel strategiczny	Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa Gminy, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska
-------------------------	--

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.
- Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa gminy w odniesieniu do środowiska.

Cele średnioterminowe do roku 2023:

- Kontynuacja i rozszerzanie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

L.P.	NAZWA ZADANIA	LOKALIZACJA	KOSZT	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA
1	Promocja walorów przyrodniczych Gminy w tym publikacje na gminnej stronie internetowej	Gmina	-	Wójt Gminy
2	Organizowanie prelekcji i warsztatów z zakresu edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży szkolnej, m.in. w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami, ochrony powietrza, ochrony przyrody, itp.	Gmina	-	Wójt Gminy
3	Organizowanie konkursów międzyszkolnych o tematyce ekologicznej	Gmina	-	Dyrektorzy Szkół
4	Informowanie mieszkańców o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony (informacje umieszczane na stronie internetowej gminy)	Gmina	-	Wójt Gminy
5	Udział społeczeństwa w rozpoznaniu cennych zasobów przyrodniczo – środowiskowych (konkursy fotograficzne itp.)	Gmina	-	Wójt Gminy

7. Udział mieszkańców w postępowaniach administracyjnych

Włączanie do procesu realizacji zrównoważonego rozwoju szerokiego grona partnerów daje szansę na jego społeczną akceptację i przyjmowanie odpowiedzialności zarówno za sukcesy jak też za porażki. Społeczność Gminy Duszniki jest głównym adresatem działań przewidywanych Programem Ochrony Środowiska, stąd tak ważny jest element udziału społeczeństwa w procesie planowania i podejmowania decyzji administracyjnych.

Zadanie to, mogło by przynieść pozytywny skutek, musi być realizowane przez społeczeństwo świadome zagrożeń, jakie niesie z sobą rozwój cywilizacji, a więc odpowiednio przygotowane. W przeciwnym wypadku podejmowane przez władze samorządowe próby rozwiązania szeregu problemów mogą napotykać na społeczny opór lub wręcz sprzeciw.

8. Nowe podejście do planowania przestrzennego

Zasady polityki ekologicznej państwa są zasadami, na których oparta jest również polityka ochrony środowiska województwa wielkopolskiego. Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych, m.in.

- zasadę prewencji,
- zasadę „zanieczyszczający płaci”
- zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie,
- zasadę subsydiarności oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny, tak, żeby został on rozwiązany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany,
- zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

Zasady te znalazły odzwierciedlenie w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i innych znowelizowanych ustawach. Wspomniana ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest podstawowym aktem prawnym umożliwiającym prowadzenie polityki przestrzennej, a w tym także polityki ochrony środowiska.

VI. PROCEDURY KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Procedury kontroli realizacji Programu Ochrony Środowiska

Podczas realizacji Programu Ochrony Środowiska powinny być uwzględnione:

- ścisłe powiązania z programem procesu budowy i realizacji budżetu, a zwłaszcza budowy budżetu zadaniowego,
- zarządzanie jakością jako element zarządzania sferą usług publicznych w Gminie Duszniki,
- systemowe podejście do budowy marketingu gminnego, w tym promocji.

Istotną sprawą jest również informowanie opinii społecznej o postępach w realizacji wybranych zadań programu.

System zarządzania realizacją Programu Ochrony Środowiska jest bardzo ważnym elementem tworzenia gminnej „Agendy 21”. Decyduje on bowiem, czy w miarę upływu czasu dynamika procesu realizacji Programu Ochrony Środowiska będzie rosła, czy też nie.

Zarządzanie realizacją to przede wszystkim:

- tworzenie i doskonalenie instrumentów realizacji,
- monitorowanie realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska oraz zmian w warunkach realizacji,
- aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

2. Mierniki postępów w realizacji Programu Ochrony Środowiska

Realizacja zadań Programu Ochrony Środowiska ma na celu poprawę lub utrzymanie stanu środowiska przyrodniczego. Wymiernym efektem postępów w realizacji Programu Ochrony Środowiska będą wartości wskaźników charakteryzujących poszczególne zagadnienia Programu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Do głównych wskaźników można zaliczyć:

- wskaźniki społeczno-ekonomiczne mierzone taryfami cen na usługi komunalne (woda, ścieki, odpady) konsekwentnie zmierzające do uwzględnienia wszystkich elementów kosztów, wyniki badań opinii społecznej dotyczące jakości życia,
- wskaźniki stanu środowiska mierzone zmniejszaniem się ładunków zanieczyszczeń do niego odprowadzanych, ilością podpisanych z mieszkańcami i firmami umów na odbiór odpadów, ilością odpadów oddawanych przez jednego mieszkańca, ilością odpadów wysegregowanych przez mieszkańców „u źródła”, poziomem odzysku i recyklingu, wielkością obszaru poddanego ochronie, ilością obiektów poddanych ochronie, wielkością zalesionej powierzchni, wielkością obszarów poddanych rekultywacji, wielkością obszarów, na których odbudowano i zmodernizowano systemy melioracji, ilością gospodarstw ekologicznych, ilością w prawidłowy sposób zamkniętych otworów studziennych, ilością mieszkańców korzystających ze zmodernizowanych systemów grzewczych, wskaźnik zmniejszenia zapotrzebowania na energię przez system wodociągowy, ilość zabezpieczonych termicznie mieszkań, powierzchnia dachów z wymienionymi pokryciami azbestowymi, ilość mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej, powierzchnia przebudowanej powierzchni drogowej,
- wskaźniki wielkości i skuteczności ponoszonych nakładów inwestycyjnych mierzone kosztem inwestycyjnym przeliczonym na mieszkańca, wielkością nakładów na ochronę środowiska, wskaźnikiem zaangażowania środków budżetowych i pozabudżetowych,
- wskaźniki aktywności społeczności lokalnej mierzone aktywnością organizacji pozarządowych,

3. Instytucje i osoby odpowiedzialne za kontrolę Programu Ochrony Środowiska

Do podmiotu zarządzającego realizacją Programu Ochrony Środowiska należy Rada Gminy, a organem wykonawczym jest Wójt Gminy. Rada Gminy pełni bieżący nadzór nad realizacją Programu Ochrony Środowiska, czuwa, aby przy tworzeniu budżetu gminy uwzględniane były zadania priorytetowe, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną, uchwała zmiany w Programie.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

4. Procedury kontroli realizacji

Program Ochrony Środowiska uchwała Rada Gminy, z wykonania Program Ochrony Środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy.

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Starostwo Powiatowe,
- Urząd Gminy Duszniki

W tabeli przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska.

Propozycje wskaźników monitorowania celów

Cel	Wskaźniki	Porównanie ze stanem wyjściowym, dokonywane w trakcie sporządzania raportu (co 2 lata)
Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych. Racjonalizacja ich wykorzystania oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom wody pitnej odpowiedniej jakości	Skanalizowanie gminy (%)	
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	
	Zwodociągowanie gminy (%)	
	Długość sieci wodociągowej (km)	
	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków (%)	
	Jakość wód podziemnych	
	Badanie jakości wód podziemnych	
Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją	Udział gruntów wymagających rekultywacji(%)	
	Liczba przeprowadzonych w ciągu roku badań zanieczyszczenia gleb	
	Liczba wybudowanych w ciągu roku płyt obornikowych, zbiorników na gnojówkę i gnojowicę	
	Powierzchnia terenu scalonych gruntów rolnych (ha)	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Zapewnienie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Duszniki	Liczba zmodernizowanych kotłowni lokalnych (szt.)	
	Odbiorcy gazu z sieci (tys.)	
	Zużycie gazu z sieci (m ³ /1 odbiorcę/ rok)	
	Drogi o utwardzonej nawierzchni - asfaltowej (km)	
	Ilość instalacji solarnych funkcjonujących na terenie Gminy (szt.)	
	Liczba zmodernizowanych kotłowni indywidualnych - np. rezygnacja z pieca węglowego (szt.)	
Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody	Liczba pomników przyrody (szt.)	
	Liczba pomników przyrody (poj. drzewa) poddanych zabiegom pielęgnacyjnym (szt.)	
	Liczba użytków ekologicznych (szt.)	
	Liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.)	
	Zgłoszona liczba pożarów traw i nieużytków (szt./rok)	
	Wskaźnik lesistości gminy (%)	
	Powierzchnia gruntów przekwalifikowanych z rolnych na leśne (ha/rok)	
Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt./rok)	
	Liczba młodzieży uczestniczącej w akcji pn. „Sprzątanie Świata” (ilość osób/rok)	
	Długość ścieżek przyrodniczych (km)	
	Liczba odbytych szkoleń dla rolników z zakresu prowadzenia prawidłowej gospodarki rolnej (szt./rok)	
	Liczba przeszkolonych rolników (ilość osób/rok)	

5. Procedury aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

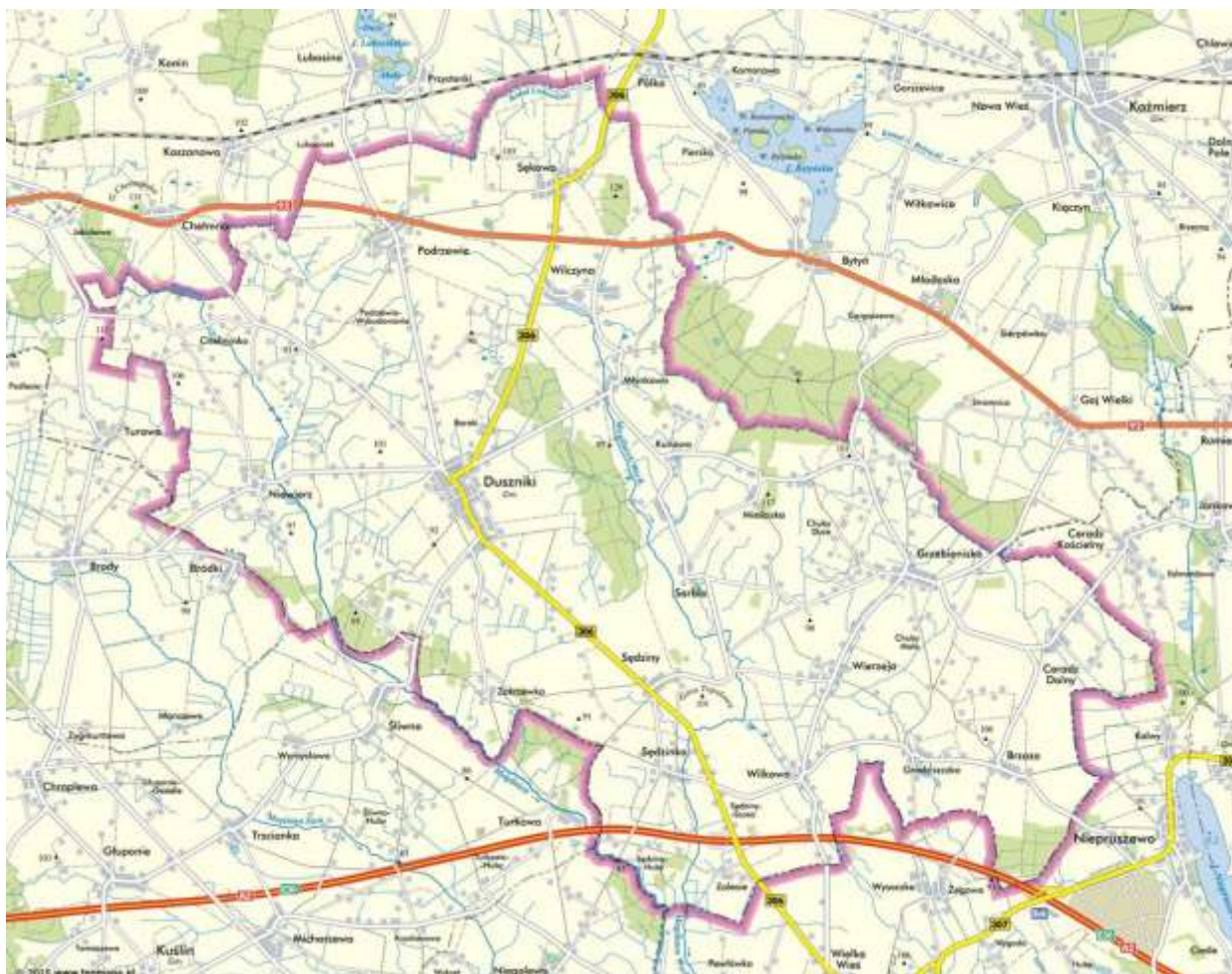
Program Ochrony Środowiska jest długoterminowym dokumentem strategicznym określającym cele i programy działań na kilkanaście lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy tylko pewien etap planowania. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie ekorozwoju gminy jest procesem ciągłym i wymagającym ciągłego monitorowania: stanu środowiska, zmian w przepisach prawa, zmian gospodarczych, politycznych, społecznych, ekonomicznych i ich

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

uwzględniania w Programie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Program Ochrony Środowiska poddawany będzie przeglądom co dwa lata, chociaż monitorowanie postępów prac nad nim powinno odbywać się z większą częstotliwością.

VII. STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Celem niniejszego dokumentu jest opracowanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki.

Źródło: www.google.pl

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Program ochrony środowiska definiuje cele i zadania na najbliższe cztery lata, tj. 2016-2019 oraz cele i zadania długookresowe z perspektywą do 2023r., monitoring realizacji programu oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń programu. Program Ochrony Środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska zgodny jest z Polityką ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” M.P. z 2009r. Nr 34, poz. 501).

Program określa również poziomy celów długoterminowych.

Głównym celem Programu jest określenie zasad polityki ochrony środowiska Gminy Duszniki. Program Ochrony Środowiska w pełni odzwierciedla tendencje ogólnopolskiej i europejskiej polityki proekologicznej.

Główne cele europejskiej polityki ochrony środowiska to:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
 - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - sprawiedliwości międzyregionalne i międzygrupowej,
 - równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada przezorności ,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Program przedstawia aktualną sytuację środowiska Gminy, uwzględniając uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

uwarunkowania rozwoju Gminy. Program określa priorytetowe działania i harmonogram zadań w zakresie ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrody, racjonalnego gospodarowania środowiskiem i edukacji ekologicznej z podziałem na zadania własne Gminy i zadania koordynowane. Opis uwarunkowań realizacyjnych Programu zawiera jego wdrożenie, ewaluację i monitoring.

Program Ochrony Środowiska określa wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej państwa, a w szczególności:

- cele i priorytety,
- program zadaniowy,
- uwarunkowania prawne, ekonomiczne, społeczne.

Projekt Programu Ochrony Środowiska zgodnie z art. 17 ust. 2 podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu. Jednocześnie należy podkreślić, że Wójt Gminy, zgodnie z art. 17 ust. 4, zapewnia możliwość konsultacji społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, Program ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy, uchwała Rada Gminy. Ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zmianami) wprowadza obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania programów i przedstawienia ich Radzie Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki pełni następujące zadania:

1. jest instrumentem wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju przez władze Gminy,
2. jest instrumentem strategicznego zarządzania Gminą w zakresie ochrony środowiska,
3. jest nośnikiem informacji na temat zasobów środowiska naturalnego oraz stanu poszczególnych jego komponentów,
4. jest analizą problemów i zagrożeń ekologicznych, proponując jednocześnie sposoby ich rozwiązania,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

5. jest cennym źródłem informacji pomocnym przy konstruowaniu budżetu Gminy i powiatu,
6. stanowi bazę informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Program obejmuje zagadnienia merytoryczne, takie jak ochronę środowiska, gospodarkę leśną i wodną, ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami, bezpieczeństwo ekologiczne, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, propagowania proekologicznych form działalności gospodarczej.

Gmina Duszniki położona jest w centrum województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 40 km od Poznania. Zajmuje obszar 15628 ha, w 20 miejscowościach (17 sołectw) zamieszkuje ok. 8500 mieszkańców.

Ziemia dusznicka leży w dorzeczu dwóch ramion rzeki Mogilnicy, na falistej równinie urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. Pozostałością po lodowcu są także niewielkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). W dawnych czasach była to kraina porośnięta lasami, obfitująca w dzikie zwierzęta. Za czasów pierwszych Piastów znajdowało się tu kilka grodów stanowiących przedpole obronne Poznania. Obecnie gmina ma typowo rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują prawie 85%, lasy jedynie 6% powierzchni gminy. Istnieje tu ok. 800 indywidualnych gospodarstw rolnych. Przeważa produkcja trzody chlewnej i produkcja zbóż, czemu sprzyjają korzystne warunki przyrodnicze, w tym wysoki – ponad 70% udział gleb III i IV klasy. Na terenie gminy nie ma wielkiego przemysłu, są za to liczne zakłady rzemieślnicze, dobrze rozwinięta sieć handlowa, hurtownie z materiałami i środkami do produkcji roślinnej, firmy budowlane i transportowe.

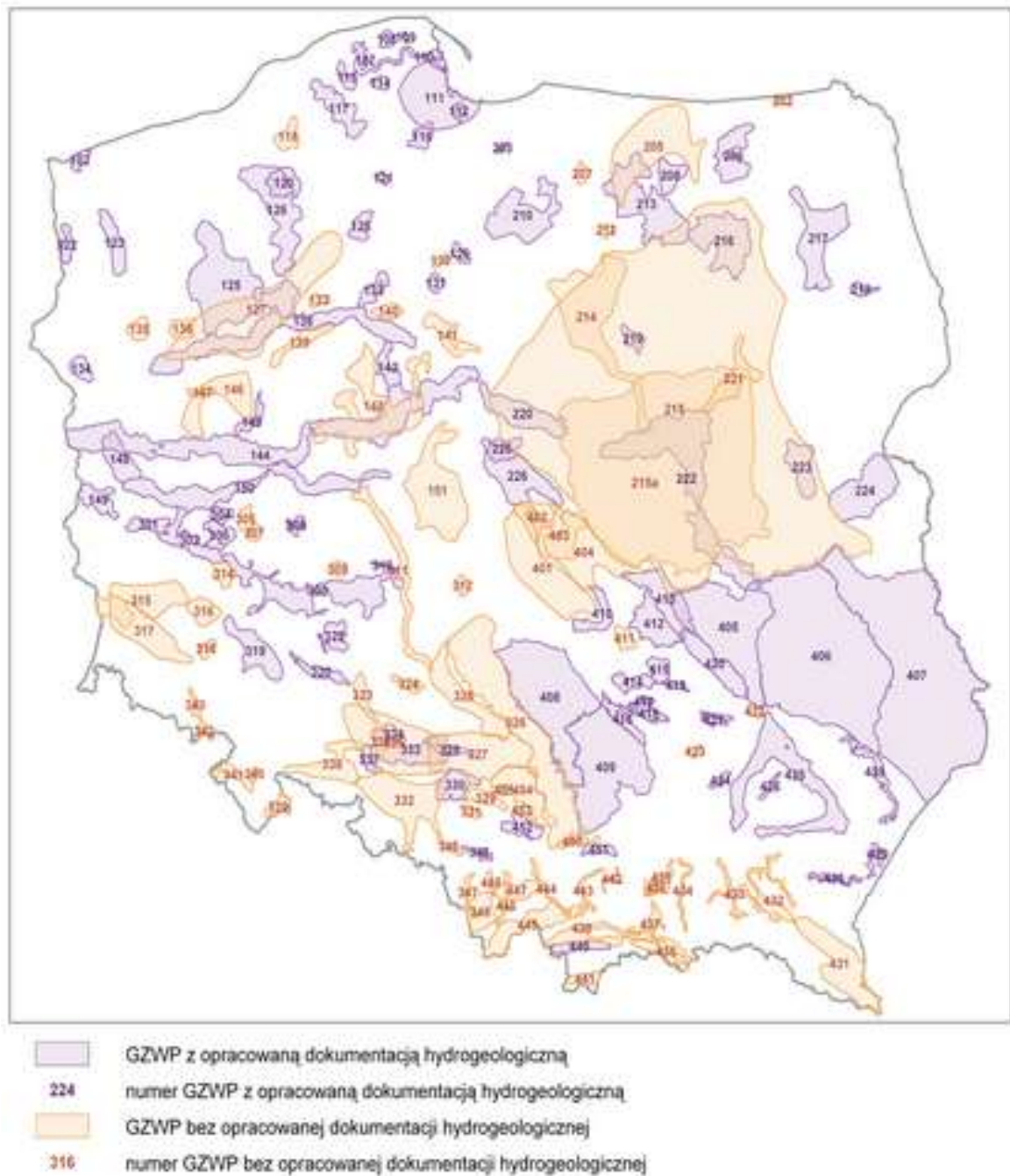
Liczba mieszkańców – ogółem 8736 - Według stanu na dzień 31.08.2015 r.

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg. Kondrackiego) obszar Gminy leży w: Prowincji Niż Środkowopolski, Podprowincji Pojezierze Południowo-Bałtyckie, Makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, Mezo-regionie Pojezierze Poznańskie. Gmina Duszniki leży na falistej równinie moreny dennej, urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. W jej równinnym krajobrazie dominują położone wokół wiosek pola uprawne i łąki.

Pod względem geologicznym obszar Gminy tworzą utwory trzecio- i czwartorzędowe. Utwory trzeciorzędowe to osady z oligocenu i miocenu, ułożone na ogół poziomo. Utwory czwartorzędowe to przede wszystkim poziomy glin morenowych rozdzielonych lokalnie osadami rzecznyymi w postaci piasków, żwirów i iłów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zasięg Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce

źródło: www.pgi.gda.pl

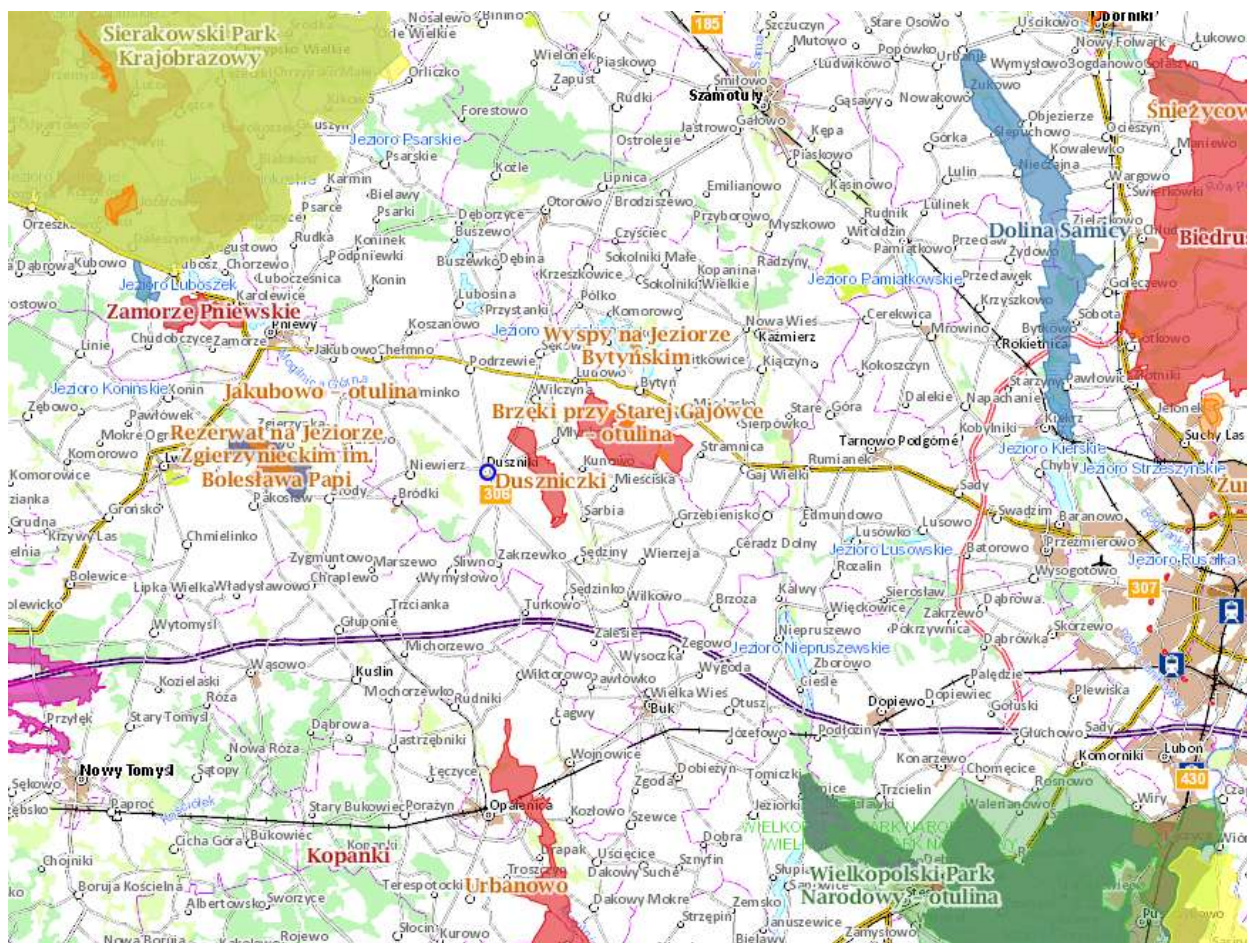
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Teren gminy Duszniki należy do zlewni rzeki Obry. Przez Gminę płyną rzeki: Mogilnica Górna (38 km), Mogilnica Wschodnia (31 km), Mogilnica Mała (9 km). Są tutaj dwa małe, płytkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). Obszar Gminy jest pokryty licznymi ciekami wodnymi i rowami - dopływami Mogilnicy. Zlewnia rzeki Mogilnicy zajmuje prawie cały obszar gminy ze spływem w kierunku południowym do rzeki Warty. Skrawek północny gminy jest odwadniany przez rzekę Samę w kierunku północno-wschodnim. Natomiast wschodnia część jest położona w zlewni rzeki Samicy Stęszewskiej z kierunkiem spływu południowo-wschodnim do rzeki Warty.

Gmina Duszniki jest obszarem intensywnego rozwoju rolnictwa. Grunty orne stanowią ok. 77% ogólnej powierzchni terenu. Przeważają gleby klas III b - V - 84%, w tym około 25% stanowią grunty klas V, a 60% grunty III i IV. Gruntów klasy VI jest około 7%. Łąki pastwiska zajmują 8,47%, w tym dominują użytki zielone kl. III i IV (2z) średnie i dobre. Wśród gruntów ornych wyraźnie przeważają gleby kompleksu 4 (żytniego b. dobrego) i 2 (pszennego dobrego), a więc gleby dobre i bardzo dobre. Najlepsze gleby, zawierające w warstwie próchnicznej piaski gliniaste mocne o trwałej gruzełkowatej strukturze, posiadające właściwe stosunki powietrzno-wodne, zaliczone są właśnie do 2-go kompleksu pszennego dobrego. W kompleksie tym przeważają czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby pseudobielicowe oraz brunatne właściwe. W dolinie Mogielnicy oraz na obszarze sandrowym występują piaski luźne nawiewane w kompleksach 6 (żytni słaby) i 7 (żytni b. słaby). Gleby Gminy są na ogół korzystnie uwilgotnione (kompleks 2 i 4), cechują się dobrą retencją wód opadowych lub położeniem w zasięgu oddziaływania wód gruntowych, np. czarne ziemie. Okresowo niedoborem wody charakteryzują się gleby kompleksów 5 i 6 oraz 3 zróżnicowane w zależności od pogody.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Rozmieszczenie obszarów chronionych na terenie Gminy Duszniki i sąsiedztwie

źródło: www.gdos.gov.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Analiza odległości w promieniu do 30km

REZERWATY

Nazwa	[km]
Duszniczki	2.94
Bytyńskie Brzęki - otulina	5.78
Bytyńskie Brzęki	5.92
Brzęki przy Starej Gajówce - otulina	6.61
Brzęki przy Starej Gajówce	6.66
Huby Grzebieniskie	7.95
Jakubowo - otulina	8.35
Jakubowo	8.39
Wyspy na Jeziorze Bytyńskim	8.63
Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. Bolesława Papi	8.87
Wielki Las	9.30
Las Grądowy nad Mogilnicą - otulina	10.91

Las Grądowy nad Mogilnicą	11.07
Urbanowo	19.20
Bukowy Ostrów - otulina	20.42
Bukowy Ostrów	20.79
Buki nad Jeziorem Lutomskim - otulina	24.78
Buki nad Jeziorem Lutomskim	24.79
Świetlista Dąbrowa - otulina	29.27
Świetlista Dąbrowa	29.45
Dołęga	29.79

PARKI KRAJOBRAZOWE

Nazwa	[km]
Sierakowski Park Krajobrazowy	14.84

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Pszczewski Park Krajobrazowy	26.56
------------------------------	-------

PARKI NARODOWE

Nazwa	[km]
Wielkopolski Park Narodowy - otulina	20.25
Wielkopolski Park Narodowy	22.32

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Nazwa	[km]
Rynny Jeziora Lusowskiego i Doliny Samy	13.71
Jeziora Niepruszewskiego	15.86
Puszcza Notecka	21.96
Pawłowicko-Sobocki Obszar Chronionego Krajobrazu	25.53

Doliny Samicy Kierskiej w gminie Suchy Las	28.00
"H" Międzychód	28.47

ZESPÓŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Nazwa	[km]
Glińskie Góry	20.20

NATURA 2000 OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY

Nazwa	[km]
Jezioro Zgierzynieckie PLB300009	8.22
Puszcza Notecka PLB300015	14.84
Ostoja Rogalińska PLB300017	20.24
Dolina Samicy PLB300013	26.13

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

NATURA 2000 SPECJALNE OBSZARY OCHRONY

Nazwa	[km]
Grądy Bytyńskie PLH300051	1.82
Ostoja Zgierzyniecka PLH300007	8.22
Dolina Mogielnicy PLH300033	11.46
Zamorze Pniewskie PLH300036	13.24
Ostoja Międzychodzko-Sierakowska PLH300032	15.94
Kopanki PLH300008	18.94
Ostoja Wielkopolska PLH300010	20.24
Dolina Kamionki PLH300031	27.16
Dąbrowy Obrzyckie PLH300003	27.84

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Brak obszarów

W zasięgu Gminy Duszniki znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Nr 145 pod nazwą „Dolina Kopalna Samy”. Jest to zbiornik czwartorzędowy porowy o średniej głębokości 40 m i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych równych 36 tys. m³/d. Obszar zbiornika pokrywa się z Obszarem Najwyższej Ochrony (OWO), który ma powierzchnię 237 km².

Zasoby wodne poziomu czwartorzędowego w zdecydowanej większości zlokalizowane są w piaskach, żwirach rzecznych i wodnolodowcowych. Wody te mają układ piętrowy, występują generalnie w 2-3 poziomach. Wody podziemne I poziomu na obszarach równinnych występują na ogół na głębokościach poniżej 1,5 m p.p.t. (pod poziomem terenu), w strefie sandrowej na głębokości od 0 do 2 m p.p.t. Miąższość tych warstw waha się od kilku do 60 m, przy czym średnio wynosi ona 10-30 m. Wyżej wymienione czwartorzędowe struktury wodonośne zasilane są przez wody głębokiego krążenia, infiltrowane z terenów przyległych obszarów wysoczyznowych i w znacznie mniejszym stopniu wody powierzchniowe. W utworach trzeciorzędowych występują generalnie dwa poziomy wodonośne: oligoceński i mioceński. Tworzą je ilaste utwory plicenu oraz mioceńskie piaski drobno i średnioziarniste. Na terenie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Gminy Duszniki, w miejscowości Niewierz, zlokalizowany był punkt pomiarowo-kontrolny należący do monitoringu sieci krajowej.

Obszar Gminy Duszniki znajduje się w zlewniach następujących rzek:

- Mogilnicy Górnej (Mogilnicy),
- Mogilnicy Wschodniej,
- Samicy Stęszewskiej,
- Samy.

Dorzecze Mogilnicy zajmuje większą część gminy. Zlewnia Samicy zajmuje część południowowschodnią, rzeka jest dopływem Kanału Mosińskiego. Natomiast zlewnia rzeki Samy – północno-wschodni kraniec gminy, dopływ jeziora Bytyńskiego. Rzeką Mogilnicą nazywane są trzy ciek łączące się ze sobą w rejonie Wojnowic i Troszczyzna. Jako podstawowy ciek przyjmuje się Mogilnicę Górną nazywając ją Mogilnicą, pozostałe ciek o nazwach Mogilnica Wschodnia i Mogilnica Zachodnia uznano za jej dopływy. Mogilnica Górna i Wschodnia przepływają przez gminę Duszniki. W dolnym biegu koryto rzeki dzieli się ponownie na 2 ramiona: Kanał Prut I, odprowadzający 60% wód do Kanału Mosińskiego i Kanał Prut II odprowadzający wody do Obry. Pod względem administracyjnym zlewnia rzeki leży na terenie gmin: Pniewy, Duszniki, Buk, Lwówek, Kuślin, Buk, Opalenica, Granowo.

Całkowita długość Mogilnicy wynosi 67,3 km powierzchnia zlewni to 700 km². Rzeka wypływa z Jeziora Pniewskiego położonego na wysokości 94,1 m n.p.m. Ujście Mogilnicy do Kanału Mosińskiego przez Kanał Prut I następuje w miejscowości Sepno na wysokości 70 m n.p.m. Na terenie podmokłego zagłębienia wysłanego torfem, około 4 km poniżej Turkowa, Mogilnica zbliża się na odległość 0,5 km do Mogilnicy Wschodniej. Stwarza to możliwość kontaktowania się wód obu dorzeczy. Deniwelacje w zlewni osiągają 5 do 10 m.

Najważniejszymi dopływami są:

- prawobrzeżna Mogilnica Zachodnia,
- lewobrzeżna Mogilnica Wschodnia o długości 22,6 km i powierzchni zlewni 133,1 km² uchodząca do Mogilnicy w 32,4 km w miejscowości Wojnowice. Wypływa z sieci rowów na podmokłych łąkach położonych około 1,5 km na południowy-zachód od wsi Wilczyna w gminie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Duszniki. Górna część zlewni ma charakter pagórkowatej moreny czołowej zbudowanej z glin i żwirów z licznymi zagłębieniami wypełnionymi wodą oraz gliniastej moreny dennej.

Zlewnię Mogilnicy budują gliny i piaski strefy moreny czołowej. W obniżeniach torfy.

Deniwelacja terenu 10-15 m. Niewielkie fragmenty północnej zlewni (okolice Pniew) zbudowane z piasków sandrowych stanowią obszary bardzo korzystne pod względem infiltracyjnym. Również obszar wysoczyzny niedaleko miejscowości Duszniki charakteryzuje się korzystnymi warunkami infiltracji wód. Duża chłonność gruntów wymaga zachowania szczególnej ostrożności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej w celu zapobieżenia degradacji środowiska i ochrony zasobów wód podziemnych. Znacznie mniejsze prawdopodobieństwo zasilania lub skażenia przez infiltrację występuje na obszarach zbudowanych z glin zwałowych, zaliczone są do bardzo niekorzystnych podtypów infiltracyjnych. Dotyczy to prawie całej zlewni Mogilnicy z wyjątkiem wyżej wspomnianych fragmentów oraz zachodnich obszarów odwadnianych przez Mogilnicę Zachodnią i Dopytyw spod Władysławowa.

Przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w zakresie świadczenia usług wodociągowo-kanalizacyjnych na terenie gminy Duszniki jest Komunalny Zakład Budżetowy w Dusznikach. Zakład zajmuje się m.in.:

- produkcją wody w 3 nowoczesnych stacjach uzdatniania wody,
- eksploatacją sieci wodociągowej,
- odbiorem ścieków poprzez sieć kanalizacyjną,
- oczyszczaniem ścieków w 3 oczyszczalniach ścieków.

Wszystkie eksploatowane przez Zakład obiekty stanowią własność Gminy Duszniki.

Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosi 1.167. Oznacza to, iż blisko 72% terenu Gminy podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Całkowita długość sieci to ok. 98,4 km. Sieć jest systematycznie rozbudowywana zgodnie z przyjętym programem na lata 2005-2015.

Od 2005 roku wdrażany był „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w gminie Duszniki na lata 2005-2015”, którego celem było podjęcie działań w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej. Działania te dotyczyły w szczególności:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- integracji i rozbudowy systemów wodociągowych,
- zapewnienia niezbędnych dostaw wody do terenów aktywizacji gospodarczej,
- stopniowej wymiany wyeksploatowanych przewodów wodociągowych.

Największe potrzeby inwestycyjne występowały 10 lat temu w dziedzinie gospodarki ściekowej i wymagały kompleksowego uregulowania. Systemem kanalizacji zbiorczej do roku 2005 udało się objąć 25% mieszkańców gminy Duszniki. Docelowo kanalizacją planowano objęcie 76% ludności, a 24% korzystać miało z przydomowych oczyszczalni ścieków.

W latach 2005-2015 zaplanowano i zrealizowano:

- budowę ponad 85 km sieci kanalizacyjnych,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Podrzewiu,
- budowę 365 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- integrację i rozbudowę systemów wodociągowych,
- stopniową wymianę wyeksploatowanych odcinków wodociągów.

Wartość planowanych zadań oszacowano na ok. 32,7 mln zł.

Teren Gminy zaopatrywany jest w wodę „produkowaną” w 3 stacjach wodociągowych, które zostały zmodernizowane w ostatnich latach: w Dusznikach, Kunowie i Sarbii. Stacje te wydobywają wodę ze studni głębinowych (60-80 m głębokości) i po uzdatnieniu na naturalnych filtrach żwirowych tłoczą do sieci wodociągowych ze stałym ciśnieniem. Zaletą takiego systemu uzdatniania wody jest wykorzystywanie w tym procesie jedynie naturalnych metod - nie stosuje się żadnych metod chemicznych. Zminimalizowano również dawkowanie środka dezynfekującego wodę - woda chlorowana jest jedynie podczas planowego płukania i dezynfekcji wodociągów lub w sytuacji zagrożenia skażeniem bakteryjnym. Omawiane stacje wyposażone są w agregaty prądotwórcze, co pozwala na zapewnienie ciągłości ich pracy.

Wszystko to powoduje, że dostarczana odbiorcom woda jest dobrej jakości - z nawiązką spełnia rygorystyczne normy sanitarne, a jej skład chemiczny i smak jest powodem do zadowolenia dla służb wodociągowych.

System wodociągowy na terenie gminy Duszniki liczy ok. 208 km (a wraz z przyłączami ponad 216 km). Zaopatruje on w wodę niemal 1,7 tys. odbiorców, co daje niemal 100% zwodociągowanie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Blisko 75% terenu Gminy podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Sieć jest systematycznie rozbudowywana zgodnie z przyjętym programem na lata 2005-2015.

W dalszym ciągu należy dążyć do skanalizowania 100% obszaru Gminy poprzez planowane w tym zakresie inwestycje.

Podczas sesji w dniu 23 lutego 2005 r. Rada Gminy Duszniki uchwaliła "Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych w gminie Duszniki na lata 2005-2015". Plan określa zamierzenia inwestycyjne na najbliższe 11 lat mające doprowadzić do uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy oraz stworzenia niezawodnego systemu zaopatrzenia w wodę..

W latach 2005-2015 zaplanowano i zrealizowano:

- budowę ponad 85 km sieci kanalizacyjnych,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Podrzewiu,
- budowę 365 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- integrację i rozbudowę systemów wodociągowych,
- stopniową wymianę wyeksploatowanych odcinków wodociągów.

Wartość planowanych zadań oszacowano na ok. 32,7 mln zł.

Poniżej podano wyliczoną powierzchnię całkowitych zlewni ścieków deszczowych z poszczególnych dróg:

	Powierzchnia		Qrok [m ³ /rok]
	ha	m ²	
Drogi gminne	4,2841	42841	18572,00
Drogi powiatowe	0,196	1960	850,00
Drogi wojewódzkie	3,8152	38152	16539,00

Należy jednak wskazać na konieczność maksymalnego retencjonowania wód opadowych i roztopowych w obrębie tej samej zlewni.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Stopień zagrożenia środowiska przyrodniczego Gminy Duszniki najbardziej widoczny jest w hydrosferze. Zasoby wodne obszaru ubożeją na skutek użytkowania gospodarczego.

Zanieczyszczone wody powierzchniowe odgrywają istotną rolę w zasilaniu wód podziemnych, a istniejące warunki litologiczne stwarzają możliwości infiltracji skażeń z gleby, a pośrednio także z atmosfery w ich głąb. Zawodzi także infrastruktura techniczna – wodociągowanie następuje dużo szybciej niż budowa systemów kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków o odpowiedniej przepustowości. Oprócz tego istnieją nieszczelne szamba oraz nielegalne zrzuty nieczystości płynnych do rowów lub na powierzchnię.

W związku z zapisami Traktatu Akcesyjnego oraz Dyrektywy Ściekowej 91/271/EWG w aglomeracjach (powyżej 2000 RLM) zgodnie z KPOŚK poziom obsługi zbiorczym systemem kanalizacji do 31.12.2015 r. powinien być bliski 100% powstających w aglomeracji RLM. Konsekwencje nie uzyskania tego poziomu będą ponosić gminy. Gmina zamierza zintensyfikować działania mające na celu podłączenie do sieci jak największej ilości mieszkańców. Należy przy tym zwrócić uwagę na możliwość uzyskania dofinansowania na wykonanie przyłączy. Konieczne jest zinwentaryzowanie obiektów znajdujących się w obrębie już istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wymuszenia podłączenia się do sieci. Kolejną ważną sprawą mającą na celu realizację właściwego poziomu obsługi systemem kanalizacji jest stworzenie rejestru oczyszczalni przydomowych zlokalizowanych w granicach Gminy. Oczyszczalnie te zgodnie z projektem Rozporządzenia w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz Dyrektywy, będą musiały spełniać parametry oczyszczonych ścieków także jak w zbiorczej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji (np. redukcja biogenów).

Usługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków realizowane są na terenach intensywnej zabudowy w sposób zbiorowy (ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków) lub na terenach o zabudowie rozproszonej w sposób indywidualny (ustawy: Prawo budowlane, Prawo wodne, Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa, celem strategicznym do realizacji jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Ten długofalowy cel powinien być osiągnięty do 2015 r., tak jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej dyrektywa 2000/60/WE (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W myśl ustaleń strategicznych, wizją przyszłości Gminy Duszniki jest jej funkcjonowanie według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój. W strategii zrównoważonego rozwoju gminy główny nacisk kładzie się na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Dla realizacji tego celu przewidziano następujące, priorytetowe kierunki działań:

a) gospodarka ściekowa i ochrona wód

Cele szczegółowe

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych
- ograniczenie odpływu zanieczyszczeń ze źródeł liniowych;
- wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie ograniczania ilości odprowadzanych ścieków oraz ich oczyszczania;

Priorytetowe kierunki działań

- wyeliminowanie zrzutów nieczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków (komunalnych i przemysłowych) do wód otwartych i gruntu, poprzez:
 - modernizację (przebudowę-rozbudowę) oczyszczalni ścieków;
 - realizację sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami i rurociągami tłocznymi oraz egzekwowanie przyłączenia się do realizowanych i istniejących sieci kanalizacyjnych;
 - realizację sieci kanalizacji deszczowej.

b) gospodarka wodna

Cele szczegółowe

- Zmniejszenie zużycia wody do celów socjalnych i przemysłowych
- Przeciwdziałanie zanieczyszczaniu wód podziemnych
- Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w wodę

Priorytetowe kierunki działań

- Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą
- dalsza rozbudowa sieci wodociągowej

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- Kontrola eksploatacji indywidualnych ujęć wody – studni i likwidacja ujęć nieużytkowanych
- Rozpoznanie potrzeby ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody i ewentualne wdrożenie ograniczeń przewidzianych dla ochrony wód
- Modernizacja (przebudowa-rozbudowa) ujęć wód podziemnych.

Gmina Duszniki podobnie jak cała Wielkopolska znajduje się pod dominującym wpływem powietrza polarno-morskiego, które latem przynosi ochłodzenie, znaczne zachmurzenie nieba i częste opady, a zimą ocieplenie i odwilż. Ze wschodu i z południa napływają też, choć z mniejszą częstością, suche masy powietrza kontynentalnego. Pozostałe typy mas powietrza, ze względu na rzadkość występowania nie odgrywają znaczącej roli w kształtowaniu klimatu gminy.

Taka cyrkulacja determinuje rozkład kierunku i prędkości wiatru. Przeważają wiatry z sektora zachodniego, głównie z kierunku W i SW /36%. Udział wiatrów z sektora wschodniego nie przekracza w roku 27 %. Wiatry z kierunku S, SW, SE wieją przez 36 % dni w roku.

Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 3.5 m/s. Najwyższą prędkością charakteryzują się wiatry zachodnie. Maksymalne prędkości wiatru notowane są w zimie i wiosną. Minimum prędkości wiatru występuje w lecie. Średnio w roku, przeważają wiatry słabe o prędkości 1-3 m/s.

Średnia roczna temperatura powietrza, z wielolecia 1951-2000, rzędu /8.0-8.3⁰C/ jest wynikiem wystąpienia skrajnie wysokich temperatur w ostatnim 10-leciu, często przekraczających 9.0⁰ C. Średnia półroczna letniego wynosi 13.9⁰ C, zimowego 2.4⁰ C. W lipcu temperatury maksymalne przekraczają 30⁰ C. Okres średnich dobowych temperatur powyżej 0⁰ C rozpoczyna się wczesną wiosną i utrzymuje do późnej jesieni. Zimy są krótkie i często bezśnieżne.

Roczna suma opadów przekracza 500 mm /517 mm/. Maksymalna suma roczna wynosi 628 mm, minimalna 339 mm. Najwyższe opady występują w okresie letnim, co jest związane z wystąpieniem burz. Pokrywa śnieżna notowana jest, zwłaszcza w ostatnim 20-leciu epizodycznie i utrzymuje się przez kilka dni.

Według istniejących opracowań IMGW, Gmina Duszniki, leży w II klasie zasobów wiatrowych /w skali V stopniowej/. Orientacyjny zasób energii wiatru w roku wynosi około 560 kWh z m² powierzchni skrzydeł turbiny na wysokości 10 m w „O” klasie szorstkości. Wartość ta

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

świadczy o możliwości korzystania z energii wiatrowej do celów gospodarczych. Wybór punktowych, optymalnych lokalizacji elektrowni wiatrowych, wymaga jednak prowadzenia rocznej serii pomiarów lub symulacji jednym z istniejących modeli numerycznych np. WasP.

Gminę Duszniki charakteryzuje brak większych rzek. Niemniej sieć wodna tego obszaru jest stosunkowo bogata, ze względu na istniejące cieki.

Wielkopolska to region o przewadze ziem rolniczych, charakteryzujący się wysokimi plonami oraz znaczną obsadą zwierząt na 100 ha użytków rolnych. Jest to wynikiem tradycyjnie wysokiej kultury rolnej i poziomu gospodarowania. Po wejściu do Unii Europejskiej spodziewane jest jednak zmniejszenie się roli rolnictwa w kształtowaniu przyszłych struktur obszarów wiejskich.

W Strategii Wojewódzkiej zakłada się wielofunkcyjny rozwój wsi w zakresie infrastruktury otoczenia rolnictwa oraz zagospodarowanie w tych dziedzinach nadwyżki osób, dziś zatrudnionych w rolnictwie. Pozwoli to zintensyfikować produkcję rolną i stworzyć gospodarstwa towarowe, zdolne do kooperacji i wolnej konkurencji z gospodarstwami farmerskimi krajów Unii Europejskiej.

Używanie słomy i drewna jako paliwa energetycznego, obniża zużycie paliw kopalnych, sprzyja ochronie środowiska /mniejsza emisja tlenków azotu i ditlenku siarki oraz gazów cieplarnianych/ oraz zwiększa dochody sektora rolniczego.

Potencjał energii słonecznej istniejący w powiecie, w tym w Gminie Duszniki klasyfikuje się jako III stopień /w skali IV stopniowej/. Zasób energii gminy waha się od 900 - 950 kWh/m²x rok. Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie jego w energię użyteczną.

Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, natomiast nie zaspokoi, ze względu na dużą zmienność dobową i sezonową w pełni potrzeb grzewczych i przemysłowych. Należy również wspomnieć o ogniwach fotowoltaicznych, które pomimo jeszcze utrzymujących się wysokich kosztów budowy będą miały coraz większe zastosowanie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Prognozowane kierunki zmian

- zainicjowanie przez Samorząd modelowych instalacji wykorzystujących OZE i ułatwienie możliwości pozyskania funduszy strukturalnych,
- przeprowadzanie edukacji mieszkańców w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii,
- opracowanie programu oszczędzania energii dla gmin z uwzględnieniem wykorzystania energii odnawialnej, stanowiącego impuls do rozwoju drobnej przedsiębiorczości opartej o wykorzystanie OZE,
- zastępowanie przez wytwórców słomy lub odpadów drewna, kotłów węglowych - kotłami zasilanymi biomasą,
- wdrożenie instalacji pilotażowych w zakresie wykorzystania energii słonecznej /do podgrzewania wody na cele bytowe w budynkach komunalnych lub użyteczności publicznej/ oraz wiatrowej /na potrzeby własne mieszkańców/.

Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

- prowadzenie edukacji mieszkańców /dorosłych i młodzieży/ w zakresie m.in. skutków spalania w piecach odpadów oraz sposobów oszczędzania ciepła,
- prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie wykorzystywania OZE,
- eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych, na rzecz paliw niskoemisyjnych i energii elektrycznej,
- zastąpienie kotłów węglowych o przestarzałej konstrukcji kotłami węglowymi niskoemisyjnymi,
- spalanie w urządzeniach grzewczych paliwa, jakie dopuszcza atest urządzenia.

Termomodernizacja budynków:

Budynki stanowią potencjalne siedlisko chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. jerzyka (*apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*). Zgodnie z § 7 pkt 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (dz. U. Nr 237, poz. 1419) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków, termin i sposób wykonania prac należy każdorazowo dostosować do ich okresów lęgowych.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zagadnienia dotyczące ochrony powietrza uregulowane są w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska /t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1232 ze zm./.

Regulacje związane z ochroną powietrza opierają się na ustawie i rozporządzeniach związanych z ochroną jakości powietrza oraz ochroną przed emisjami.

Celem standardów emisyjnych jest ograniczenie ładunku gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza, niezależnie od sposobu ich wprowadzania.

Ograniczenie ładunku może być realizowane przez:

- normowanie stężeń emisyjnych dla określonych procesów technologicznych,
- normowanie wskaźników emisji gazów i pyłów na jednostkę produktu - ogólna idea procedur BAT /najlepsza dostępna technologia/.

Podstawowym instrumentem, za pomocą którego powinien być kształtowany poziom emisji i realizowane zasady ochrony powietrza, jest pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Ochrona przed emisjami jest prowadzona równolegle z ochroną jakości powietrza, gdyż te działania wzajemnie się warunkują. Ustalenie wymagań jakościowych jest sprecyzowaniem celów ochrony, które powinny być osiągnięte poprzez odpowiednie kształtowanie emisji.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska ochrona powietrza polega na zapewnieniu możliwie najlepszej jego jakości, określonej za pomocą „dopuszczalnych poziomów substancji”. Poziomy te mają charakter standardów emisyjnych. Szczególnym rodzajem norm jakościowych ustalonych dla powietrza mogą być standardy jakości zapachowej. Upoważnienie do ich określenia ma jednak charakter fakultatywny i w Polsce nie są one normowane.

Ustalenie wymagań jakościowych jest pierwszym etapem działań na rzecz ochrony powietrza. Podstawowym założeniem jest obowiązek dotrzymywania bądź przywracania naruszonych poziomów, kolejnym więc niezbędnym działaniem jest badanie ich przestrzegania. Ocena jakości powietrza i obserwacja zmian prowadzona jest w ramach państwowego monitoringu powietrza.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Dla realizacji tego obowiązku, dokonano podziału terytorium całego kraju na strefy, by przez dokonanie pomiarów jakości powietrza wg ustalonych metodyk, wskazać obszary, gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz dopuszczalnej częstości przekraczania tych poziomów.

Ocena przestrzegania dopuszczalnych poziomów w poszczególnych strefach jest dokonywana corocznie.

Dla obszarów stref, na których stwierdzone zostały naruszenia polegające na przekroczeniu dopuszczalnego poziomu choćby jednej substancji powiększonego o margines tolerancji, konieczne jest przyjęcie programu naprawczego. Zarząd województwa w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

W 2013 r. w województwie wielkopolskim weszły w życie uchwały Sejmiku ustalające trzy programy ochrony powietrza (POP) dla aglomeracji Poznań, miasta Kalisz i strefy wielkopolskiej.

W POP dla strefy wielkopolskiej m.in. poddano analizie źródła emisji oraz ich wpływ na środowisko i zdrowie ludzi. Przygotowano również harmonogram rzeczowo-finansowy określający zadania średnio- i długoterminowe mające na celu poprawę jakości powietrza.

Wśród zapisanych w POP propozycji działań można wymienić:

- obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego przez podłączenie mieszkańców do miejskiej sieci ciepłej,
- wymiana niskosprawnych kotłów na paliwo stałe na kotły węglowe zasilane automatycznie, na kotły gazowe, olejowe, na biomasę,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci pomp ciepła, kolektorów słonecznych, które stanowiłyby uzupełniające źródło pozyskiwania energii ciepłej,
- działania termomodernizacyjne,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- zmianę środków transportu komunikacji miejskiej na autobusy zasilane paliwem CNG, LNG,
- tworzenie przyjaznych dla środowiska stref ograniczenia transportu, popularyzację transportu miejskiego oraz rowerowego.

W oparciu o materiały, takie jak strategie, programy i informacje pozyskane z organów administracji samorządowej, za przedsięwzięcia własne i koordynowane gminy wynikające ze stanowiska organów samorządu lokalnego i społeczeństwa należy uznać następujące działania w celu zmniejszenia poziomu niskich emisji i poprawy infrastruktury drogowej:

- opracowanie i wdrożenie planów gospodarki energetycznej w gminach,
- promowanie alternatywnych odnawialnych źródeł energii,
- wdrożenie programu termomodernizacji przedsięwzięć,
- utwardzanie dróg, renowacje nawierzchni dróg, tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego i rowerowego,

Przy wyborze i hierarchii podanych wyżej przedsięwzięć, wynikających z dokumentów wojewódzkich, powiatowych i gminnych, powinny obejmować następujące kryteria:

- kryterium zgodności przedsięwzięcia z polityką państwa, programem ochrony środowiska województwa oraz strategią zrównoważonego rozwoju gmin,
- kryterium wynikające z uwarunkowań szeroko pojętego prawa ochrony środowiska,
- kryterium wynikające z uwarunkowań stanu jakości powietrza prognozowanego zgodnie z przewidywanymi kierunkami zmian,
- kryterium kosztów przedsięwzięcia i czasu trwania jego realizacji,
- kryterium wpływu realizacji przedsięwzięcia na sprawność zarządzania stanem w środowisku w obrębie gminy i dokonywania jego oceny.

Dominujący wpływ na stan jakości powietrza w gminie, a także uciążliwość sygnalizowaną przez mieszkańców, jest ważna niska emisja i zapachy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Podstawowym przedsięwzięciem, mającym na celu likwidację tego zjawiska jest sukcesywna gazyfikacja gminy, w miarę oddawania kolejnych terenów inwestycyjnych.

Emisję niską można również ograniczyć poprzez zmniejszenie zużycie paliwa stałego a więc przez montowanie kotłów o wysokiej sprawności spalania paliwa, spalaniu w kotłach paliwa, które dopuszcza jego atest lub dokumentacja techniczno-ruchowa, zaprzestaniu spalania w kotłach odpadów, termoizolacja budynków.

Działania te, w dużej mierze poza inwestycyjne, zmniejszą zapotrzebowanie na energię ciepłą i tym samym ograniczą emisję gazów i pyłów do powietrza.

Drewno pozyskiwane z terenów leśnych, z plantacji roślin energetycznych oraz odpady drewna z stolarni, tartaków, zakładów mebli i galanterii drewnianej mogą być wykorzystywane do wytwarzania energii cieplnej, w kotłach przystosowanych do ich spalania.

Wpływ na różne aspekty zrównoważonego rozwoju gminy w tym na wielkość emisji ma modernizacja dróg, polegająca na utwardzeniu wszystkich dróg oraz na zapewnieniu płynności ruchu. Nie utwardzone drogi powiatowe i gminne mogą stanowić znaczące źródło emisji pyłu.

Mimo zwiększenia się natężenia ruchu na drogach, nie przewiduje się pogorszenia stanu czystości powietrza wzdłuż tras komunikacyjnych, gdyż stare samochody będą wycofywane z eksploatacji, natomiast nowe będą musiały spełniać normy EURO określone Dyrektywami obowiązującymi w państwach członkowskich UE.

Przez południową część Gminy (rejon wsi Wilkowo) przebiega autostrada A-2 Świecko - Poznań - Warszawa. Węzeł autostradowy jest zlokalizowany na przecięciu z drogą wojewódzką nr 307 Buk - Poznań w gminie Buk. Dostępność do autostrady jest możliwa poprzez węzły autostradowe. Po północnej i południowej stronie autostrady, w rejonie Sędzinka i Zalesia, znajdują się MOP-y (Miejsca Obsługi Podróżnych).

Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 92 o znaczeniu międzyregionalnym Świecko – Warszawa. Droga nr 92 przebiega przez północną część Gminy.

Dla drogi wojewódzkiej nr 306 wskazane jest utrzymanie rezerw terenowych (pas szerokości 20 m) dla obejść drogowych wsi Duszniki i Sękowo ze względów funkcjonalnych, ponieważ obecna droga przebiega przez obszar obu wsi i ma charakter ulicy obsługującej przylegającą zabudowę.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Drogi powiatowe stanowią podstawową sieć dla ruchu lokalnego. Sieć 17 dróg powiatowych o nawierzchni asfaltowej zapewnia połączenie pomiędzy wsiami w gminie i poza jej obszarem: Są to drogi:

- 1870P Kaźmierz - Grzebienisko - Wierzeja - Buk
- 1881P Jakubowo - Brody
- 1879P Podrzewie - Lubosina
- 1883P Duszniki - Podrzewie
- 1882P Duszniki - Chełmno
- 2734P Duszniki - Brody - Pakosław
- 1885P Duszniki - Michorzewo
- 1884P Duszniki - Młynkowo
- 1886P Wilczyna - Kunowo
- 1887P Kunowo - Mieściska
- 1889P Sędziny - Wierzeja
- 1888P Sarbia - Sędziny
- 1890P Grzebienisko - Ceradz Dolny - Ceradz Kościelny
- 1891P Grzebienisko - Gaj Wielki
- 1892P Ceradz Dolny Brzoza - Żegowo
- 1893P Wilkowo – Niepruszewo
- 1894P Wilkowo – Sędzinko
-

Z ważniejszych dróg gminnych należy wymienić 19 tras:

- Niewierz - Turowo
- Kunowo - Bytyń
- Zakrzewo - Śliwno

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

- Niewierz - Podrzewie
- Podrzewie - Młynkowo
- Sękowo - Krzeszkowice
- Sędziny - Grzebienisko
- Sękowo - Podrzewie
- Podrzewie - Chełminko - Chełmno
- Ceradz Dolny - Kalwy
- Młynkowo - Ludowo
- Brzoza - Żegowo
- Niewierz - Chełmno
- Zakrzewko - Sędziny
- Kunowo Huby - Młynkowo
- Brzoza - Kalwy
- Grodziszczko - Wysoczka
- Sędziny - Niegolewo
- Zalesie - Turkowo

Dla dróg gminnych wymagana jest co najmniej nawierzchnia gruntowa ulepszona (profilowana, żużłowa, tłuczniowo-żwirowa, itp.).

Długości dróg	Autostrady	Drogi ekspresowe	Drogi krajowe	Drogi wojewódzkie	Drogi powiatowe	Drogi gminne	Drogi pozostałe
Długość dróg na terenie gminy wg kategorii [km]	5	-	7	15	76	93,2	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Inwestycje planowane w zakresie dróg gminnych:

1. Modernizacja ul. Leśnej w miejscowości Niewierz na odcinku 470 m.,
2. Modernizacja ul. Wiśniowej i Lipowej w miejscowości Sękowo na odcinku 550 m.,
3. Przebudowa drogi Wilczyna-Sękowo.

Hałas jest uciążliwością o powszechnym zasięgu społecznym – dotyczy wszystkich obywateli, wpływa niekorzystnie na ich zdrowie, utrudnia ich wypoczynek i regenerację sił, pomniejsza efekty pracy ludzkiej, zwiększa prawdopodobieństwo wypadku przy pracy.

Zagrożenie hałasem występuje na terenie całego kraju we wszystkich działach gospodarki narodowej, w środowisku zamieszkania, pracy i odpoczynku człowieka, w tym również w środowisku naturalnym, zakłócanym działalnością człowieka.

Mówiąc o ochronie środowiska przed hałasem, często wspomina się o właściwym klimacie akustycznym, przez co rozumie się zespół zjawisk akustycznych zachodzących w środowisku, wywołanych źródłami hałasu znajdującymi się w tym środowisku lub poza nim. Rozróżnia się klimat akustyczny naturalny np. w pobliżu morza (szum morza), w puszczy (szum drzew, śpiew ptaków, itp.) oraz sztuczny, ukształtowany w wyniku działalności człowieka.

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia Gminy Duszniki, wielkości zajmowanego obszaru, stopnia zurbanizowania, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Hałas przemysłowy może powodować lokalnie istotne przekroczenie norm, jednak jego zasięg jest stosunkowo mniejszy, a techniczne możliwości oraz koszty jego likwidacji, ze względu na punktowy charakter, są łatwiejsze do zaakceptowania. Poważny problem stanowią małe zakłady rzemieślnicze i usługowe powstające na terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej, ponieważ ich powstanie często wymyka się spod kontroli służb ochrony środowiska.

Najskuteczniejsze działania można podejmować zanim jeszcze inwestycja powstanie. Walka z hałasem gdy inwestycja jest istniejącą jest sprawą skomplikowaną. Po zrealizowaniu inwestycji problem zastosowania zabezpieczeń przeciwhałasowych należy do trudniejszych (wykrycie źródła hałasu, wysoki koszt zaprojektowania i wykonania zabezpieczeń). Dlatego też jedną z istotniejszych przyczyn występowania problemów związanych z uciążliwością akustyczną jest właściwa lokalizacja obiektów uciążliwych akustycznie na terenach wymagających komfortu akustycznego. Wobec powyższego jedną z najprostszych metod uniknięcia problemów

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

związanych z hałasem, jest oddzielenie od siebie terenów o kolidujących funkcjach. Istniejące zakłady przemysłowe i warsztaty, powodując nadmierną emisję hałasu w kierunku terenów chronionych, powinny być wyposażone w urządzenia zabezpieczające środowisko przed hałasem. Nowe zakłady przemysłowe należy lokalizować na terenach przeznaczonych pod przemysł.

Do chwili obecnej na terenie Gminy Duszniki nie utworzono obszaru ograniczonego użytkowania – ze względu na przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Prognozując zmiany akustyczne środowiska w Gminie należy odnieść się do występujących ogólnokrajowych zmian gospodarczych.

W przyszłości będzie następować zmniejszenie ilości źródeł hałasu przemysłowego i ograniczenie jego zasięgu, zgodnie z obserwowaną tendencją do upadku dużych nienowoczesnych obiektów przemysłowych oraz do wzmocnienia działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska.

Opierając się na dostępnych materiałach w postaci strategii, programów i informacji pozyskanych z organów administracji samorządowej za przedsięwzięcia własne gminy, wynikające ze stanowiska organów samorządu lokalnego i społeczeństwa należy uznać:

- uchwalenie ograniczeń w zakresie korzystania ze środowiska, w tym w szczególności kreowanie komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno-krajobrazowych,
- renowację nawierzchni dróg gminnych,
- tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego i rowerowego,
- dbałość o prawidłowy przebieg procedur w sprawie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy,
- wzmocnienie funkcji kontrolnej,
- wymianę informacji o stanie akustycznym środowiska i jego ochronie oraz promocję zachowań proekologicznych,
- działania organizacyjno-inwestycyjne na rzecz zmiany systemu transportu zbiorowego,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- budowę ścieżek rowerowych, prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej przy drogach gminnych.

Dokonując wyboru i hierarchii wymienionych wyżej przedsięwzięć wynikających z dokumentów rządowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, należy przyjąć następujące kryteria:

- kryterium zgodności przedsięwzięcia z polityką państwa, programem ochrony środowiska oraz strategią zrównoważonego rozwoju gminy,
- kryterium wynikające z uwarunkowań szeroko pojętego prawa ochrony środowiska,
- kryterium wynikające z uwarunkowań stanu akustycznego środowiska prognozowanego zgodnie z przewidywanymi kierunkami zmian,
- kryterium wielkości i zasięgu zagrożenia hałasem,
- kryterium ochrony terenu przed hałasem,
- kryterium kosztów przedsięwzięcia i czasu trwania jego realizacji,
- kryterium wpływu realizacji przedsięwzięcia na sprawność zarządzania stanem akustycznym środowiska w obrębie gminy i dokonywania jego oceny.

Priorytetem, z uwagi na stan zagrożenia i zasięg, a także uciążliwość sygnalizowaną przez mieszkańców gminy, jest hałas drogowy. Sporządzając listę przedsięwzięć, które winny wejść w skład programu, główny nacisk położono na wprowadzenie systemu zarządzania stanem akustycznym środowiska zintegrowanego pomiędzy gminą i powiatem. Inwentaryzacja miejsc zagrożonych hałasem pozwoli na podjęcie optymalnych działań naprawczych.

Ważne jest wzmocnienie funkcji kontrolnej gminy, posiadającej kompetencje wynikające z ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz przepisów związanych. Koniecznym w tym zakresie będzie uporządkowanie planowania przestrzennego pod kątem wprowadzenia w miejscowych planach zasad ochrony przed hałasem.

Pola elektromagnetyczne (PEM) występujące w środowisku można podzielić na pola naturalne i pola pochodzenia technicznego (zwane czasami sztucznymi). Ze wszystkich pól naturalnych najlepiej znane jest pole geomagnetyczne. Natężenie tego pola wynosi od 16 do 56A/m. Przy normalnej pogodzie, nad powierzchnią Ziemi, występuje również naturalne pole elektryczne o natężeniu około 120V/m.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Z chwilą wykorzystania energii elektrycznej przez człowieka urządzenia techniczne zaczęły wytwarzać PEM o bardzo różnych częstotliwościach i poziomach natężeń.

Głównymi rodzajami źródeł sztucznych pól elektromagnetycznych występujących w naszym otoczeniu są:

- linie elektroenergetyczne;
- obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowych;
- stacje radiolokacyjne.

W otoczeniu linii elektroenergetycznych występują, rozpatrywane oddzielnie, pola elektryczne i magnetyczne. Z punktu widzenia ochrony środowiska znaczenie mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110kV bądź wyższych. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Do realizacji ww. wymagań niezbędne jest określenie standardów jakości środowiska, za które należy uznać dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku ustanowione na mocy rozporządzeń.

W rozporządzeniu zawarto zasadę, w myśl której dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych określa się dla miejsc dostępnych dla ludności oraz na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Oznacza to, że obiekty będące źródłami pól elektromagnetycznych muszą być projektowane i lokalizowane w taki sposób, aby w miejscach dostępnych dla ludności nie były przekroczone dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych.

Niezbędnym warunkiem zapewnienia właściwego poziomu ochrony środowiska, przed polami elektromagnetycznymi, jest kontrolowanie tegoż środowiska w ramach państwowego monitoringu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Cele i działania w dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi określone w Polityce ekologicznej nie dotyczą samorządów gmin i koncentrują się na:

- opracowaniu przepisów wykonawczych i wytycznych zapewniających wdrożenie ustawy Prawo ochrony środowiska,
- stworzeniu odpowiednich struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych,
- zapewnieniu tym strukturom odpowiedniej aparatury do pomiaru pól elektromagnetycznych,
- opracowaniu projektu bazy danych o polach elektromagnetycznych.

Obiektami radiokomunikacyjnymi o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska oddziaływaniu są:

- duże radiowo-telewizyjne centra nadawcze,
- stacje bazowe telefonii komórkowych.

Monitoring pól elektromagnetycznych zrealizowany został w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa.

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50tysięcy, w pozostałych miastach,
- na terenach wiejskich.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

1. Zestawienie linii SN-15 kV znajdujących się na terenie Gminy Duszniki będących na majątku i w eksploatacji ENEA Operator Sp. z o.o. oraz ich powiązanie z sąsiednimi gminami.

Lp.	Nazwa linii	Typ (rodzaj) lini	Długość linii w [km]		Powiązanie z gminą
1.	Duszniki-Duszniki 11/2/129	kablowa	0,71	0,71	
2.	Duszniki-Kuślin 11/2/130	kablowa	0,52	0,52	
3.	Duszniki-Wilczyzna 11/2/131	kablowa	5,40	5,40	gm. Kaźmierz
4.	Duszniki-Sękowo 11/2/132	kablowa	5,40	5,40	gm. Pniewy
5.	Pniewy - Turowo 11/2/43	napow. - kablowa	69,49	0,63	gm.Pniewy, gm. Kuślin
6.	Tarnowo Podgórne - Kunowo/Buk/ 11/2/53	napow. - kablowa	56,34	6,15	gm. Pniewy, gm. Kaźmierz

2. Zestawienie zbiorcze linii energetycznych znajdujących się na terenie Gminy Duszniki będących na majątku i w eksploatacji ENEA Operator Sp. z o.o.:

Lp.	Napięcie znamionowe linii w [kV]	X 2010		X 2014	
		Długość linii w [km]	w tym linie kablowe	Długość linii w [km]	w tym linie kablowe
1	WN-110	22,25	0	19,61	0
2	SN-15	119,058	3,748	137,851	18,792
3	nn-0,4 kV	146,441	20,171	170,689	34,409

- 3.Odbiorcy zlokalizowani na terenie Gminy Duszniki zasilani są ze stacji WN/SN:

- Duszniki,
- Tarnowo Podgórne

- 4.Stacje transformatorowe znajdujące się na terenie Gminy Duszniki będące na majątku i eksploatacji RD i odbiorców.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

rok	liczba stacji transf. 15/0,4 kV będących własnością ENEA Operator [szt.]	liczba stacji transf. 15/0,4 kV będących własnością odbiorców [szt.]
2010	110	14
2014	121	15

5. Lokalne źródła energii elektrycznej - na terenie Gminy Duszniki brak jest lokalnych źródeł energii elektrycznej, natomiast na przedmiotowym terenie planowane do przyłączenia są:

Lp.	Nazwa obiektu	Typ źródła wytwórczego	Moc [kW]
1	FW Sędziny	farma wiatrowa	7500
2	EB Wilczyna	elektrociepłownia	999

6. Plan rozwoju ENEA Operator Sp. z o.o. na lata 2014-2019 dotyczący Gminy Duszniki obejmuje:

- Modernizację sieci SN i nn.
- Przyłączenie odbiorców do sieci SN i nn.
- Przyłączenie źródeł wytwórczych do sieci SN.

Na terenie Gminy Duszniki w 2011 roku powstała stacja elektroenergetyczna GPZ110/15kV w Dusznikach.

Głównym celem w zakresie ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska dążenie do utrzymania poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, jeśli nie są one dotrzymane.

W najbliższym czasie zintensyfikowane będą badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Rola gminy w tym zakresie polegać będzie na współpracy ze służbami kontrolno-pomiarowymi, tj. na identyfikacji miejsc wymagających badań.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Jako kolejny cel należy przyjąć zasadę nie wprowadzania zabudowy mieszkaniowej na tereny zagrożone występowaniem pól elektromagnetycznych o poziomach przekraczających poziomy dopuszczalne.

Do realizacji tych celów wprowadza się następujące działania:

- współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi w zakresie nadzoru nad obiektami emitującymi pola elektromagnetyczne,
- przestrzeganie przez samorząd gminy wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska dotyczących prowadzenia procedur ocen oddziaływania na środowisko podczas ustalania warunków zabudowy oraz udzielania pozwolenia na budowę dla stacji i linii elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym,
- lokalizowanie obiektów emitujących pola elektromagnetyczne w sposób nie powodujący przekroczenie standardów ochrony jakości środowiska,
- lokalizowanie linii elektroenergetycznych o napięciu 110kV i wyższym poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego tras przebiegu linii elektroenergetycznych wysokich napięć poprzez pozostawienie w ich sąsiedztwie przestrzeni wolnej od zabudowy.

Lista proponowanych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach programu.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

LP	TYTUŁ PROJEKTU	OKRES REALIZACJI	WARTOŚĆ PROJEKTU	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PLANOWANE NAKŁADY W LATACH 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Podrzewiu	2015	64 750,47	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
2.	Nasadzenie drzew i krzewów na zamkniętym, zrekultywowanym składowisku odpadów w Grzebienisku	2015	18 608,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sędzinko	2016-2017	6 140 000,00	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
4.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Grzebienisko	2016-2017	4 500 000,00	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
5.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Dusznikach i Grzebienisku	2016-2018	Zadanie jest dopiero na etapie sporządzania dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
6.	Budowa oświetlenie ulicznego LED w miejscowościach Gminy Duszniki (Duszniki, Podrzewie, Sędzinko)	2015-2018	551 304,91	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Planowane nakłady: W 2015 r.: 51 304,91; w 2016 r.: 50 000,00; w 2017 r.: 350 000,00; w 2018 r.: 100 000,00.
7.	Budowa sieci kanalizacji deszczowej w Mieściskach	2016-2018	260 000,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
8.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Dusznikach	2016-2019	1 100 000,00	Budżet Gminy Duszniki	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
9.	Termomodernizacja i modernizacja energetyczna budynków Szkoły Podstawowej w Grzebienisku i Sędzinku polegająca na wymianie pieca węglowego na piec gazowy lub bardziej energooszczędny	2016-2023	Zadanie nie ma sporządzonej dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu (w PGN dla Gminy Duszniki szacunkowo podano 60 000,00)	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
10.	Termomodernizacja i modernizacja energetyczna budynku Szkoły Podstawowej w Grzebienisku polegająca na wymianie stolarki okiennej (ok. 70 okien)	2016-2023	Zadanie nie ma sporządzonej dokumentacji projektowej, stąd nie można określić wartości projektu (w PGN dla Gminy Duszniki szacunkowo podano 60 000,00)	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego
11.	Modernizacja infrastruktury energetycznej w miejscowościach Gminy Duszniki polegająca na budowie oświetlenia ulicznego LED lub hybrydowego oświetlenia ulicznego LED	2016-2023	Zadanie jest na etapie sporządzania dokumentacji projektowej (na razie dla miejscowości Grzebienisko, Sękowo, Wilkowo), stąd nie można określić wartości projektu	Budżet Gminy Duszniki, środki zewnętrzne krajowe i unijne	Zadanie będzie realizowane w okresie jednego roku budżetowego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W ramach przedsięwzięć, które planuje się objąć w ramach poprawy warunków środowiskowych w Gminy przewiduje się m.in. budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej, modernizację (rozbudowę – przebudowę) oczyszczalni ścieków, modernizację ujęć wód podziemnych i stacji uzdatniania wody, modernizację sieci wodociągowej, termomodernizację obiektów użyteczności publicznej, modernizację (budowę, przebudowę, rozbudowę) urządzeń grzewczych – zmiana nośnika, modernizacja (przebudowa, rozbudowa, budowa dróg).

Priorytety ekologiczne dla Gminy Duszniki sprecyzowano na podstawie diagnozy stanu oraz zagrożeń środowiska a także założeń polityki ekologicznej Polski, województwa wielkopolskiego oraz powiatu.

Priorytety ekologiczne dla Gminy Duszniki:

- Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej,
- Ochrona powietrza atmosferycznego,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym,
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Edukacja ekologiczna,
- Rozwój energetyki odnawialnej.

Oprócz konieczności zapewnienia spójności z dokumentami strategicznymi, wyznaczając priorytety ekologiczne, a następnie cele i zadania w zakresie polityki ekologicznej Gminy Duszniki, kierowano się także następującymi zasadami:

- „eliminacji największych problemów”,
- zapobiegania spodziewanym problemom,
- oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
- „zanieczyszczający płaci”,
- odpowiedzialności za prowadzone działania,
- skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Narzędzia i instrumenty programowo-planistyczne

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- prognozy oddziaływania na środowisko dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- raporty o oddziaływaniu na środowisko sporządzane dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w procedurze oceny oddziaływania na środowisko,

Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- pozwolenia i decyzje administracyjne,
- przeglądy ekologiczne,
- instrukcje eksploatacji obiektu związanego z gospodarką odpadami,
- strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód ustanowione na terenie gminy,

Narzędzia i instrumenty finansowe

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Duszniki umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych priorytetów. Aby to osiągnąć, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami: finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

ZASOBY FINANSOWE

Realizacja zadań Programu Ochrony Środowiska wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet gminy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Punktem wyjścia przy formułowaniu zestawienia inwestycji na najbliższe lata były wyniki badania opinii publicznej.

W ramach planowanych przedsięwzięć przewiduje się ponadto: rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej, termomodernizację budynków, rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowę sieci wodociągowej, rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków, modernizację ujęć wód podziemnych, rozbudowę i przebudowę dróg.

ZASOBY ORGANIZACYJNE

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie gminy:

- * Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- * Strategia Rozwoju Gminy.

Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez poszczególne Referaty Urzędu Gminy oraz przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej gminy. W związku z powyższym Gmina Duszniki dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z czym, można przyjąć iż z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansową w gminie, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujących warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w planie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo, iż analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- nieumiejętność pozyskania funduszy na realizację zamierzonych działań,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Duszniki będzie uzależnione od zrozumienia przez władze samorządowe roli i potrzeby wzmocnienia zadań w zakresie ochrony środowiska oraz od przewidzianych na ten cel środków finansowych, które będą miały bardzo istotne znaczenie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W kontekście zasad dofinansowania zadań związanych z ochroną środowiska zarówno przez instytucje krajowe, jak i dysponujące środowiska Unii Europejskiej, najistotniejsza będzie możliwość zgromadzenia tzw. wkładu własnego w wysokości min 15-25% wartości zadania inwestycyjnego. Zgromadzenie pozostałej części środków będzie możliwe z pieniędzy funduszy spójności.

Realizacja wielu zadań Gminy, jego jednostek i spółek będzie zależała od możliwości pozyskiwania na ich finansowanie środków zewnętrznych oraz wygospodarowaniem w budżecie środków na wkład własny. Wydział powinien być inicjatorem działań mających na celu przygotowanie montażu finansowego przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki krajowe WFOŚiGW w Poznaniu – w zależności od rodzaju przedsięwzięcia, istnieje możliwość ubiegania się o pomoc dotacyjną, przede wszystkim na projekty „miękkie” i pożyczkową na przedsięwzięcia inwestycyjne. W związku z możliwością umarzania części pożyczek od 10 do 40% dla samorządów oraz 10 do 25% dla spółek samorządowych, należy podjąć przez Wydział działania koordynujące przygotowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych, zarówno własnych jak i realizowanych przez jednostki i spółki Gminy, by zgodnie z zasadami udzielania pomocy przez Fundusz, uzyskać maksymalne umorzenie a gdzie to możliwe pomoc dotacyjną. Wiąże się to z weryfikacją założeń projektowych inwestycji lub modernizacji oraz ustaleniu harmonogramu ich przygotowania i realizacji. Pozwoli to na maksymalne wykorzystanie preferencyjnych instrumentów finansowych oferowanych przez WFOŚiGW w Poznaniu.

NFOŚiGW – oferuje pomoc finansową w ramach Programach Priorytetowych. Programy na które należy zwrócić szczególną uwagę to:

- KAWKA – program wspierający likwidację niskiej emisji oraz wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- SOWA – energooszczędne oświetlenie uliczne, ograniczenie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia ulicznego, dofinansowanie w formie dotacji do 45% kosztów kwalifikowanych,
- PROSUMENT – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji OZE z przeznaczeniem dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Dofinansowanie do 100%, w tym w formie dotacji od 15% do 40% w zależności od rodzaju instalacji i okresu realizacji. Program może być realizowany poprzez samorządy, wojewódzkie fundusze i banki.

Środki unijne w perspektywie finansowej 2014 – 2020

Środki na działania w zakresie ochrony środowiska będą dostępne przede wszystkim w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) oraz regionalnych programów operacyjnych.

POLiŚ to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne.

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska:

- I Oś priorytetowa – Zmniejszenie emisyjności gospodarki, w tym: produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie OZE, poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- II Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu m.in.: rozwój infrastruktury środowiskowej, poprawa jakości środowiska miejskiego, dostosowanie do zmian klimatu w tym zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi.

W ramach WRPO finansowanie ochrony środowiska w ramach priorytetów skierowane będzie m.in. na:

- wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania OZE w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym – obejmuje m.in. głęboką modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne,
- promowanie strategii niskoemisyjnych, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodelowej mobilności miejskiej – obejmuje m.in. zakup niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego, budowę i przebudowę infrastruktury

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

miejskiej w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast, drogi rowerowe, sieci ciepłownicze, oświetlenie uliczne energooszczędne,

- inwestowanie w sektor gospodarki odpadami,
- inwestowanie w sektor gospodarki ściekowej,
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Aktualnie trwają prace nad uszczegółowieniem programu. Przyjęcie na szczeblu krajowym i regionalnym linii demarkacyjnej oraz uszczegółowienia programów pozwoli na zdefiniowanie szczegółowości działań objętych wsparciem finansowym a także poziomu dofinansowania.

W programach operacyjnych 2014 – 2020 wzrośnie znaczenie instrumentów finansowych, dotyczy to zwrotnych form finansowania inwestycji. Polegać to będzie na tym, że oprócz dotacji, jak w poprzednim okresie finansowym, część działań inwestycyjnych będzie finansowana z pożyczek, w przypadku wsparcia projektów potencjalnie finansowo wykonalnych.

Aby być przygotowanym do absorpcji środków w ramach programowania 2014+ należy podjąć działania mające na celu ustalenie celów priorytetowych w poszczególnych działaniach i przygotowanie niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej (audyty energetyczne, projekty).

W Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego przyjęto następujący cel dotyczący edukacji ekologicznej:

„Wykształcenie nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności mieszkańców województwa wielkopolskiego za stan i ochronę środowiska.”

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej: „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku przyrodniczym. Istotne jest, żeby został on osiągnięty zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak też u dorosłych poprzez: edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolną edukację ekologiczną.

Nie ulega wątpliwości, że ważną pozycję w wydatkach Gminy powinna być edukacja. Edukacja mieszkańców jest bardzo ważna z uwagi między innymi na możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych zmierzających do wydawania decyzji dotyczących ochrony środowiska.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Edukacja ekologiczna formalna (szkolna)

Edukacja ekologiczna obecna jest w formalnym systemie kształcenia. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, wprowadza edukację ekologiczną w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo - dydaktycznym począwszy od II etapu edukacyjnego (klasy IV -VI).

Dzieci i młodzież są najbardziej podatną grupą, szybko przyswajającą nowe, pożądane wzorce zachowań. Z kolei na kształcenie postaw ekologicznych tej grupy ma wpływ wiele czynników takich jak: rodzina, proces nauczania i wychowania, zajęcia pozaszkolne, środki masowego przekazu, grupa rówieśnicza. Od poziomu wiedzy społeczeństwa natomiast uzależniona jest właściwa i skuteczna ochrona środowiska naturalnego. Dlatego właśnie tak ważna jest obecność edukacji ekologicznej w programie nauczania placówek oświatowych.

Na terenie Gminy Duszniki prowadzone są działania mające na celu edukację i promowanie działań proekologicznych. Są to działania skierowane w głównej mierze do dzieci i młodzieży, a poprzez nie do osób dorosłych. Działania te są aktywnie wspierane przez gminę np. poprzez zapewnienie materiałów pomocowych, nagród itp. Przykłady działań edukacyjnych prowadzonych w szkołach:

- coroczny udział w sprzątanii terenu Gminy – akcja przeprowadzana jest pod nazwą „Sprzątanie Świata”,
- coroczne apele i konkursy z okazji obchodów „Dnia Ziemi”,
- organizacja ekologicznych konkursów międzyszkolnych (w zakresie segregacji odpadów, szczególnie zbieranie małych zużytych baterii oraz puszek aluminiowych),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

W ramach edukacji dzieci i młodzieży w Gminie organizowane są w zakresie ochrony środowiska: Sprzątanie Świata, konkursy ekologiczne organizowane w celu promowania i rozpowszechnienia wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów zasad ekologicznego stylu postępowania z odpadami.

Edukacja ekologiczna pozaszkolna

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie niektórych grup osób dorosłych zdobywaniem wiedzy na temat otaczającego ich środowiska, a także możliwości uczestniczenia w działaniach na rzecz jego ochrony. Zachowania obserwowane w społeczeństwie wskazują jednak, że poziom akceptacji dla działań z zakresu ochrony środowiska maleje, a zachowania prokonsumpcyjne dominują nad proekologicznymi. Dlatego rola edukacji ekologicznej i wprowadzanie jej nowych form są nadal bardzo istotne.

Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, możliwościach prawnych uczestniczenia w podejmowaniu decyzji mających wpływ na obecny i przyszły stan.

Proponowane działania w ramach edukacji dla mieszkańców Gminy obejmują także:

- Organizację szkoleń, wykładów i seminariów dla zainteresowanych osób.
- Opracowanie i wdrożenie programów doradczych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami, w tym także możliwości wdrażania technik odzysku odpadów.
- Współpraca z klubami ekologicznymi oraz ośrodkami doradczymi.
- Działania promocyjne.
- Doradztwo indywidualne.

Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona przy udziale szkół różnych szczebli, organizacji pozarządowych. Ważne jest kontynuowanie istniejących już i wpisanych w kalendarz działań ale też inicjowanie nowych obszarów edukacji. Dotyczyć to powinno wszystkich zagadnień związanych z poprawą jakości powietrza oraz jego wpływem na stan zdrowia, z gospodarką odpadami w tym z segregacją, ochroną przyrody, oszczędnościami wszystkich mediów,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

organizowanie jak największej ilości konkursów z nawet symbolicznymi nagrodami. Należy skupić się na skoordynowaniu działań różnych instytucji i występowaniu zewnętrznymi środkami dotacyjnymi na dofinansowanie tych zadań.

Włączanie do procesu realizacji zrównoważonego rozwoju szerokiego grona partnerów daje szansę na jego społeczną akceptację i przyjmowanie odpowiedzialności zarówno za sukcesy jak też za porażki. Społeczność Gminy Duszniki jest głównym adresatem działań przewidywanych Programem Ochrony Środowiska, stąd tak ważny jest element udziału społeczeństwa w procesie planowania i podejmowania decyzji administracyjnych.

Zadanie to, mogło by przynieść pozytywny skutek, musi być realizowane przez społeczeństwo świadome zagrożeń, jakie niesie z sobą rozwój cywilizacji, a więc odpowiednio przygotowane. W przeciwnym wypadku podejmowane przez władze samorządowe próby rozwiązania szeregu problemów mogą napotykać na społeczny opór lub wręcz sprzeciw.

Zasady polityki ekologicznej państwa są zasadami, na których oparta jest również polityka ochrony środowiska województwa wielkopolskiego. Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych, m.in.

- zasadę prewencji,
- zasadę „zanieczyszczający płaci”
- zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie,
- zasadę subsydiarności oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny, tak, żeby został on rozwiązany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany,
- zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

Zasady te znalazły odzwierciedlenie w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i innych znowelizowanych ustawach. Wspomniana ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest podstawowym aktem prawnym umożliwiającym prowadzenie polityki przestrzennej, a w tym także polityki ochrony środowiska.

Podczas realizacji Programu Ochrony Środowiska powinny być uwzględnione:

- ściśle powiązania z programem procesu budowy i realizacji budżetu, a zwłaszcza budowy budżetu zadaniowego,
- zarządzanie jakością jako element zarządzania sferą usług publicznych w Gminie Duszniki,
- systemowe podejście do budowy marketingu gminnego, w tym promocji.

Istotną sprawą jest również informowanie opinii społecznej o postępach w realizacji wybranych zadań programu.

System zarządzania realizacją Programu Ochrony Środowiska jest bardzo ważnym elementem tworzenia gminnej „Agendy 21”. Decyduje on bowiem, czy w miarę upływu czasu dynamika procesu realizacji Programu Ochrony Środowiska będzie rosła, czy też nie.

Zarządzanie realizacją to przede wszystkim:

- tworzenie i doskonalenie instrumentów realizacji,
- monitorowanie realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska oraz zmian w warunkach realizacji,
- aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

Realizacja zadań Programu Ochrony Środowiska ma na celu poprawę lub utrzymanie stanu środowiska przyrodniczego. Wymiernym efektem postępów w realizacji Programu Ochrony Środowiska będą wartości wskaźników charakteryzujących poszczególne zagadnienia Programu.

Do głównych wskaźników można zaliczyć:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DUSZNIKI

- wskaźniki społeczno-ekonomiczne mierzone taryfami cen na usługi komunalne (woda, ścieki, odpady) konsekwentnie zmierzające do uwzględnienia wszystkich elementów kosztów, wyniki badań opinii społecznej dotyczące jakości życia,
- wskaźniki stanu środowiska mierzone zmniejszaniem się ładunków zanieczyszczeń do niego odprowadzanych, ilością podpisanych z mieszkańcami i firmami umów na odbiór odpadów, ilością odpadów oddawanych przez jednego mieszkańca, ilością odpadów wysegregowanych przez mieszkańców „u źródła”, poziomem odzysku i recyklingu, wielkością obszaru poddanego ochronie, ilością obiektów poddanych ochronie, wielkością zalesionej powierzchni, wielkością obszarów poddanych rekultywacji, wielkością obszarów, na których odbudowano i zmodernizowano systemy melioracji, ilością gospodarstw ekologicznych, ilością w prawidłowy sposób zamkniętych otworów studziennych, ilością mieszkańców korzystających ze zmodernizowanych systemów grzewczych, wskaźnik zmniejszenia zapotrzebowania na energię przez system wodociągowy, ilość zabezpieczonych termicznie mieszkań, powierzchnia dachów z wymienionymi pokryciami azbestowymi, ilość mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej, powierzchnia przebudowanej powierzchni drogowej,
- wskaźniki wielkości i skuteczności ponoszonych nakładów inwestycyjnych mierzone kosztem inwestycyjnym przeliczonym na mieszkańca, wielkością nakładów na ochronę środowiska, wskaźnikiem zaangażowania środków budżetowych i pozabudżetowych,
- wskaźniki aktywności społeczności lokalnej mierzone aktywnością organizacji pozarządowych,

Do podmiotu zarządzającego realizacją Programu Ochrony Środowiska należy Rada Gminy, a organem wykonawczym jest Wójt Gminy. Rada Gminy pełni bieżący nadzór nad realizacją Programu Ochrony Środowiska, czuwa, aby przy tworzeniu budżetu gminy uwzględniane były zadania priorytetowe, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną, uchwała zmiany w Programie.

Program Ochrony Środowiska uchwała Rada Gminy, z wykonania Program Ochrony Środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Starostwo Powiatowe,
- Urząd Gminy Duszniki

W tabeli przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska.

Propozycje wskaźników monitorowania celów

Cel	Wskaźniki	Porównanie ze stanem wyjściowym, dokonywane w trakcie sporządzania raportu (co 2 lata)
Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych. Racjonalizacja ich wykorzystania oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom wody pitnej odpowiedniej jakości	Skanalizowanie gminy (%)	
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	
	Zwodociągowanie gminy (%)	
	Długość sieci wodociągowej (km)	
	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków (%)	
	Jakość wód podziemnych	
	Badanie jakości wód podziemnych	
Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją	Udział gruntów wymagających rekultywacji(%)	
	Liczba przeprowadzonych w ciągu roku badań zanieczyszczenia gleb	
	Liczba wybudowanych w ciągu roku płyt obornikowych, zbiorników na gnojówkę i gnojowicę	
	Powierzchnia terenu scalonych gruntów rolnych (ha)	
Zapewnienie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Duszniki	Liczba zmodernizowanych kotłowni lokalnych (szt.)	
	Odbiorcy gazu z sieci (tys.)	
	Zużycie gazu z sieci (m ³ /1 odbiorcę/ rok)	
	Drogi o utwardzonej nawierzchni - asfaltowej (km)	
	Ilość instalacji solarnych funkcjonujących na terenie Gminy (szt.)	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DUSZNIKI**

	Liczba zmodernizowanych kotłowni indywidualnych - np. rezygnacja z pieca węglowego (szt.)	
Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody	Liczba pomników przyrody (szt.)	
	Liczba pomników przyrody (poj. drzewa) poddanych zabiegom pielęgnacyjnym (szt.)	
	Liczba użytków ekologicznych (szt.)	
	Liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.)	
	Zgłoszona liczba pożarów traw i nieużytków (szt./rok)	
	Wskaźnik lesistości gminy (%)	
	Powierzchnia gruntów przekwalifikowanych z rolnych na leśne (ha/rok)	
Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt./rok)	
	Liczba młodzieży uczestniczącej w akcji pn. „Sprzątanie Świata” (ilość osób/rok)	
	Długość ścieżek przyrodniczych (km)	
	Liczba odbytych szkoleń dla rolników z zakresu prowadzenia prawidłowej gospodarki rolnej (szt./rok)	
	Liczba przeszkolonych rolników (ilość osób/rok)	

Program Ochrony Środowiska jest długoterminowym dokumentem strategicznym określającym cele i programy działań na kilkanaście lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy tylko pewien etap planowania. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie ekorozwoju gminy jest procesem ciągłym i wymagającym ciągłego monitorowania: stanu środowiska, zmian w przepisach prawa, zmian gospodarczych, politycznych, społecznych, ekonomicznych i ich uwzględniania w Programie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Program Ochrony Środowiska poddawany będzie przeglądowi co dwa lata, chociaż monitorowanie postępów prac nad nim powinno odbywać się z większą częstotliwością.